

L/hi.

JAARGANG 141
MAART 1972

3

II

KON. MIL. ACADEMIE
BIBLIOTHEEK
Kasteelplein 10
BREDA

militaire spectator

WAARIN OPGENOMEN
DE OFFICIËLE
MEDEDELINGEN VAN
DE KONINKLIJKE
LANDMACHT EN DE
KONINKLIJKE
LUCHTMACHT

An assault landing party
(zie het artikel op blz. 128)

militaire spectator

MAANDBLAD

waarin opgenomen de officiële mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht

UITGAVE:

Koninklijke Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap

HOOFDREDACTEUR:

F. Touber
Brigade-Generaal der Infanterie

ADJ.-HOOFDREDACTEUR:

M. W. A. Weers
Kolonel van de Koninklijke Luchtmacht

REDACTEUREN:

R. A. Hengsdijk
Luitenant-Kolonel van de Koninklijke Luchtmacht

G. A. Numan
Luitenant-Kolonel der Fuseliers

F. Schouten
Kolonel der Infanterie

ir. T. A. van Zanten
Generaal-Majoor van de Technische Staf

CORRESPONDENTIE:

Adm. Militaire Spectator,
p/a Bureau Voorlichting MvD,
Spui 32, Den Haag.
Tel.: (070) 72 14 64

ABONNEMENTEN:

f 20,— per jaar
buitenland f 25,— per jaar
losse nummers f 2,50

ADVERTENTIES

Kagerdreef 116, Sassenheim
Tel.: (02522) 1 29 31

Contractprijzen op aanvraag

NADruk VERBODEN

inhoud

- 102 Officiële mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht
- 103 Geweldloze weerbaarheid
- 104 Nieuwe uitgave
- 105 Uiterlijke discipline, overbodig en schadelijk? door J. J. M. Antoniotti, Luitenant-Kolonel der Infanterie
- 108 De Chinees-Russische grens, door J. R. Evenhuis
- 112 Alarmoefeningen - Spel, of voorbereiden op een werkelijkheid? door W. A. Voogt, Majoor voor Speciale Diensten van de Technische Dienst
- 115 Keuring op bedrijfszekerheid, door G. W. Tielman, ing., hoofdambt. bzd, Dienst van de Kwartiermeester-Generaal
- 119 Een legerkarakteristiek, door J. K. M. Bottema, Kolonel der Artillerie b.d.
- 123 De commandant, een manager — Doelmatige inzet van personeel in kwantitatieve zin, door L. J. H. A. van Aarnhem, Kapitein der Intendance
- 128 The Royal Marines, by Norman L. Dodd, Colonel UK Army, retired
- 131 Nieuwe uitgave
- 133 Samenwerking tussen militaire en civiele geneeskundige diensten, door H. E. Gramberg, Majoor van de Geneeskundige Troepen
- 136 Nieuwe uitgave
- 137 Meningen van anderen
- 141 Antwoord op meningen van anderen
- 143 Nieuwe uitgave
- 144 Uit de vakpers

OFFICIELE MEDEDELINGEN

KONINKLIJKE LANDMACHT - KONINKLIJKE LUCHTMACHT

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders

LaO 60096(55.3/51)/LuO 60584(55.3/51). Filmvoorziening (herdruk).

LuO 65542(78/98). Voortgezette vorming officieren (herdruk).

LaO 69016(55.3/122)/LuO 69512(55.3/120). Statuut korporaalsmess (herdruk).

LuO 71524(55.17/78). Tegemoetkoming vaardigheidsdiploma Nederlandse Sport Federatie (herdruk).

LaO 71031(81/37)/LuO 71525(81/33). Regeling militaire rijbewijzen.

LaO 71032(78/68b). Wijziging van het voorschrift betreffende de hogere juridische vorming van officieren der Koninklijke Marechaussee.

LaO 71033(51.16/22a)/LuO 71526(51.16/23a). Verspreiding geschriften.

Lamed 044-61(55.3/57)/Lumed 522-61(55.3/55). Filmvoorstellingen (herdruk).

Lamed 030-71(51.15/91)/Lumed 525-71(51.15/88). Terugkeer van buitengewoon verlof van korte duur (herdruk).

Lamed 001-72(23.29/8q). Benoeming tot beroepsofficier.

Lamed 002-72(55.3/145)/Lumed 501-72(55.3/143). 24e Tweedaagse militaire prestatietoetocht.

Mededelingen van het Commando Opleidingen Koninklijke Landmacht

1e Opgave van wijzigingen op VS 2-1001/2, 5e druk (Basisgetallen munitie opleidingseenheden Infanterie). Door deze wijziging is het BGM m.b.t. diverse cursussen aangepast aan de huidige opleiding op het OCI.

Wijzigingen op VS 2-1104 (Indelingsadviezen, bekwaamheidseisen en opleidingsgangen).

Deel 1. Functiecode. 11e opgave van wijzigingen.

Deel 3. Onderofficieren. 8e opgave van wijzigingen.

Deel 4A. Korporaals/soldaten, vak-

gebied A t/m G. 8e opgave van wijzigingen.

Deel 4B. Korporaals/soldaten, vakgebied H t/m Z. 9e opgave van wijzigingen.

Bovenstaande wijzigingen zijn o.m. noodzakelijk gebleken door de herstructurering in de diverse opleidingscentra, centralisatie van de rijopleiding onder het ROC en herziening van de opleidingsduur waardoor verlenging c.q. verkorting daarvan heeft plaatsgevonden.

3e Opgave van wijzigingen VR 7-570 (GMR 120 mm, voortgetrokken, HB, Rayé). Deze wijziging heeft hoofdzakelijk betrekking op de beveiliging van de trekinstallatie van een voertuig.

2e Opgave van wijzigingen op VS 9-827 (Handgranaten). Deze wijzi-

ging bevat, behalve enkele kleine verbeteringen, een aanvulling eisen buitengewoon geoefend handgranaatwerper.

Rectificatie. In het januari-nummer (blz. 2, kol. 3) dient in plaats van: 10e Opgave van wijzigingen op VS 44-417, te worden gelezen: 1e Opgave.

Mededeling van de Commandant van de Koninklijke Marechaussee

3e Opgave van wijzigingen op VS 19-4 (Handleiding Controle Militair Verkeer). Enkele aanvullingen/wijzigingen zijn aangebracht, betreffende: opnemings rijopdrachten/rittenstaat; gebruik takelauto's; burgervervoer in militaire motorvoertuigen KLu; gebruik veiligheidsgordels; instelling Centrale Verkeerspost Koninklijke Marechaussee te Driebergen (bij Verkeerscentrale Rijkspolitie); maximumsnelheden militaire motorvoertuigen KLu; kenteken militaire motorvoertuigen.

De aandacht wordt erop gevestigd, dat officieren, die maandelijks van Rijksweg de „Militaire Spectator" ontvangen, bij wijziging van hun adres, dit **schriftelijk** kenbaar dienen te maken bij het Ministerie van Defensie, Afdeling Voorlichting, Spui 32, 's-Gravenhage.

Geweldloze weerbaarheid

* * Het verschijnen van het rapport van het Nederlands Instituut voor Vredesvraagstukken, getiteld „Geweldloze weerbaarheid”, in januari van dit jaar [1] heeft de discussie over mogelijkheden en effectiviteit van deze vorm van weerbaarheid weer eens geactiveerd. De NIVV-brochure werd voorafgegaan door de boekaflevering 1971 van het driemaandelijks tijdschrift voor sociale wetenschappen „Mens en maatschappij” [2], die hetzelfde onderwerp onder de loep nam.

De Koninklijke Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap stelde het in 1969 eveneens aan de orde [3].

De laatstgenoemde publikatie concludeerde, dat geweldloosheid slechts bepaalde vormen van geweld kan afwijzen, aangezien volledige afwijzing zou leiden tot weerloosheid. Betoogd werd, dat met pacifisme het kwaad zelf (de oorlog) niet wordt bestreden en geweldloosheid een agressor niet van de onjuistheid van zijn optreden zal kunnen overtuigen. Als positief element van geweldloze weerbaarheid kan worden gezien, dat deze in elk geval ervan uitgaat dat een agressor moet worden belet aan te vallen en andermans gebied te bezetten; doch dat dit op geweldloze wijze inderdaad zou gelukken, moet als een utopische gedachte worden beschouwd. Deze uitspraak heeft in 1971 steun gevonden in Zwitserland, toen een enquête van „Isopublic” (Institut für Markt- und Meinungsforschung) aan het licht bracht, dat in alle lagen van de Zwitserse bevolking de gedachte overheerst, dat er geen niet-militaire middelen bestaan die een volk kunnen vrijwaren van te worden aangevallen [4]. Met andere woorden: er is geen reëel alternatief voor militaire defensie, die — zoals o.a. is vermeld in de Memorie van Toelichting op de Nederlandse defensiebegroting 1970 — primair tot doel heeft een tegenpartij bij voortdurend te confronteren met het risico dat hij zich op de hals haalt wanneer hij politieke scheidslijnen poogt te schenden. Prof. Galtung is in zijn artikel „Strategies on non-

military defense” [2] iets hoopvoller voor wat betreft de mogelijkheden van geweldloze weerbaarheid en is van mening dat „...non-military defense as an institution could gradually be introduced in human affairs in lieu of military defense”. Omdat hij geen weerloosheid wil, wil hij geen „disarmement” doch „transarmement”. De geweldloze middelen en methoden die hij in overweging geeft om in een geleidelijk te adopteren, zg. niet-militaire defensiestrategie te incorporeren zullen echter slechts weinigen kunnen overtuigen.

De vraag kan naar voren komen: kan geweldloze weerbaarheid mogelijk een bruikbaar verlengstuk zijn van militaire defensie, dat in werking zou kunnen treden nadat de militaire defensie is uitgeschakeld of — om welke reden dan ook — niet tot werking is gekomen? Ondanks de ondertitel („Alternatief voor militaire defensie?”) behandelt de brochure van het NIVV [1] niet diepgaand de vraag of geweldloze weerbaarheid oorlog kan voorkomen of militaire agressie kan afwijzen, hetgeen de taken zijn die aan een defensie moeten worden toegedacht. In zoverre dekt in dit geval de vlag niet geheel de lading. Wel gaat het rapport in op de situatie die ontstaat als — na falen van de militaire defensie (dus toch als verlengstuk) — sprake is van bezetting. Het rapport doet verslag van enkele van zulke situaties, die zich hebben voorgedaan: de Frans-Belgische bezetting van het Roergebied in 1923, het Deense en het Noorse verzet gedurende de Tweede Wereldoorlog en de Russische inval in Tsjecho-Slowakije in 1968.

De conclusie is, dat in geen van deze gevallen geweldloze weerbaarheid de vijand van onaanvaardbaar optreden heeft kunnen weerhouden.

De mogelijkheden om een vijand door middel van de geweldloze weerbaarheid werkelijk te doen afzien van een aanval, of hem te weerstaan, worden in het rapport gering geacht; is een bezetting eenmaal tot stand gekomen dan kan geweldloze weer-

baarheid weliswaar ordeloosheid bewerkstelligen, doch dat een bezetter daarin een groot probleem zal zien is weinig waarschijnlijk. Ook de samenstellers van het NIVV-rapport zijn er niet in kunnen slagen mogelijkheden te ontdekken om op geweldloze wijze de pretenties van de militaire defensie te evenaren.

Literatuur

1. *Geweldloze weerbaarheid. Alternatief voor militaire defensie?* Nederlands Instituut voor Vredesvraagstukken, 's-Gravenhage (1972).
2. *Geweldloze actie en sociale verdediging.* N.V. Universitaire Pers, Rotterdam (1971).
3. A. A. Herweijer — *Mars in Cathedra* (1970)(5)273.
4. Edit. — *Mil. Spect.* 140(1971)(11)491.

NIEUWE UITGAVE

Riesengeschütze und schwere Brummer einst und jetzt, door R. Lusar, 196 blz., 110 afb. Uitg.: J. F. Lehmanns Verlag, München, 1972. Prijs: DM 30,—.

Sedert de uitvinding van het buskruid heeft de mensheid zich beziggehouden met het ontwerpen en construeren van vuurmonden, en het schijnt, dat de grens van technische perfectie nog niet is bereikt. Met name op het gebied van het veldgeschut is de ontwikkeling nog in volle gang.

Door de eeuwen heen moet de veldheer wel een bijzonder zwak hebben gehad voor dit wapen. Hiermee had hij immers het middel tot zijn beschikking waarmee de tegenstander reeds op grote afstand kon worden bestookt. Hoe meer vuurmonden, hoe meer macht, al werd in vele gevallen het machtsgevoel meer ontleend aan het klaarblijkelijk psychologische, dan aan het materiële effect op de vijand. Vooral de zeer grote en zware vuurmonden spraken

tot de verbeelding. In de Middeleeuwen beleefden zij hun glanstijd. Destijds werden zelfs kunstig bewerkte vuurmonden gesmeed met als enig doel, te dienen als ornament van macht; bv. het Tsarenkanon „Zarji Puska” met een lengte van 6,78 m en een uitwendig kaliber van 114,8 cm! Dit, voor het Kremlin pronkende, wapen kan nimmer een projectiel hebben afgevuurd aangezien de constructie daartoe veel te zwak is.

Toen massaproductie nog een onbekend begrip was, vormde het gieten of smeden van een vuurmond nog een kunstwerk waaraan de meester zijn naam verbond, zoals het in het jaar 1375 door Meester Bernard de Montferrat gesmede „Canon de Caen”, dat een kaliber had van 58 cm. Vele wapens zijn onder hun doopnamen de geschiedenis ingegaan, zoals de „Mauerbrecher”, „Pumhart von Steyr”, „Dulle Griet” (te Gent), „Criemhild”, „Schwarze Grete”, „Gros Canon de Dijon”, enz. Zoals de naam „Mauerbrecher” reeds suggereert, werd het zware geschut in principe gebruikt om bressen te schieten in belegerde vestingwerken en als wapen tegen oorlogsschepen. In de laatste rol als kust- of als scheepsartillerie.

Uit de moderne geschiedenis met haar technische revolutie zou men eigenlijk geen historische feiten mo-

gen verwachten van éénlingen in de familie van zware wapens. Niets is minder waar! Zowel gedurende de Eerste als de Tweede Wereldoorlog werden stukken geschut vervaardigd met speciale bestemming. Men denke bv. aan het beroemde „Parijskanon” uit de Eerste Wereldoorlog met zijn loop van 37 m en een kaliber van 21 cm. De dracht bedroeg ongeveer 130 km! Een dergelijk kanon construeerden de Duitsers voor de Tweede Wereldoorlog: het 21 cm K12L/196-geschut met een dracht van 115 km. Een ander monster was de „Dora”, met een kaliber van 81,6 cm, een loop van 32,48 m en een totaalgewicht van 1.350.000 kg. Dora's „liefdesgaven” waren bestemd voor de vesting Sebastopol.

Toch lijkt het tijdperk van de zware en zeer zware vuurmonden thans definitief te zijn afgesloten. Grond/grond- en lucht/grond-raketten vormen de nieuwe generatie. De ouden onder ons zullen, na een reeds moeilijk afscheid van de paardentractie bij de artillerie, met enige weemoed terugdenken aan die imponerende vertegenwoordigers van het zware wapen. Voor hen, alsmede voor allen, die belangstelling hebben voor de rijkgeschakeerde ontwikkelingsgang van het reuzengeschut bevat het boek van Lusar een schat aan interessante gegevens.

W. P. VERSPOOR, LKOl Art

Uiterlijke discipline, overbodig en schadelijk?

J. J. M. Antonietti

Luitenant-Kolonel der Infanterie

Nu ruim een jaar geleden traden twee leden van de „Gespreksgroep Harderwijk” in de openbaarheid met een artikel over „Modernisering van de discipline in de Koninklijke Landmacht” [1]. De vele reacties op dit artikel alsmede het weerwoord van de schrijvers werden eveneens in de Militaire Spectator opgenomen [2].

In genoemd artikel stellen de schrijvers: „... dat het streven naar het bereiken van uiterlijke discipline ter gewenning aan het gehoorzamen van bevelen, zoals dit sedert het einde van de 19e eeuw in de KL in gebruik is gekomen, in wezen het bereiken van de gewenste gevechtskracht verhindert” [3].

In hun „Antwoord op meningen van anderen” [4] delen zij mee dat Bigler in hoofdstuk 7 van diens boek „Der einsame Soldat” het bewijs voor deze stelling levert.

Daar deze stelling mij boeide door haar nieuwheid en zij mij ook nogal boud voorkwam, heb ik gemeend ter zake enig naslagwerk te moeten verrichten. Ik beperk mij dan bewust tot het boek van Bigler, mede omdat hij in ruime kring bekend is en veel wordt geciteerd.

Biglers bronnen

Bij het lezen van „Der einsame Soldat” [5] blijkt dat de publikaties van de Amerikaanse Generaal Marshall een belangrijk deel van zijn studiemateriaal hebben gevormd; vooral „Men against fire” [6] en „Sinai victory” [7].

Bigler lijkt het eerste boek in Duitse vertaling („Menschen im Feuer”) te hebben gelezen en wellicht is het daaraan te wijten dat, wanneer Marshall in het origineel over „discipline” schrijft, dit bij Bigler als uiterlijke discipline wordt gehanteerd.

Het tweede boek kwam tot stand na een betrekkelijk kort bezoek aan Israël en het gevechtsterrein in de Sinaï. Blijkens Biglers literaturopgave

is Marshalls „Sinai victory” weliswaar niet de enige, doch wel diens belangrijkste bron van kennis omtrent de Israëliische strijdkrachten. Nu doet Marshall het voorkomen of de Israëliische strijdkrachten nagenoeg elke vorm van uiterlijke discipline of militair vertoon missen. Dit leek in 1956 en kort daarna wel eens het geval te zijn — zoals ook een aantal Nederlandse militaire waarnemers zal kunnen bevestigen — doch geheel waar was dit niet. Naar ik hoop aan te tonen is er sedertdien ook nog wel het een en ander veranderd.

Waar het nu om gaat is o.m. dit: indien Bigler en zijn discipelen zo'n grote maatstaf-gevende waarde toekennen aan de gang van zaken in Israëls krijgsmacht voor eigen gedrag en werkwijze, moeten zij bereid zijn hun opvattingen kritisch te herzien, wanneer zou blijken dat de Israëli's tot een ander normenstelsel zijn overgegaan.

Ontwikkelingen sedert 1956

Ook de Israëli's hebben hun veldtocht geanalyseerd en daaruit lessen getrokken. Eén conclusie was dat er aan de discipline wat ontbrak en het is niemand minder dan hun vroegere CGS — Generaal Moshe Dayan — die dat in de openbaarheid brengt [8]. Wat de Israëli's hebben gedaan om in deze toestand verbetering te brengen zou pas blijken na de Juni-oorlog van 1967. Toen verscheen nl. een boek over de Israëliische pantseroperaties [9]. In de hoofdstukken 8 en 9 wordt een duidelijk overzicht gegeven van de wijze waarop de commandanten van het pantserkorps te werk gaan bij het verbeteren van de tucht. De meeste aandacht wordt besteed aan de periode van Generaal Tal (1964-'67), die later de noordelijke divisie aan het Sinaï-front zou commanderen.

Enkele van zijn uitgangspunten zijn:

- een bevel wordt opgevolgd omdat het een bevel is (!);
- gevechtstucht, verzorgingsdiscipline en uiter-

lijke discipline („ceremonial discipline”) zijn onverbrekkelijk met elkaar verbonden;

— men kan onmogelijk van een grote en steeds wisselende groep verwachten dat zij bij voortduring voor zich zelf kan denken en zich zelf opvoedt.

Natuurlijk krijgt de generaal te horen dat discipline het resultaat dient te zijn van begrip en identificatie en dat een soldaat best een goed vechter kan zijn met loshangend hemd en rode sokken. Hiertegen voert hij dan aan dat het pantserkorps geen exclusieve club is van vrijwilligers, maar een strijdmacht van eenheden en niet een samenraapsel van individuen, elk met zijn bijzondere wensen. Op den duur worden zijn opvattingen aanvaard, overgenomen en uitgedragen.

Om zijn denkbeelden vast te leggen en eenheid van opvatting te bevorderen laat Generaal Tal, gebaseerd op bestaande voorschriften en orders, een Vaste Order samenstellen, die de Rechten en Plichten van de militair duidelijk opsomt [10]. Hoewel het hier ogenschijnlijk gaat om een document dat slechts voor de pantsertroepen geldt, kan de order m.i. toch als representatief voor de Israëli'sche strijdkrachten als geheel worden beschouwd, omdat zij is samengesteld aan de hand van algemeen geldende voorschriften.

Aangezien de Koninklijke Landmacht een in belangrijke mate gemechaniseerde strijdmacht is, moet kennisneming van deze VO ook voor ons van betekenis zijn.

De Vaste Order voor het personeel van het Pantserkorps

De voor ons doel belangrijkste hoofdstukken van de VO zijn gewijd aan de volgende onderwerpen.

1. De rechten van de minderen. Kernpunt van dit uit twee artikelen bestaan hoofdstuk is: „De soldaat heeft rechten. De meerderen zijn verplicht deze rechten te verdedigen”.

2. Het benaderen van commandanten. Dit dient steeds te geschieden via de hiërarchieke weg. Iedere meerdere/commandant heeft de plicht het verzoek binnen een bepaalde tijd af te doen of door te zenden.

3. Tuchtrecht.

4. Verlof en bewegingsvrijheid.

5. Verzoeken om overplaatsing of ontslag.

6. De plichten van de militair.

— De opsomming begint bij de groetplicht. Naar

mijn mening mag hieruit niet worden afgeleid dat de Israëli's dit de eerste en voornaamste plicht van de militair zouden vinden, omdat deze VO niet het enige document is dat het gedrag van de militair bepaalt. Wel mag worden geconcludeerd dat zij het „uiterlijk vertoon” een belangrijke plaats toekennen. De militaire groet wordt gebracht voor elke militair met de rang van sergeant-majoor en hoger. De groetplicht is in 22 paragrafen nader omschreven. Zij werden onlangs vermeld in de „Legerkoerier” [11].

— De plicht tot gehoorzaamheid. Deze geldt alleen niet m.b.t. tot bevelen die duidelijk met de wet in strijd zijn. Ook de gang van zaken t.a.v. twee opvolgende, onderling strijdige bevelen wordt voorgeschreven en kon uit ons „Reglement betreffende de Krijgstucht”, art. 12 (3), zijn overgeschreven. Een beroep op het recht van beklag bestaat eerst nadat het bevel is uitgevoerd.

7. Instructies voor bevelvoerende onderofficieren en officieren t/m compagniescommandant.

— Deze functionarissen mogen na verkregen instemming van hun directe chef waarderingen toekennen, in de vorm van:

— vakantieverlof of bewegingsvrijheid;

— vrijstelling van corvee;

— voordracht tot bevordering tot soldaat der eerste klasse;

— voordracht voor een eervolle vermelding.

In het besef dat lagere commandanten voor hun gezags- en tuchthandhaving ook over wettige sanctiemiddelen moeten beschikken en dat daardoor tevens wordt voorkomen dat men zijn toevlucht gaat nemen tot allerlei vreemde en ongewenste „corrigerende maatregelen”, hebben de bovengenoemde gezagsdragers bevoegdheden tot het inhouden van gunsten, zoals:

— intrekken van bewegingsvrijheid na de dienst;

— intrekken van de vrije zaterdag (Sabbat !), mits deze niet valt in een overigens vrij weekeinde;

— verbod tot het bijwonen van een ontspannings-evenement van het onderdeel.

Ook kunnen extra diensten worden opgedragen:

— wachtdienst;

— keuken- en eetzaalcorvee;

— schoonmaken van bureaus en opslagruimten.

Deze sancties behoeven eveneens de instemming van de directe chef voordat zij ten uitvoer mogen worden gelegd.

8. „Aanvullende oefening” kan worden gegeven, wanneer een eenheid niet op het vereiste opleidingsniveau blijkt te zijn.

De VO besluit met de bepaling dat zij bij alle

eenheden op een speciaal publikatiebord moet zijn aangebracht.

Feit en fictie

Dat Biglers visie op het Israëli'sche leger — daterend uit 1963 — niet meer op het leger van heden van toepassing is, leert een vergelijking van de VO met bv. de volgende zinsneden uit „Der Einsame Soldat”.

Blz. 119: *Kein Gruss, keine ordentliche Meldung, keine Straffheit, keine knappe Höflichkeit des Gradietieren dem Höheren gegenüber.*

Blz. 188: *Warum haben denn die Israelis eine Armee welche nichts von Haltung, Gruss und Meldungschmettern hält?*

Blz. 210: *Soldatische Charakterformung, Grossrituale, Formenkram aus der europäischen Traditionsliste, Gehorsamsübungen, Drill - den Feind vor den Toren, denkt man nicht an solche Nebensächlichkeiten. Und später als man es hätte ändern können wurde nichts mehr geändert; die Not hatte eine Tugend geboren.*

Blz. 211: *Es gibt also eine Armee, die nicht an den Popanz der alten Lehre glaubt.*

Toch wordt de Sinai-campagne van 1956 te Sharm el Sheikh besloten met een parade, toespraak en het voorlezen van een Dagorder [12].

Daarenboven bestaat er naast de VO, die hier werd behandeld, nog een afzonderlijke VO, gewijd aan „*Dress routine, inspections and parades*” [13].

Wanneer Bigler — zoals in de aanhef van dit artikel gereleveerd — zou hebben bewezen dat uiterlijk discipline het bereiken van gevechtskracht verhindert, welk bewijs *ik* in zijn hoofdstuk 7 niet

heb gevonden, dan blijft nog de conclusie voor de hand liggen dat deze bewering niet meer juist *kan* zijn, daar zij op verouderde gegevens is gebaseerd.

Aanbevelingen

— dat het stof tot herbezinning geve, dat de Israëli's op grond van hun „analyses van de harde werkelijkheid van het gevechtveld” tot wat andere gevolgtrekkingen komen dan de heren Schulte en Geerlings, geïnspireerd door „(militaire) sociologen/psychologen” . . .

— dat het te denken geve, dat de Israëli's overgingen tot het invoeren van een aantal gebruiken, die wij meenden te moeten afschaffen . . .

— dat men zich eens nader — en wat dieper dan hier geschiedde — verdiepe in de betekenis van het feit dat het hoog-gemotiveerde Israëli'sche leger — „den Feind vor den Toren” — kennelijk toch behoefte heeft aan uiterlijke discipline; zulks ondanks het feit dat bij ons wordt beweerd dat de „functionaliteit” daarvan m.b.t. gevechtsvaardigheid niet aantoonbaar wordt geacht . . .

— dat wij bij voortduring aandacht blijven schenken aan de „betrouwbaarheid van de bron” bij het evalueren van onze gegevens . . .

— dat wij ons weer eens afvragen of wij niet te weinig aandacht hebben besteed aan de ervaringen van onze „Great Captains” en wat te veel aan de geschriften van kamergeleerden die de kruitdamp hooguit op de schietbaan hebben geroken . . .

— dat de vraag, die als titel boven dit artikel is geplaatst, voorshands maar weer worde beantwoord met: *geenszins!*

Literatuur

1. A. W. Schulte en H. G. A. Geerlings - *Mil. Spect.* **139**(1970)(10)455.
2. *Mil. Spect.* **140**(1971)(1)35, 39.
3. *Mil. Spect.* **139**(1970)(10)457, 1.kol.
4. *Mil. Spect.* **140**(1971)(1)44, r.kol, pt c.
5. R. R. Bigler — *Der einsame Soldat*. Huber & AG, Frauenfeld (1963).
6. S. L. A. Marshall — *Men against fire*. New York (1947).
7. S. L. A. Marshall — *Sinai victory*. New York (1958).
8. M. Dayan — *Journal de la Campagne du Sinai 1956*. Fayard, Parijs (1966)145, 259, 304.
9. S. Teveth — *The Tanks of Tammuz*. Steimatzky, Jerusalem / Weidenfeld & Nicolson Ltd., Londen (1969). (*Rec. Mil. Spect.* **139**(1970)(3)134).
10. *Horaot Gayasot Shiryon, Govot - Zekhuyot - Unehalim* (Vaste Order voor het personeel van het Pantserkorps, Plichten - Rechten - Procedures. (Vert. A. N. Antonietti-Spicer).
11. *Legerkoerier* **21**(1971)(12)23.
12. Zie 8, blz. 297.
13. Zie 9, blz. 71.

De Chinees-Russische grens

J. R. Evenhuis

Nauwelijks 400 jaar geleden lag er nog een afstand van 2000 mijl tussen Rusland en China. Pas in de loop van de 17e eeuw zette zich de „voorhoede van de westelijke barbaren” — zo noemden de Chinezen de eerste Russen waarmee zij te maken kregen: „A-tzu-ch'a” — naar het oosten in beweging en werd het een kwestie van tijd en politiek, waar en hoe de eerste reële ontmoeting tussen Russen en Chinezen zou plaatsvinden.

Op 24 maart 1652 deed dat feit zich voor en het werd meteen een militaire botsing, hoewel Moskou om te beginnen een meer vreedzame inleiding van de nabuurbetrekkingen met het grote „Rijk van het Midden” voor ogen had gestaan. Helaas was Jerofej Pavlowitsj Chabarof, de eerste Rus die zich gewapend tegenover de Chinezen stelde, er de man niet naar deze instructie naar behoren uit te voeren. Men zou hem een kapitalistische „Draufgänger” kunnen noemen, zoals het type door communisten van de oude stempel werd gezien: ongeduldig, hebzuchtig, doortastend. Met slechts 206 Kozakken, die net als de rijke koopman en fabrikant door de rijkdommen van China werden aangetrokken, wierp hij zich op een veel grotere legermacht en vernietigde deze. De regering in Moskou haastte zich echter hem terug te roepen en er werd hem zelfs een proces wegens zelfverrijking in dienst van de staat aangedaan.

De aanvang van directe Russisch-Chinese betrekkingen droeg dus alle kenmerken van een „imperialistisch” avontuur. Wát de Russen later ook hebben gedaan om deze indruk weg te nemen en zich van andere „imperialisten” te onderscheiden, het is nooit helemaal gelukt. De huidige toestand aan de Russisch-Chinese grens ontleent er zijn dramatiek aan, want 400 jaar is voor het Chinese geheugen, dat met duizenden jaren werkt en niet, zoals wij, met honderden, niet een bovenmatig lange periode.

In een van de oudste Chinese romans, de „Roman van de Drie Koninkrijken” (14e eeuw) komt een

held voor waarvan men zegt dat Mao hem zeer bewondert. Deze romanfiguur munt in een woelige tijd uit in een zeer bijzondere militaire gave: hij weet de generaals van de andere kant steeds een indruk van sterkte te geven, ook als hij bijna geen soldaten heeft. Het verhaal gaat dat hij eens een totaal onverdedigde stad van de ondergang tegen een geweldige overmacht redde door eenvoudig op de stadsmuur te gaan zitten, de indruk gevend dat hij niets beters te doen had. De vijand vond die rust maar griezelig en trok zich terug, zonder het ook maar op een belegering te laten aankomen. Men is soms geneigd zich af te vragen of deze geschiedenis wel zo oud is, indien men aan de tegenwoordige Chinees-Russische grens denkt. De superioriteit in militair en technologisch opzicht staat buiten twijfel, maar even zeker is het dat Mao schijnbaar onbevreesd op zijn stadsmuur zit en zijn tegenstanders in Moskou heel wat raadsels opgeeft.

Het grootste raadsel is wel dat van de grensincidenten. Het Westen heeft, evenals Rusland, een zekere ervaring met grensincidenten. Men is bijna altijd uitgegaan van een militaire macht die haar sterkte wenste te gebruiken en op zoek was naar een casus belli. Het werkt zeer verwarrend als men vaststelt dat de zwakkere macht die incidenten verwekt. Met die situatie hebben de Russen aan hun lange grens met China te maken gekregen, want het staat intussen redelijk vast dat de Chinezen de verwekkers ervan zijn geweest.

Eén ding valt voorop te stellen: de Russen hebben rijpheid bewezen door zich niet te laten provoceren. Het probleem van de grens waar zulke vreemde dingen gebeuren is daarmee echter niet opgelost.

De noordgrens van China is een van de langste grenzen ter wereld: bijna 7000 mijl. Men kan haar zonder meer ook de meest neuralgische noemen, zonder daarbij alléén aan het Chinees-Russische grensconflict van maart 1969 aan de Oessoeri te denken.

Reeds in 1963 beweerden de Russen dat de Chinezen in de twee voorafgaande jaren deze grens 5000 maal hadden „geschonden”. De toenmalige Chinese minister van buitenlandse zaken, maar schalk Tsjen Yi, repliceerde met te verklaren dat het aantal klopte, maar dat het in al die gevallen de Russen waren geweest die de grens hadden geschonden.

De waarheid valt slechts te vermoeden, daar noch de Russen noch de Chinezen tot nu toe aanleiding hebben gevonden om derden in de kwestie te men- gen. Slechts één ding kan men met zekerheid zeg- gen: oriënteren de Russen zich bij hun doen en laten op een kartografisch vastgelegde grens, de Chinese kaarten vertonen leemten. Chinese grens- posten zijn dus veelal onzeker omtrent hetgeen in Peking van hen wordt verwacht.

In feite is daarmee aan de Chinese noordgrens een toestand teruggekeerd die voor het grootste ge- deelte van de geschiedenis van China heeft gegol- den. Het verschil is echter dat er nu aan gene zijde van het Chinese territorium geen nomaden meer ope- reren maar een atomair bewapende supermacht, die geenszins bereid is met die nomaden op het- zelfde plan te worden geplaatst. Vooral dit maakt de zaak explosief.

In Peking zal de regering van communistisch Chi- na zich het verschil ongetwijfeld bewust zijn; maar de noordgrens is lang en men leeft er onder om- standigheden die in de loop der eeuwen vrijwel gelijk zijn gebleven. De gang van zaken bij het Oessoeri-conflict bewijst dit. Volgens de recon- structie, die nu algemeen voor juist doorgaat, was op 2 maart 1969 het Oessoeri-eiland Damansky (door de Chinezen Tsjenpao genoemd en één van de bovenvermelde leemten in hun grenskaarten- systeem) het toneel van een zeer primitieve hin- derlaag van Chinese kant, waarbij verscheidene Sovjet-soldaten omkwamen. Op 15 maart d.a.v. redresseerden de Sovjets de zaak door een hard militair optreden, dat in Peking zijn effect niet miste.

Sindsdien schijnt van grensincidenten veel minder sprake te zijn. Op 20 oktober 1969 werden tussen de beide regeringen trouwens besprekingen over hun gemeenschappelijke grens ingeleid, die nog voortduren en blijkbaar ook niet zijn bedoeld snel te eindigen. De Chinezen willen de grenskwestie slepende houden om daarmee morele druk op de Russen te kunnen uitoefenen.

De Russen hunnerzijds zijn zich ook niet geheel onbewust van het problematische karakter van

hun landaanwinsten ter plaatse. Deze blijven in elk geval een zwak punt in hun propaganda. Der- halve geven zij de voorkeur aan „Leisetreteri” aan de conferentietafel boven geschiet aan de grens zelf.

Op de zelfde basis rustten in de 19e eeuw de Chi- nees-Russische betrekkingen. China was zwak ge- noeg om Rusland bij de ongelijke verdragen van Aigoen (1858) en Peking (1860) 185.000, respec- tievelijk 133.000 vierkante mijl te moeten afstaan, en Rusland was sterk genoeg om zich enkele ges- tes ten aanzien van China te kunnen permitteren. De verstandhouding functioneerde . . . en tot grote verbazing van Westelijke waarnemers, die van na- bij het vreemde spel van de Russische graaf Ignat- ief, de man van Petersburg in Peking, meemaak- ten. Hij was Rus met de Russen, Chinees met de Chinezen en Westelijk met de Westelijken. In de Sovjet-diplomatie vindt men thans weer de zelfde tendens om van alle markten thuis te willen zijn. Peking kan in feite een gesprek met Moskou niet radicaal weigeren. Daarvoor is zijn positie aan de noordgrens te zwak.

Men zou misschien niet hebben gedacht dat na de ideologische polemieken tussen Peking en Mos- kou, schijnbaar al uitlopend op een echte oorlog om grenzen, Kosygin ooit nog eens in Peking wel- kom zou zijn geweest. Maar Tsjoen En-lai was in 1969, nog geen half jaar na het Oessoeri-incident, wel gedwongen hem op het vliegveld van Peking te ontvangen.

Men zou misschien ook niet hebben gedacht dat het „gesprek in de wachtkamer” consequenties van belang zou kunnen hebben, maar er is sedert- dien in de Chinees-Russische betrekkingen inder- daad iets veranderd, en stellig meer ten gunste van Rusland dan van China. In de Russische pers komt men reeds voldoende aanwijzingen tegen dat een andere, minder anti-Moskovitische lijn in Pe- king met wat druk zeer goed is te realiseren. Het is echter opnieuw slechts gissen of de laatste ge- beurtenissen aan de politieke top in Peking (ver- dwijning van Pin Piao en andere vooraanstaande militairen) in deze lijn liggen. Het zou niet de eer- ste keer zijn dat de Russen in China een tactiek volgen van ondermijning van een bewind, die be- gon met haar te volgen en daarna in haat tegen hen omsloeg.

Westelijke diplomaten die tijdens de Bokse- ropstand (1900) in Peking waren hebben bijna eensluidend het vermoeden geuit dat Petersburg, ontevreden over het gedrag van de Mandsjoes te

zijn opzichte, die opstand had aangesticht. Toen de zaak uit de hand liep en de tragedie op haar hoogtepunt was, moesten ook de Russen in Peking worden beveiligd, maar het internationale gezelschap dat hen gastvrijheid bood siste hen, volgens diplomatenberichten, toe: „Uw plaats is niet hier maar bij de Bokkers”.

In Petersburg stierf terzelfder tijd de minister van buitenlandse zaken, graaf Moeravjef, onder zulke geheimzinnige omstandigheden (zelfmoord na een stormachtig onderhoud met de tsaar?), dat dit onmiddellijk in verband werd gebracht met de situatie in China. Moeravjef was lang in Peking geweest, waar hij de Mandsjoes afhankelijker van Rusland had weten te maken dan van enige andere buitenlandse macht, alles onder het mom van gezamenlijke actie tegen de Westelijke imperialisten. De Mandsjoes hadden echter, evenals Mao Tse-toeng later, dit dubbelzinnige spel spoedig door. Zij trachtten zich eraan te onttrekken, met de weinige reële macht die ze hadden, en dit was voor Moeravjef c.s. aanleiding tot de wens hen een les te geven . . . via de Bokkers. Zij verkeken zich echter op deze mensen, en vandaar dat de tsaar Moeravjef de les moest lezen. De Russische politiek in China was *te* dubbelzinnig geworden.

Lenin sloeg, wat China betreft, eerst een heel andere toon aan. Na de revolutie verklaarde hij (juli 1919) dat „de regering van de arbeiders en boeren” de verdragen, waardoor de regering van de tsaar het volk van China had onderworpen, van nul en gener waarde achtte. Met dien verstande echter dat zij desondanks niet ongedaan werden gemaakt.

Aan de andere kant heeft de Chinese communistische regering altijd van Rusland de verklaring willen hebben dat het die tsaristische gebiedsuitbreidingen ook nu nog voor onrechtmatig houdt; met dien verstande dan weer, dat zij daarna niets zal terug eisen.

De ene dubbelzinnigheid is de andere waard, zolang China te zwak blijft om zijn eisen kracht bij te zetten. Pogingen daartoe lopen nog steeds op een vernedering uit. Onder de Chinese leiders schijnt Tsjoe En-lai dat beter dan anderen te begrijpen. Men mag aannemen dat hij een groot tegenstander van het verwekken van grensincidenten is. Maar, zoals wij reeds vaststelden: niet alles hangt hier van Peking af. Dwars over een groot gedeelte van de Chinees-Russische grens wonen nog altijd de zelfde stammen die er altijd al heb-

ben gezeten en wier aanpassing aan modernere verhoudingen stellig vorderingen maakt (speciaal in het nominaal onafhankelijke Buiten-Mongolië dat als satellietstaat van Moskou het privilege geniet per hoofd van de bevolking meer ontwikkelingshulp te ontvangen dan enige andere staat ter wereld), maar die met hun gedachten nog in de tijd van Dzjengis Khan moeten leven. Anders zouden met name de Chinezen met zijn nagedachtenis niet zoveel politiek bedrijven.

Op 8 april 1956 werd in aanwezigheid van hoge Mongoolse en Chinese communisten in Edsjenhoru (Binnen-Mongolië) een Dzjengis-Khanmonument ingewijd, waar sindsdien viermaal per jaar volgens een oud ritueel offerplechtigheden plaatshebben. Rusland daarentegen stelt zich, ditmaal ongetwijfeld terecht, op het standpunt dat het tegenwoordig niet meer aangaat de „onderdrukker” van het Mongoolse volk te eren. Voor de Mongolen zelf echter is Dzjengis Khan het grote voorbeeld gebleven en in Peking wordt deze primitieve voorkeur in de hand gewerkt in plaats van ontmoedigd. Het is een zware hypotheek op een toch al zeer neuralgisch grensgebied, een middeleeuwse invloed op beslissingen die eventueel ook „atomair” kunnen uitvallen.

Het is bijna onvoorstelbaar als men bemerkt, hoe ook de grensbewaking hier nog alle trekken van een lang vervlogen tijd heeft bewaard. Paarden die takkenbossen achter zich aanslepen zorgen bijvoorbeeld nog veelal voor het glacis dat nodig is om grensschendingen te kunnen controleren. De voetstappen in de aldus aangeharkte grond maken een groot deel van de bewijzen van dergelijke grensovertredingen uit.

Daarbij komt een nog altijd machtig Chinees besef: veel slimmer te zijn dan allen die de grenzen van China belagen, en de overtuiging het daarmee op de duur van alle invallers te zullen winnen. Het nadeel van deze superieure houding is dat de defensie, in zuiver militaire zin, niet de allernoodzakelijkste zorg is. Bijna alle waarnemers zijn het erover eens dat zelfs in de periode van de grootste Chinees-Russische spanningen een mobilisatie of „levée en masse” zich hoofdzakelijk op ideologisch terrein en veel minder op militair terrein voltrok.

Over de wijze waarop de Chinezen zich de defensie van hun noordgrens voorstellen weet men, militair gesproken, zo goed als niets. Het schijnt dat zij met hun beperkte weggennet (300.000 mijl in

totaal, slechts anderhalf maal zoveel als Engeland bezit), op een immense volksguerrilla willen vertrouwen, als het tot een botsing met de Sovjet-Unie mocht komen. Grensverdediging in engere zin is niet hun grootste zorg. Zij is dat trouwens nooit geweest, en dit verklaart mede het avontuurlijke, men zou bijna zeggen: pittoreske, aspect dat het leven aan de noordgrenzen van het onmetelijke Rijk van het Midden meestal heeft gekenmerkt; in de tijd van de Mandsjoe-dynastie (1644-1912) niet minder dan onder die van de Handynastie (206 v. C. — 221 n. C.). Want ook indien de daar levende nomaden eens doorbraken, en zelfs indien zij het hele Rijk door trokken . . . „het allesbeheersende verschijnsel van de Oostaziatische geschiedenis is, dat al deze talloze barbaren worden gesinificeerd. Zodra zij zijn afgezadeld en Chinese grond onder de voeten voelen, wordt hun de Chinese cultuur te machtig”. (J. J. L. Duyvendak).

Tot die zo gemakkelijk te sinificeren nomaden behoren echter de Russen niet, en men mag aannemen dat de Chinezen dit beseffen. Desondanks heeft het in hun algemene houding, dat ook de Russen „aanvankelijk” zonder risico voor de uit-

eindelijke afloop hun grenzen mogen overschrijden, geen wijziging gebracht. Het oude superioriteitsbesef is nog steeds aanwezig. Ditmaal zal het zich echter niet op sinificatie maar op een consequente volksguerrilla richten. In die richting zal tevens werken dat de Russen in hun nu ook al weer 3 eeuwen durende relaties met China er nooit ook maar de geringste blijk van hebben gegeven de Chinezen te begrijpen, of te willen begrijpen.

Anders dan Westeuropeanen of Amerikanen die, als zij in China waren, regelmatig voor de fascinatie van de Chinese beschaving plachten te bezwijken, hebben de Russen altijd afstand bewaard. Het is alsof zij instinctief bang waren in de grote naburige zee van Chinese menselijkheid te worden verzvolgen . . .

aldus de Britse diplomaat Sir Con O'Neill.

Ook om die reden zou een Sovjetrussische invasie in China vrijwel onmiddellijk het karakter van de Franse of de Duitse inval in Rusland krijgen. Zo'n perspectief moet natuurlijk ook de Russen zelf, ondanks al hun technologische superioriteit, te denken geven.

MEDEDELING

Met ingang van 1 januari 1972 wordt de Militaire Spectator toegezonden aan alle leden van de Koninklijke Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap.

Ten einde de toezending aan thans nog actief dienende officieren van Land- en Luchtmacht, tevens lid van de Koninklijke Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap, ook na hun dienstverlating zeker te stellen, wordt belanghebbenden verzocht de 2e Secretaris (p.a. Laan van Clingendael 121, Den Haag) in voorkomend geval ter zake in te lichten.

Alarmpoefeningen

Spel, of voorbereiden op een werkelijkheid?

W. A. Voogt

Majoor voor Speciale Diensten van de Technische Dienst

Het verbaast mij dat alarmpoefeningen veelal door hen die dienen deel te nemen worden ervaren als een vorm van plagerij; bij opleidingseenheden als een vorm van „afknijpen”. Alarmpoefeningen zijn immers om de een of andere reden vaak oefeningen buiten de normale diensturen. Ik kan mij niet herinneren een alarmpoefening te hebben meege maakt in de normale werkuren, behoudens de periodieke oefeningen „Quick-train”, waaraan elke commandant desgewenst een eigen oefening kan koppelen. Deze test van de verbindingen is dan al vaak afgelopen voordat de gealarmeerde eenheden gereed zijn om uit te rukken.

Ik wil een poging doen om de alarmpoefening te ontdoen van haar „franje”, te ze bezien op noodzaak, doelmatigheid en uitvoering. Behorend tot een treinenbataljon en meer in het bijzonder tot een herstelcompagnie zal ik mij tot deze eenheid beperken.

Zijn alarmpoefeningen nodig?

- a. Ja. Waarom? Wát moet worden beoefend?
- b. Neen. Waarom niet? Moet er iets worden voorbereid?

Wellicht verdient het aanbeveling eerst te komen tot een definitie van een alarmpoefening. Bijvoorbeeld: „zo snel mogelijk komen tot een toestand van onmiddellijke inzetbaarheid op een voorbereide lokatie” (gevechtseenheden), of: „zo snel mogelijk de te verzorgen eenheden de hun toekomende artikelen c.q. hun materieel bezorgen” (verzorgende eenheden), aangevuld als fase 2 met de voorgaande omschrijving voor gevechtseenheden. Ofschoon beide definities mogelijk niet exact het doel aangeven stel ik voor ze voorlopig te gebruiken.

Ter wille van de eenvoud, alsmede om te voorkomen dat ik mij op een terrein begeef waarover ik niet met kennis van zaken kan spreken, zal ik

mij bij de verdere uitwerking beperken tot het al dan niet alarmeren van een herstelcompagnie.

Zijn alarmpoefeningen nodig?

a. Ja (mogelijkheid *b* vervalt hiermee voor een herstelcompagnie).

1. Ten einde een ontworpen werkwijze te beproeven voor het geval de te verzorgen eenheden versneld artikelen dienen (terug) te ontvangen.

2. Om de eigen eenheid te leren snel een andere lokatie in te nemen. (Dit is alleen mogelijk bij een oefening te velde en nimmer „onverwacht”, daar aan een lokatieverandering altijd een korte of lange „leegwerkperiode” voorafgaat.)

Snel verplaatsen dient wél te zijn voorbereid voor een mogelijk NBC-alarm, doch dit geldt niet in de fase die ik bedoel met „alarm”, namelijk het vertrek uit de vredeslokatie. NBC-alarm behoort tot de normale oefening *nadat* men in een oorlogssituatie is gekomen.

Wat dient te worden beoefend?

- a. De procedure.
- b. Verkennen nieuwe lokatie en verplaatsen van de eenheid; hieraan gekoppeld de actieve en passieve beveiliging.

Daar het onder *b* gestelde eerst volgt nadat *a* in werking is, heeft „alarm” slechts betrekking op het onder *a* gestelde. Het onder *b* gestelde dient in ieder geval reeds te zijn voorbereid.

De procedure

Uitgegaan wordt van „alarm” voor een herstelcompagnie die zich in de vredeslokatie bevindt.

Een alarmpoefening dient te zijn gebaseerd op een te verwachten werkelijkheid. Derhalve behoort van die veronderstelling te worden uitgegaan. Daarin past niet het beeld van volledige vredestijd te 17.00 uur en een onmiddellijk oorlogsgevaar in het holst van de nacht. Mocht het al nodig blijken na de

normale diensturen personeel op te roepen dan dient dit mede uit doelmatigheidsoverwegingen te worden beperkt. Alleen „sleutelfunctionarissen” zouden in een dergelijk geval dienen te worden opgeroepen, bv. alleen:

1. hoofd werkplaats/plvv CC (CC wordt wél ingelicht);
2. plv PC werkplaatspelotons en 1/3 van het personeel i.v.m. de voorbereiding van het werken in ploegen;
3. plv PC bevoorradingspeloton met voldoende personeel om onmiddellijk verstrekkingen te kunnen uitvoeren voor de inmiddels ook gealarmeerde te verzorgen eenheden.

Het ligt voor de hand dat de eerst gealarmeerden in voorkomend geval zoveel mogelijk dienen te behoren tot in de kazerne gelegerden. Deze zijn onmiddellijk ter plaatse en kunnen zonder meer aanvangen met de te verrichten werkzaamheden. Dit deel wordt dan zo spoedig mogelijk onder leiding gesteld van de op te roepen functionarissen. Het overige personeel, met een langdurige taak voor de boeg, wordt niet opgeroepen en komt derhalve op de normale tijd in de kazerne. Dit deel is normaal uitgerust en werkt door tot een tijdstip dat ongeveer 18 uur later ligt. Dit tijdstip houdt rekening met de inmiddels ingediende rapportage, inhoudend welk materieel na 6, 12 en 18 uur naar verwachting aan de desbetreffende eenheden kan worden geleverd. Tijdens een eventueel volgende verplaatsing kan door het gros van het personeel worden gerust. Chauffeurs en ander personeel dat een taak heeft bij de verplaatsing worden enkele uren voor het geschatte tijdstip van vertrek vrijgesteld van werkzaamheden om te gaan rusten. Hierbij bevindt zich ook kader; in beginsel de CC en PCn. (De plaatsvervangend commandanten zijn altijd de „technische” krachten. Deze dienen zolang mogelijk produktief te blijven. Dit laatste heeft echter reeds betrekking op de fase *volgend* op de alarmering.)

Bij een alarmoefening voor een hersteleenheid, aanvangend ná de normale diensturen:

1. in kazerne gelegerd personeel aanvangen met de werkzaamheden; gereed maken van de PSU komt later, bv. bij toerbeurt;
2. wekken van enkele sleutelfunctionarissen;
3. (na aanvang normale werkdag): beladen van de voertuigen volgens de beladingslijsten; voor zover dit niet van invloed is op de nog te verrichten logistieke werkzaamheden;

4. ophalen en uitgeven van gereed liggende voorraden als Klasse I- en V-artikelen;

5. opstellen colonne.

Een en ander als vastgelegd in de werkinstructies en uit te voeren door personeel dat, afhankelijk van de omstandigheden, daarvoor het best kan worden gemist.

Deze werkwijze geeft antwoord op de vraag: „Hoe voorziet ik de te verzorgen eenheden zo snel mogelijk van de hun toekomende artikelen?”; want:

- a. het bevoorradingspeloton kan vrijwel onmiddellijk worden ingezet;
- b. een redelijk deel van het technisch personeel vangt aan met de werkzaamheden en doet dienst als eerste ploeg;
- c. een deel van het personeel begint op normale tijd en is volledig uitgerust om langdurig te kunnen doorwerken. Dit is uitermate belangrijk, zowel voor de herstelcapaciteit als voor de opzet van de gehele alarmregeling, omdat wij hiermee een grote groep uitzonderen van onverwacht alarm na de diensturen.

(De afwezigheid van beroepskader in de eerste uren is niet van groot belang; alle onder hen gestelde personeelsleden gaan zelfstandig door met het werk waarmee zij bezig waren. De opgeroepen plv PC treedt regelend op.)

Nabeschouwing

Alarmoefeningen zijn nodig voor het beoefenen van een mogelijke werkelijkheid.

Momenteel wordt ervan uitgegaan dat een herstelcompagnie 6 uur nodig heeft om op te stellen voor vertrek. Dit is een redelijke tijd indien in de normale werkuren alarm wordt gegeven of hooguit één uur daarvoor. Wél dient in acht te worden genomen dat in dit geval *niemand* zich bekommert om het aanwezige werkaanbod.

Deze gang van zaken is naar mijn mening voor de in werkelijkheid eveneens gealarmeerde brigade-eenheden onaanvaardbaar. De norm „binnen 6 uur gereed” is dan ook een vraagteken.

Alarmeren ná de diensturen voor de gehele compagnie is vrijwel onmogelijk. In de tegenwoordige verhoudingen betekent dit het wekken c.q. ophalen van meer dan 80 man.

Uit het voorgaande moge blijken dat het onlogisch is om een ieder van zijn slaap te beroven, aangezien:

- a. veel chauffeurs die als „wekker” op weg zijn,

reeds aan het werk hadden kunnen zijn in hun functie als monteur of bevoorraders;
b. van de niet goed uitgeruste gewekten zware werkprestaties zullen worden gevraagd.

De neiging buiten de diensturen een alarmoefening te houden en alle personeel te wekken en daarop een alarmregeling te baseren onder het motto: „Wekpatrouilles moeten hun taak beoefenen”, of: „Alarm geldt voor iedereen”, houdt geen verband met de werkelijkheid, daar men voorbijgaat aan de vraag: „Is het doelmatig en noodzakelijk?”

Een uitgebreide alarmregeling kan worden samengesteld waarbij een ieder wordt betrokken. Het resultaat zal zijn dat op verschillend gebied werkzaamheden later aanvangen en ten slotte een uitgeputte herstelcompagnie in de vredeslokatie achterblijft, resp. nauwelijks in staat is de eigen uitganglokatie te bereiken. Daar bovendien aansluitend opnieuw een beroep op de herstel- en bevoorradingscapaciteit zal worden gedaan, houdt een dergelijke regeling het vroegtijdig uitschakelen van een belangrijke verzorgende eenheid in. Dit lijkt mij niet alleen ondoelmatig en onlogisch doch bovendien onaanvaardbaar.

Alarmoefeningen? Ja! Maar geen „gevoelsmatige” uitvoering, doch een „doelgerichte” opzet.

Naschrift

Na voltooiing van dit artikel werd bij 42 Treinenbataljon een alarmoefening gehouden, waaraan een waarschuwingsperiode voorafging. Deze periode begon met berichten over een verslechtering van de betrekkingen met het buurland „Waalland”.

Na een aantal fasen te hebben doorlopen werd na 3 dagen bericht ontvangen rekening te houden met de mogelijkheid van een verplaatsing. Dit bericht kwam te 06.00 uur. Het in de kazerne gelegeerde personeel alsmede enkele sleutelfunctionarissen werden gewekt. De eerste voertuigen verlieten na ontvangen opdracht te 10.30 de kazerne. Te 12.30 kon in het nieuwe verzorgingsgebied worden begonnen met de verdere uitvoering van de logistieke taak.

Indien het tijdstip van verplaatsing niet zou zijn „vertraagd” door tenue-inspecties en inspectie van de belading der voertuigen, had het eerste voertuig te 08.30 kunnen vertrekken.

In deze situatie zou in werkelijkheid het personeel van de compagnie al zijn geconsigneerd en had vertrek kunnen plaatsvinden een half uur na ontvangst van de opdracht (opstaan en aankleden). De gehele verplaatsing had (evenals nu) 2 uur in beslag genomen, hetgeen als een normale tijd voor het verplaatsen van een herstelcompagnie kan worden beschouwd.

AANWIJZINGEN VOOR MEDEWERKERS

Wij verzoeken u uw bijdragen in te leveren in enkelvoud, getypt met een marge van ten minste 3 cm, met dubbele regelafstand en voorzien van uw naam, adres en evt. giro-nummer. Bijdragen voor de rubriek „Meningen van anderen” echter in duplo in te zenden.

Bij het opgeven van geraadpleegde literatuur dienen de respectieve verwijzingen als volgt te worden gesteld:

bij boeken: Auteur - titel. Uitgever, plaats, jaar, blz.;

bij tijdschriften: Auteur - naam tijdschrift. Jaargang, jaar, nummer, blz.

Voorts eventuele schetsen of tekeningen en foto's niet tussen de tekst aan te brengen, doch wel aan te geven, waar deze illustraties tussen die tekst moeten worden opgenomen.

Men voege tekeningen en schetsen afzonderlijk bij, in Oostindische inkt

en op teken- of calqueerpapier. Letters en cijfers moeten daarbij zo groot worden getekend, dat zij na verkleining duidelijk leesbaar blijven. Daartoe moeten zij, na verkleining, nog ten minste 1 mm groot zijn. Men houde er daarbij rekening mee, dat tekeningen en schetsen als regel, bij reproductie, worden verkleind tot 7,7 cm breedte, bij uitzondering tot ten hoogste 15,8 cm breedte.

Toevoeging van schetsen en afbeeldingen, respectievelijk foto's, verhoogt de aantrekkelijkheid van uw artikelen ten zeerste, vooral indien zij origineel zijn.

Keuring op bedrijfszekerheid

G. W. Tielman, ing.

Techn. hfdambt. bzd, Dienst van de Kwartiermeester-Generaal

Zoals reeds in een vorig artikel betreffende kwaliteitszorg werd uiteengezet (*Mil. Spect.* **140**(1971) (8)354), kan met behulp van steekproefsystemen informatie worden verkregen omtrent de kwaliteit van partijen goederen. Er wordt onderzocht in welke mate de kwaliteitseigenschappen voldoen aan de gestelde eisen.

Evenals dat in de civiele sector het geval is wordt ook bij de Krijgsmacht — om tactische redenen — vaak de eis gesteld, dat apparatuur gedurende een bepaalde tijd zonder haperen moet kunnen functioneren. Wanneer een dergelijke functionele eigenschap moet worden gekeurd, moet derhalve niet alleen informatie worden verkregen over de „momentane” kwaliteit doch ook over de periode gedurende welke deze kwaliteit moet kunnen worden gehandhaafd.

Dit betekent, dat bij de aanschaffing van desbetreffende apparatuur een keuring op bedrijfszekerheid moet worden uitgevoerd. Onder bedrijfszekerheid of „reliability” (aangeduid met R) wordt verstaan: de kans dat apparatuur, onder bepaalde omstandigheden, een bepaalde tijd (t) zonder haperen zal functioneren.

Bij de keuring op bedrijfszekerheid wordt gebruik gemaakt van de zg. „Meantime between failures” (afgekort MTBF); ter informatie daarvan moge het volgende dienen.

Stel dat 5 identieke apparaten gelijktijdig gedurende 100 uren functioneel worden beproefd; het blijkt dat:

apparaat nr 1 uitvalt na 30 uur
apparaat nr 2 uitvalt na 50 uur
apparaat nr 3 uitvalt na 80 uur
apparaat nr 4 } niet uitvallen en dus de volle
apparaat nr 5 } 100 uur functioneren.

Er zijn dus 3 apparaten uitgevallen over een totale bedrijfsduur van (100 + 100 + 80 + 50 +

30) = 360 uren. Men zegt dan dat de MTBF (voorgesteld door θ) $\frac{360}{3} = 120$ uur, is. De gemiddelde tijd waartussen storingen optreden is dus 120 uur.

Uit de MTBF kan de storingsgraad per uur („failure rate”) worden afgeleid: voor bovenvermeld geval bv. is de failure rate (voorgesteld door λ) $\frac{1}{120}$ per uur. λ is dus $\frac{1}{\theta}$ en te vergelijken met een foutenfractie p.

Het verband tussen R, t en θ (of $\frac{1}{\lambda}$) wordt aangegeven d.m.v. de formule $R = e^{-\frac{t}{\theta}}$, waarin $e = 2,7183$ (grondtal van het neperiaanse logaritmesysteem). Met behulp van deze formule kan voor een gewenste kans (R) dat een apparaat een tijd (t) zal functioneren, de MTBF (θ) voor een steekproef worden berekend.

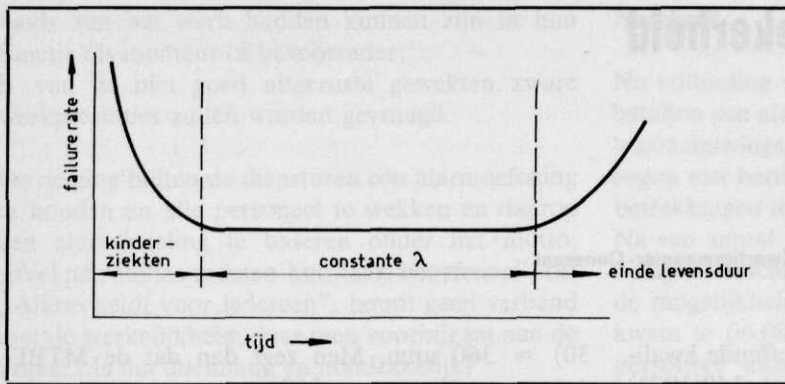
Toelichting

De kans (R) dat een apparaat een tijd (t) zal functioneren geldt voor elk apparaat van de partij.

Voorbeeld

Stel, dat een missie tijd (t) wordt gewenst van 10 uur bij een $R = 0,90$. Dan is $0,90 = 2,7183 \dots \frac{t}{\theta}$. Door berekening wordt gevonden dat $\frac{t}{\theta} = 0,10$; $t = 10$ uur, dus $\theta = 100$ uur.

De betekenis van het bovenstaande is dat, als bij de keuring wordt voldaan aan een MTBF van 100 uur, er een kans van 90% is dat elk apparaat uit de serie 10 uur zonder haperen zal kunnen functioneren. Voor diverse waarden van R kunnen de waarden voor $\frac{t}{\theta}$ in een tabel worden opgezocht:

Afb. 1

voor $R = 1,00$ is $\frac{t}{\theta} = 0,00$;

voor $R = 0,99$ is $\frac{t}{\theta} = 0,01$;

voor $R = 0,95$ is $\frac{t}{\theta} = 0,05$;

voor $R = 0,90$ is $\frac{t}{\theta} = 0,10$;

voor $R = 0,85$ is $\frac{t}{\theta} = 0,16$;

voor $R = 0,80$ is $\frac{t}{\theta} = 0,21$;

enzovoort.

De bovenstaande formule is gebaseerd op de Exponentiële verdeling die betrekking heeft op een constante failure rate en overeenkomt met de reeds vermelde Poisson-verdeling. De formule is dus alleen geldig voor die gevallen waarbij sprake is van een constante λ (zie afb. 1), hetgeen bij industriële producten veelal het geval is.

Aangezien voor de kwaliteitsbeoordeling van serieartikelen steekproefkeuring de geschikte methode is, zal de keuring op bedrijfszekerheid als regel eveneens met behulp van steekproeven moeten plaatsvinden.

Wellicht ten overvloede zij vermeld dat steekproefkeuringen steekproefrisico's inhouden, d.w.z. dat er bepaalde kansen zijn dat goede partijen zullen worden afgekeurd (risico van de leverancier) of slechte partijen goedgekeurd (risico van de afnemer).

In de VS zijn testtabellen ontwikkeld, die uitgaan van bepaalde afnemers- en leveranciersrisico's (decision risks). Bij gebruik van deze tabellen moet de afnemer een voor hem aanvaardbare maximum failure rate (= minimum MTBF) kiezen, en wel

zodanig, dat het hieraan verbonden risico nog acceptabel kan worden geacht (zie afb. 2).

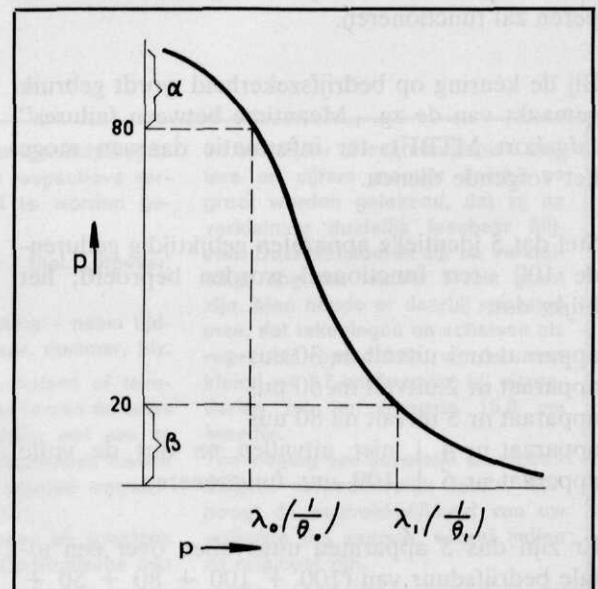
De verhouding $\frac{\theta_0}{\theta_1}$ wordt „discrimination ratio” genoemd. Discrimination ratio en afnemersrisico zijn de criteria bij de keuze van de toe te passen keuringstabel.

Toelichting

Eerder werd reeds vermeld dat de storingsgraad of failure rate vergelijkbaar is met een foutenfractie p .

Met behulp van de tabel voor de gesommeerde Poissonverdeling kan voor elk steekproefvoorschift een zg. keuringskarakteristiek worden geconstrueerd. Een keuringskarakteristiek geeft de

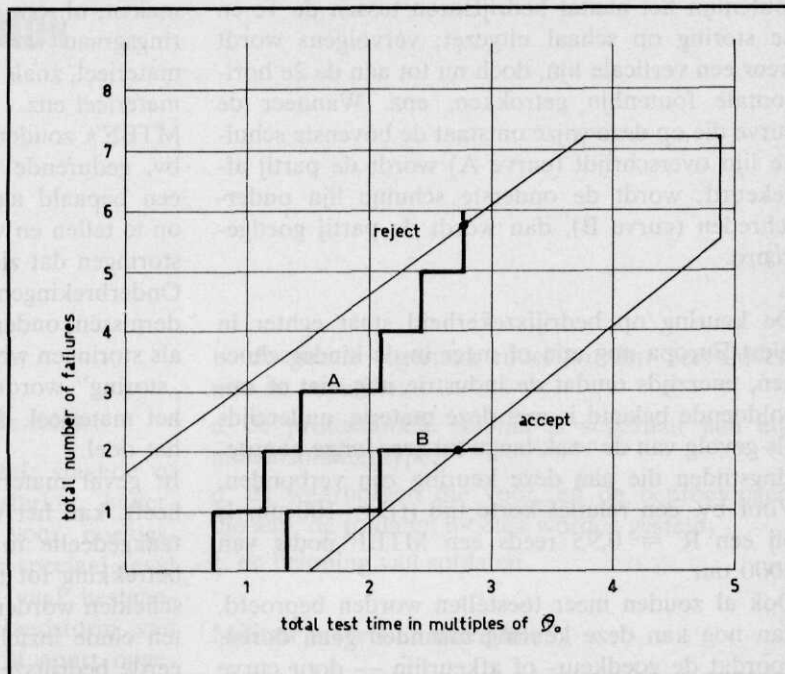
Afb. 2 α = risico fabrikant, β = risico afnemer, λ_0 = gewenste failure rate, λ_1 = aanvaardbare maximum failure rate

Afb. 3
Accept-reject criteria

Decision risks ... %

Discrimination ratio $\left(\frac{\theta_0}{\theta_1}\right) = \dots : 1$

kans P aan, die een partij met een foutenfractie p heeft, om te worden goedgekeurd.

Volgens de keuringskarakteristiek (afb. 2) is P voor $\lambda_0 = 80\%$, m.a.w.: de goedkekans voor λ_0 is 80% en de afkekans (= risico van de fabrikant) derhalve 20% (α).

Voor λ_1 is $P = 20\%$, m.a.w.: de goedkekans voor $\lambda_1 = 20\%$, d.w.z. dat de kans op het goedkeuren van partijen met foutenfracties die rechts van λ_1 op de abscis zijn gelegen en dus groter zijn dan λ_1 , tot 20% kan oplopen. Deze kans is het risico van de afnemer (β).

Beide risico's (decision risks) zijn hier dus gelijk genomen, nl. 20%. De afnemer heeft een kans van 80% dat de werkelijke failure rate gelijk of beter zal zijn dan de maximaal aanvaardbare.

Eén van de eerdergenoemde Amerikaanse test-tabellen is weergegeven in afb. 3.

Stel dat een operationele tijd (t) wordt gewenst van 50 uur, bij een $R = 0,95$. Voor $R = 0,95$ is $\frac{t}{\theta} = 0,05$ (zie boven); dan is $\theta = 1000$ uur; dus $\theta_0 = 1000$ uur.

Uit een eerder vermeld voorbeeld blijkt dat de MTBF wordt bepaald door deling van het totale aantal bedrijfsuren door het totale aantal opgetreden storingen. Het bepalen van een MTBF is derhalve niet afhankelijk van het aantal toestellen

dat wordt beproefd, zij het dan, dat ten behoeve van de representatie van een populatie, als steekproef niet minder dan een bepaald aantal toestellen mag worden ingezet. Naarmate het aantal toestellen wordt vergroot zal tevens het aantal „geproduceerde” bedrijfsuren per tijdseenheid toenemen.

Bij een steekproefomvang van bv. 10 stuks zou de beproevingsduur voor bovengenoemde tijdseenheid (MTBF) $\frac{1000}{10} = 100$ uur bedragen; voor

een steekproefomvang van 20 stuks $\frac{1000}{20} = 50$ uur, enz.

Ten einde een juist beeld te verkrijgen van het totale aantal bedrijfsuren per tijdseenheid, moet een exemplaar dat tijdens de keuring uitvalt direct worden vervangen indien onmiddellijke reparatie niet mogelijk blijkt.

Het toepassen van de tabel gaat als volgt. De tijd tussen de aanvang van de keuring en het optreden van de eerste storing wordt genoteerd en vermenigvuldigd met het aantal toestellen dat in beproeving is. Het gevonden totale aantal bedrijfsuren wordt vanaf het 0-punt op schaal uitgezet langs de abscis en vanuit het gevonden punt wordt een lijn verticaal omhoog getrokken tot aan de eerste horizontale foutenlijn (afb. 3). Vervolgens wordt vanuit dit punt langs deze — horizontale —

foutenlijn het aantal bedrijfsuren tussen de 1e en 2e storing op schaal uitgezet; vervolgens wordt weer een verticale lijn, doch nu tot aan de 2e horizontale foutenlijn getrokken, enz. Wanneer de curve die op deze wijze ontstaat de bovenste schuine lijn overschrijdt (curve A) wordt de partij afgekeurd; wordt de onderste schuine lijn onderschreden (curve B), dan wordt de partij goedgekeurd.

De keuring op bedrijfszekerheid staat echter in West-Europa nog min of meer in de kinderschoenen, enerzijds omdat de industrie nog niet of onvoldoende bekend is met deze materie, anderzijds als gevolg van de vaak lange tot zeer lange beproevingstijden die aan deze keuring zijn verbonden. Voor bv. een relatief korte tijd (t) = 100 uur is bij een $R = 0,95$ reeds een MTBF nodig van 2000 uur.

Ook al zouden meer toestellen worden beproefd, dan nog kan deze keuring maanden gaan duren, voordat de goedkeur- of afkeurlijn — door curve B of curve A — wordt gepasseerd. Om commerciële en/of technische redenen is deze lange beproevingstijd vaak niet realiseerbaar; de fabrikant moet te lang op zijn geld wachten, de afnemer loopt de kans dat de bestelde artikelen niet op tijd beschikbaar zullen zijn, enz. De noodzaak van de controle op bedrijfszekerheid wordt evenwel meer en meer onderkend en bij enkele grote civiele bedrijven in Nederland worden bij de ontwikkeling van prototypen reeds zoveel mogelijk onderdelen toegepast waarvan de failure rates aan de hand van — uit storingsanalyses verkregen — ervaringsgegevens bekend zijn of kunnen worden berekend.

De in het voorgaande beschreven methodiek is echter niet alleen van belang voor de industrie en de aanschaffende diensten; ook troepencommandanten zouden hiervan met vrucht gebruik kunnen

maken, nl. om een inzicht te verkrijgen in de storingsgraad van daarvoor in aanmerking komend materieel, zoals tanks, wielvoertuigen, verbindingsmaterieel enz.

MTBF's zouden kunnen worden vastgesteld door bv. gedurende een oefening de bedrijfsuren van een bepaald aantal exemplaren te noteren, deze op te tellen en vervolgens te delen door het aantal storingen dat zich bij dit aantal heeft voorgedaan. Onderbrekingen als gevolg van pauzes, terreinhindernissen, onderhoudshandelingen enz. mogen niet als storingen worden aangemerkt, aangezien onder „storing” wordt verstaan: een zodanig defect aan het materieel, dat dit niet meer inzetbaar is voor het doel.

In geval materieel een twee- of meerledig doel heeft, kan het voorkeur verdienen de MTBF per taakgedeelte in beschouwing te nemen; bv. met betrekking tot tanks kan het voertuiggedeelte gescheiden worden gehouden van het wapengedeelte ten einde inzicht te verkrijgen in de gedifferentieerde bedrijfszekerheid.

Bij een beproeving mag niet het totale aantal exemplaren, dat aan de oefening deelneemt worden ingezet, aangezien bij het uitvallen van een exemplaar dat in beproeving is, direct over een ander item moet kunnen worden beschikt ingeval onmiddellijke reparatie niet mogelijk is. Aan de hand van een gevonden MTBF kan voorts de tactische tijd (t) — onder vooronderstelling van een R — worden berekend.

Op deze wijze kan de troepencommandant op betrekkelijk eenvoudige wijze een gekwantificeerd inzicht krijgen in de inzetbaarheid van zijn materieel, doch bovendien ziet hij, in de praktijk, de samenhang van begrippen als MTBF, reliability enz., en hij zal prognoses kunnen maken van de inzetbaarheid van zijn materieel met een duidelijk begrip voor de beperkingen, waaraan prognoses nu eenmaal onderhevig zijn.

Een legerkarakteristiek

J. K. M. Bottema

Kolonel der Artillerie b.d.

Legerstelsels

De legerstelsels onderscheidt men als volgt.

a. Naar de militair-morele maatstaf: staande of parate legers (legers op oorlogssterkte, kaderlegers die aanvulling behoeven voor oorlogssterkte), tijdelijke legers (voor ieder speciaal geval opgeroepen en geformeerde legers, vaak bestaande uit enkele lichten, militia of landstorm, van het staande leger gedetacheerden of apart opgeroepen of aangeworven vrijwilligers), het nationale leger, het vreemdelingenleger, het beroepsleger, het vrijwilligersleger (met kort of lang dienstverband), het dienstplichtigenleger (met de soorten dienstrecht-, dienstplicht-, dienstdwangleger en de soorten algemene-dienstplicht- en geselecteerde-dienstplichtlegers).

b. Naar de sociaal-politieke maatstaf: volkslegers (waarbij de gehele natie is betrokken, een klasse- of kastenleger (waarbij het recht of de plicht de wapens te voeren aan één bevolkingsgroep toekomt met als uitersten het ridderleger en het arbeidersleger), het huurlingenleger, onregelmatige of guerrilla-type legers (die als kenmerk hebben buiten de bestaande militaire „wetten” te vallen).

c. Combinaties van de hiervoor genoemde typen.

In al deze stelsels is in meer of mindere mate het verband aanwezig tussen de staat, het leger en het volk, waarbij iedere natie het stelsel kiest dat overeenkomt met politieke, sociale, economische, geografische, financiële en militaire eisen.

Legerprincipes

Willen deze legersoorten bestaansrecht hebben, dan moeten zij bovendien voldoen aan zekere beginselen.

Principes voor het handhaven van een leger zijn:

a. de allesoverheersende betekenis van moreel en discipline;

b. de gehele legertaak moet worden vervuld en niet de beperkte;

c. de professionele soldaat is superieur aan elk ander soldatentype;

d. de waarborgen die voor, en de beproevingen die aan, de soldaten moeten worden gesteld;

e. de beloning van soldaten.

Militair moreel en discipline

Voor elk leger dat uit welk legerstelsel dan ook ontstaat, geldt dat de troepen goed geleid, goed geoefend, goed uitgerust en goed verzorgd moeten zijn. Ver boven dit alles stellen krijgskundigen echter militair moreel en discipline.

Militair moreel is de gezindheid waarbij soldaten bereid zijn zich opofferingen te getroosten, zelfs met inzet van het eigen leven, voor het bereiken van een doel. Dat (ideale) doel kan zijn: de vrijheid te bevechten, de religie te verspreiden, het land te verdedigen.

Kortom, de meeste zorg dient de staat te besteden aan de omschrijving van het doel voor zijn soldaten. Dán pas wordt het optreden van de soldaat gerechtvaardigd; het behoedt hem voor het begaan van excessen. Het dient de huurlingenmentaliteit te voorkomen, even goed als de slachtoffermentaliteit (het excuus van „ik kan niet anders, ik word ertoe gedwongen”), daarbij de persoonlijke verantwoordelijkheid voor zijn daden afschuivend.

Bereid zijn, offers te brengen, zijn leven op het spel zetten (niet roekeloos maar onder de omstandigheden bewust) is het *dienen* van de soldaat. Wat anderen niet kunnen of niet durven of niet bereid zijn te doen, doet hij ter bereiking van dat doel.

Deze mentaliteit leidt tot een aparte geest, een geest van saamhorigheid, zich uitend in eigen gebruiken en ritueel.

De vrijwilligheid sluit schijnbaar de niet-vrijwilligers, de dienstplichtigen uit, ware het niet dat de leerling-soldaat, de rekrut, na een militarisatieproces de genoemde mentaliteit moet trachten te bereiken. Slaagt hij daarin niet, dan behoort deze adspirant-soldaat niet in het leger thuis.

Generaal Brooke, de latere Chief Imperial General Staff van het Verenigd Koninkrijk, beschrijft een leger waar deze transformatie had gefaald; het is voorjaar 1940 bij een parade van een deel van Corap's 9e Franse leger:

Zelden heb ik iets slordigers of slechter uitziend aanschouwd. Soldaten met ongeschoren gezichten, slecht passende kleding en uitrusting, onverzorgde paarden, vuile voertuigen en een totaal gebrek aan zelfrespect en trots bij de troepen. Wat mij het meest trof, was de blik in de ogen van de manschappen, ontevreden, brutaal, insubordinair [1].

De gevechtsbereidheid van de soldaat wordt ondersteund door de discipline, zijnde een bepaald gedragspatroon, waarop leiders en medesoldaten onder alle omstandigheden kunnen rekenen. Het kenmerk van dat gedragspatroon is het gehoorzamen aan bevelen.

Het leger der Tsaren was ten onder gegaan aan revolutionaire ideeën, die de normale militaire discipline hadden vernield, en aan democratisering van het leger, dat zijn gevechtskracht ondermijnd had . . .

aldus Trotsky, de schepper van het Rode Leger. Hij creëert op de puinhopen van het oude een nieuw leger. In de eerste plaats moest daartoe de militaire discipline worden hersteld. Het moeilijkste werk, zo geeft hij toe, was de pacifistische, defaitistische propaganda in het leger ongedaan maken. Tegelijkertijd rekent hij af met antidisciplinaire verschijnselen, zoals soldatenraden, afbrekende kritiek, insubordinatie, ongehoorzaamheid en andere militaire vergrijpen. Een leger kan niet worden geleid door allerlei comités en politici, ethici en gekozen vertegenwoordigers, maar slechts door de vaste hand van de militaire autoriteit. De uitvoering van bevelen en legervoorschriften, aldus schreef Trotsky voor, moest weer worden gecontroleerd; uniformen en onderscheidingstekenen werden in ere hersteld. Men zag weer gesloten exercitie, salueren en wachtaflossingen. Het uiterlijk voorkomen werd een paradestuk in Trotsky's militarisatieprogramma. Streng bestraffing wachtte ten slotte de militairen, die het met Trotsky's voorschriften niet zo nauw namen [2].

De gehele legertaak moet worden vervuld en niet de beperkte

De grondwet van iedere soevereine staat vermeldt, dat de krijgsmacht is belast met de beveiliging van de staat tegen een binnenlandse en een buitenlandse vijand, zowel in tijd van vrede als in tijd van oorlog. Plato spreekt van „wachters van wetten en staat” en het is dan ook een natuurlijke zaak voor de gewapende macht van de natie in actie te komen tegen een ieder, die het voortbestaan van de instellingen van het land zelfs maar bedreigt met agressie, variërend van ondergrondse acties in het land in vredetijd tot openlijke vijandelijkheden van buitenlandse strijdkrachten.

De uitvoering van deze legertaak vereist: voorlichting van het volk, opvoeding van het leger, afweer tegen staat en volk ondermijnende invloeden, preventie, vlagvertoon en representatief optreden, tot machtsvertoon en krijgshandelingen toe.

De taak wordt naar de aard van de krijgsmacht-delen over deze verdeeld, daarbij ervoor zorgend de grenzen af te bakenen, zodat bv. niet mariniers of luchtmacht op landmachtterrein komen, zijnde een inefficiënt gebruik van krachten. Om dezelfde reden is buiten de krijgsmacht geen ander orgaan met een militaire taak belast, dus geen politieleger dat het leger zijn taken uit handen neemt.

Enkele krijgshistorische voorbeelden

Sedert het midden van de vorige eeuw bezat ons land twee legers, één in Nederland en één in Indië, niet onder één leiding staande. Een spijtige verdeling van krachten die, én voor het Nederlandse én voor het Indische leger, nadelig was en ook elders nergens werd aangetroffen. Het KNIL, afgestemd op de beperkte taak van bestrijden van de binnenlandse vijand, faalde tegen de buitenlandse. In 1918 kon het Nederlandse leger, dat erop was afgestemd de buitenlandse vijand buiten de grenzen te houden, ook de binnenlandse vijand weerstaan.

Het Franse leger kwam in 1968 in actie bij de studentenopstand in Parijs; de vraag rijst wat dat leger in een vroegere fase had kunnen doen om de geest eerder ten rechte te beïnvloeden.

Ook in operationele zin blijkt het zich bij uitsluiting richten op een beperkte taak tot een ramp te voeren.

In 1912, toen de Britse admiraliteit de directe

blokkade van de Duitse kust losliet voor de indirecte blokkade, was daarmee von Tirpitz' „Hochseeflotte”, gebouwd om alleen de directe blokkade te breken, uitgeschakeld en was Duitsland ter zee reeds verloren [3].

Het Franse leger van 1940 had zijn krijgskunde op de Maginot-linie gebaseerd en vervulde hiermee een beperkte taak; geheel anders had Generaal De Gaulle deze taak gezien in zijn boek „Vers l'Armée de Métier” [4].

Geprojecteerd op het heden zegt de stelling „gehele legertaak” het volgende.

— Het is psychologisch onjuist een militair alléén zijn leven te laten wijden aan de voorbereiding op een gebeurtenis, die niet mag gebeuren en die hij moet voorkomen, nl. een oorlog. Wél is zijn opleiding juist dáárom ernstig te nemen, omdat dit de waarschijnlijkheid, van het effect van die opleiding geen gebruik te behoeven maken, groter maakt.

— Het is juist een militair voor te bereiden op het voeren van oorlog als laatste gevolgtrekking. Waar deze juiste taak niet wordt verstaan, dreigt sterilisatie van het leger, een vervreemding van de maatschappij en een zelfde lot als ons leger anno 1793 en 1794 overkwam: zegevierend tegen de buitenlandse vijand, maar het land was al door subversieve activiteiten verloren.

De professionele soldaat, superieur aan elk ander type soldaat

Geen „levée en masse” van door „la patrie en danger” geëmotioneerde vrijwilligers vermocht de kern van de beroepslegers, die tijdens de Franse revolutieoorlogen in actie waren, te schokken.

Nu toont de militaire geschiedenis afwisselend tijdperken met beroepslegers en tijdperken waarin militeelegers de kracht van de gewapende macht uitmaakten.

Na de wedloop naar steeds groter wordende legers met goedkope dienstplichtigen, breekt thans een tijd aan, dat de oorlogvoering te complex en te duur wordt voor grote legers. Kleine legers met grote gevechtskracht vereisen geen algemene of selectieve dienstplicht meer, maar vaksoldaten.

De natie, die toch deze dienstplicht voor het kleine leger handhaaft begaat een sociaal onrecht, omdat slechts een klein deel van de jeugd moet dienen en het grotere deel niet. Bovendien: de intelligentsia krijgt een eenvoudige functie-opleiding in plaats van een opleiding, die een uitdaging is

voor lichaam en geest. Bepaald gering is ook het nuttig effect van een dure jaarlijkse opleiding van lichten, waarvan voor het kleine leger maar een beperkt aantal nodig is.

Bovendien vinden wij in een materialistische maatschappij slechts weinig mensen die zich reeds in vreedstijd de opofferingen willen getroosten die van de moderne soldaat moeten worden geëist.

Er zijn genoeg aanwijzingen om de koers aan te geven, die een leger moet gaan en die andere legers reeds nemen. Het is het sedert de Unie van Utrecht bestaande stelsel van algemene dienstplicht alléén voor tijd van oorlog of oorlogsgevaar en een staand leger van beroepspersoneel en/of vrijwilligers voor vredes- en oorlogstijd.

Waarborgen en beproevingen die moeten worden geëist

De staat en het volk die zoveel macht concentreren in het leger, eisen waarborgen dat het leger deze macht juist gebruikt en voorkomen dat het:

— deze macht misbruikt (bv. zich tegen de staat zelf keert);

— deze macht niet gebruikt (bv. mouterij);

— deze macht onjuist gebruikt (bv. nalaat op te treden als dat door de staat wordt gewenst of optreedt als dat niet wordt vereist).

De waarborgen liggen ten dele verankerd in het staatsbestel, de legerorganisatie, de legerhiërarchie, de strategische conceptie, het moreel, de krijgsmacht en de geoefendheid van de troepen. Zij, die de activiteiten van een leger uitsluitend functioneel zien, zullen zich niet kunnen verenigen met waarborgen voor plichtsvervulling als daar zijn: 24 uur per etmaal militair zijn, militaire houding en militaire groet, tenue en uiterlijk voorkomen, stuk voor stuk waardevolle waarborgen.

De beproevingen van de soldaat lopen parallel met de waarborgen, maar bevorderen primair de gevechtsvaardigheid en de opleiding daartoe; ook de geestelijke gevechtsvaardigheid en gevechtsbereidheid. Het is vaak aan de onbekendheid met de waarde van de middelen van waarborg en beproeving te danken, dat ze nu in diskrediet geraken.

De slag bij Fornovo (6 juli 1495) is een voorbeeld van een veldslag waartoe een leger werd gedwongen, dat zich uitsluitend op afschrikking had toegelegd, en geen waarborgen bezat om met inzet

van het leven tot het uiterste te strijden (legertype der Condottieri).

Op vijftig meter afstand gekomen van de Gendarmerie du Roi, bracht de aanrennende zware ruitery van de Markies van Mantua de lansen verticaal, wendde de paarden en ging terug. In een kwartier tijds was toen de slag beslist en lag een vierde deel van het Italiaanse leger verslagen op het slagveld [5].

Een schijnleger, dat een schaakspoorlog dacht te voeren, waarbij geen doden vielen, dat vertrouwde op intimidatie en afschrikking, faalde voor het oorlogsleger van Frankrijks Koning Karel VIII. Een leger zonder waarborgen voor uitvoering van zijn complete taak, bleek geen partij voor het wel met zulke waarborgen voorziene leger.

De beloning van soldaten

„Is er iets dat Sparta kan schaden?” Het antwoord luidde: „Weelde”.

Ook is het bekend met hoeveel tegenzin Napoleons maarschalken en zijn lang gediend hebbende troepen de veldtocht van 1812 begonnen, daarbij terugziend op hun in Frankrijk achtergelaten verworvenheden.

De eisen, die aan het militaire vak, zoals in het voorgaande omschreven, worden gesteld maken een stoffelijke beloning „in de eerste plaats” irreeel. Aan twee voorwaarden moet worden voldaan:

— de soldaten moeten door prestatie en voorbeeld eer en waardering afdwingen;

— het volk, dat de waardering moet opbrengen, zal uitstekend ingelicht moeten zijn over de ware

aard van de gewapende macht en over de essentiële principes die het soldaat zijn beheersen.

Secundair, maar niet onbelangrijk in de huidige maatschappij, is de beloning van stoffelijke aard.

Besluit

Slechts een paar beginselen beheersen het in stand houden van een leger, zoals een even beperkt aantal de leer van de oorlogvoering regeert. Afwijkingen van de beginselen der gevechtsvoering worden in de krijgsgeschiedenis duidelijk geïndiceerd: Quatre-Bras luidde het einde in van Napoleon (1815), zoals de Chinezen over de Yaloe de patstelling in Korea veroorzaakten (1950).

Minder duidelijk is wanneer voor het bestaan van een leger het alarmsignaal klinkt.

Wanneer is Plato's volgende uitspraak waar?

Maar wanneer wachters van wetten en staat het niet werkelijk meer zijn, maar het slechts schijnen, dan ziet ge wel, dat zij de gehelen staat met alle kracht ten gronde richten [6].

Literatuur

1. E. Bush — *Salute the soldier*. George Allen & Unwin Ltd, Londen (1966)282.
2. E. M. Earle — *Makers of modern strategy*. Princeton Univ. Press, Princeton (1948)332.
3. S. Breyer — *Schlachtschiffe und Schlachtkreuzer 1905-1970*. Lehmanns Verlag, München (1970)84.
4. C. de Gaulle — *Vers l'armée de métier*. Berger-Levrault, Parijs (1934).
5. Sir C. Oman — *A history of the art of war in the 16th century*.
6. M. L. Bodlaender — *Politeia*. Elsevier, Amsterdam (1947)37.

De commandant, een manager

Doelmatige inzet van personeel in kwantitatieve zin

L. J. H. A. van Aarnhem

Kapitein der Intendance

Vervolg van blz. 85

Een chef zal erop moeten toezien, dat zijn personeel efficiënt werkt. Hierbij zijn van belang: een juiste analyse van taken en bevoegdheden en voorts normstelling naar kwaliteit, methode en tijd en een juiste en gedegen planning.

- Normen naar kwaliteit t.a.v. het „produkt” zijn een voorwaarde voor de realisering van de doelstelling. Voor wat betreft de KL zijn normstellingen voor een belangrijk deel te vinden in door de leiding uit te geven militair-technische handboeken, in voorschriften, instructies e.d. Voor zover deze documenten niet in de behoefte aan kwaliteitsnormen voorzien, zullen die door de leidinggevende functionaris zelf moeten worden vastgesteld. De kwaliteitsnormen vormen de basis, zowel bij de uitvoering van de werkzaamheden als bij de kwaliteitscontrole op deze werkzaamheden; het verdient aanbeveling ze met het personeel te bespreken.

- Normen naar methode en tijd. Om te komen tot de vaststelling van normen naar methode en tijd is het noodzakelijk eerst de nodige arbeidsstudie te verrichten. Hieronder wordt verstaan: het bestuderen van menselijke arbeid met als doel het verbeteren van de verhouding tussen het aantal arbeidsuren en het te verwerven resultaat [6]. Arbeidsstudie kan zich richten op:

- het totale werkproces (processtudie);
- op één bewerking (bewerkingsstudie);
- op de factor tijd, nodig voor een taak (tijdstudie);
- op de tijdsbesteding van het personeel.

Processtudie en bewerkingsstudie

Onder processtudie wordt verstaan „de methodestudie van een samenhangend geheel van bewerkingen dat een productieproces vormt of een dienst levert” [6].

In wezen verschilt de processtudie weinig van de bewerkingsstudie, zodat in dit kader wordt volstaan met erop te wijzen, dat een „bewerking” het

samenhangend geheel van werkzaamheden is, waardoor een karakteristieke wijziging in de toestand van objecten wordt gebracht.

Bij de processtudie wordt het proces elementsgewijs tot in details geregistreerd. Dit kan geschieden door een routeschema als wij willen aangeven hoe en waar het proces in de produktieruimte plaatsheeft, en door een procesanalyseblad als wij het proces element voor element willen beschrijven. Methoden om het routeschema weer te geven zijn o.a. het tekenen van de route op een plattegrond waarbij men, om een juist inzicht in de concentratie, lengte en gebruiksfrequentie van transportwegen te krijgen, gebruik kan maken van zg. stringdiagrammen met behulp van spelden en draadjes.

Minder toegepast, doch zeker zo belangrijk, is het procesanalyseblad. Hierbij wordt in een kolom het proces element voor element weergegeven, waarbij gebruik wordt gemaakt van tabellen als tabel 1 [11]. In de volgende kolommen wordt aangegeven of een element een bewerking, transport, overslag, wachten of controle is. De kolom „opmerkingen” kan worden gebruikt om bv. ten aanzien van transporten de afstanden, het transportmiddel en de tijd van transport aan te geven.

Voordelen, verbonden aan het opmaken van het procesanalyseblad (door de leidinggevende functionaris zelf) zijn de volgende.

TABEL 1
Procesanalyseblad

PROCESANALYSE					AANTAL	○	□	→	⊗	▽
SITUATIE :	BEWERKING	CONTROLE	TRANSPORT	OVERSLAGEN	OPSLAGEN	CONCLUSIE:				
AFDELING :										
PRODUKT :										
DOOR :										
DATUM :										
OMSCHRIJVING	○	□	→	⊗	▽	OPMERKINGEN				
TOTAAL										

1. Bij het invullen wordt hij gedwongen te letten op alle details, waardoor het inzicht om tot een doelmatig proces te komen wordt vergroot.

2. Uit het procesanalyseblad wordt een juist inzicht verkregen in de verhouding tussen effectieve en in zekere zin niet essentiële handelingen. On-doelmatigheden (te veel transport of te lange wachttijden) kunnen worden geëlimineerd door bij elk element de vraag te stellen of het inderdaad nodig is voor een juiste uitvoering van het proces.

Deze methode kan tot kostenbesparing en produktiviteitsverhoging leiden. De procesanalyse leent zich in het algemeen voor toepassing bij verzorgingseenheden en kan tot doelmatige werk-instructies leiden.

Tijdstudie

De tijdstudie wordt gebruikt om vast te stellen hoeveel tijd nodig is om een bepaalde bewerking of deelbewerking uit te voeren. Zij is noodzakelijk om bv. tijdnormen vast te stellen voor bepaalde „opdrachten” en „karweien” en wordt uitgevoerd met behulp van horloge of stopwatch. De tijdstudie dient om te komen tot vaststelling van toeslagen, werkhoeveelheden dan wel tot tarieftijden.

Aangezien deze methode slechts van belang is binnen bedrijven waar tarifiëring mogelijk is, zal in dit kader van verdere behandeling worden afgezien.

Multimomentopnamen

Om inzicht te krijgen in de tijdsbesteding van een groep mensen gedurende een wat langere periode is o.a. de techniek van de multimomentopname (MMO) ontwikkeld. Deze waarnemingstechniek verschaft de manager inzicht in de mate waarin zijn personeel bezig is met direct-produktieve en niet direct-produktieve handelingen. Bovendien kan de MMO inzicht verschaffen in de werksituatie, bv. in die, voorafgaande aan een reorganisatie die men gevoelsmatig nodig acht.

De techniek is ook toepasselijk op de inzet van machines en werktuigen. In dit kader willen wij ons echter beperken tot het personeel.

De MMO is gebaseerd op een aantal statistische principes, met name op het principe van de steekproef, hetgeen betekent dat men, indien gedurende de te beschouwen periode op een aantal onregelmatig over de periode te verspreiden tijdstippen wordt bepaald wat op dat ogenblik wordt gedaan, met behulp van die gegevens met vrij grote

nauwkeurigheid kan bepalen hoe de verdeling van de verschillende werkzaamheden over de hele periode is geweest.

Voorwaarden hiertoe zijn de volgende.

— De steekproef moet aselekt zijn, waarmee wordt bedoeld dat de momenten waarop men waarneemt, willekeurig worden gekozen. Regelmaat moet worden vermeden.

— Het aantal waarnemingen dient voldoende groot te zijn. Hoe groter het aantal waarnemingen, des te groter zal de nauwkeurigheid zijn. Aan de andere kant dient het aantal waarnemingen niet té groot te zijn, aangezien dan de kans bestaat dat de kosten van waarnemen het rendement van de MMO overtreffen.

De commandant (manager) kan zelf de acceptabele onnauwkeurigheid vaststellen, waarna met behulp van de volgende formule kan worden bepaald hoe groot het aantal waarnemingen dient te zijn:

$$n = \frac{4p(100 - p)}{O^2}, \text{ waarin}$$

n = het aantal waarnemingen;

O = toegestane onnauwkeurigheid;

p = het te vinden percentage bij de MMO.

Om deze vergelijking te kunnen oplossen moet een voorlopige p worden gekozen (p'). Indien men totaal geen idee heeft in welke orde van grootte de werkelijke p zal komen te liggen, stelt men p' uit veiligheidsoverwegingen op 50, omdat dit het grootste getal boven de breukstreep geeft, d.w.z. de maximale steekproefgrootte. Verwacht men de gezochte p duidelijk hoger c.q. lager dan 50 (bv. 90% of 45%), dan kan men p' conform die verwachting van de 50 laten afwijken, zij het met een noodzakelijke veiligheidsmarge van bv. 15% of 75%.

Stellen wij O op 50% dan volgt hieruit:

$$n = \frac{4 \times 50 \times 50}{25} = 400.$$

Naarmate het onnauwkeurighedspercentage groter wordt gesteld, zal het getal onder de breukstreep groter worden en daarmee het vereiste aantal waarnemingen kleiner.

— Zou de periode van waarneming te kort zijn, dan zouden minder vaak voorkomende activiteiten eventueel niet in de uitkomst tot uitdrukking komen. De waarnemingen mogen daarentegen niet te lang zijn, omdat men de kans loopt meer dan één activiteit per moment waar te nemen.

— Het personeel, dat aan de MMO wordt onderworpen dient tijdig en duidelijk te worden inge-

licht over doel en methode van de MMO. Indien personeel zonder nadere toelichting plotseling regelmatig zou worden geobserveerd, zou dat grote weerstanden kunnen oproepen. Ook is het niet ondenkbaar, dat men plotseling abnormaal hard gaat werken, waardoor een onjuist beeld wordt verkregen.

Uitvoering van de MMO

De toepassing van de MMO begint met het bepalen van de activiteiten van het personeel. Men onderscheidt doorgaans: hoofdtaken, bijtaken en wachttijden en andere niet-productieve tijden. Vervolgens bepaalt men:

- het toegestane onnauwkeurigheidspercentage;
- op grond daarvan het vereiste aantal waarnemingen;
- de periode van waarneming;
- de momenten van waarneming binnen de periode.

Voor de aanvang van de MMO moet een elementenplan worden opgesteld, aan de hand waarvan de waarnemingen zullen plaatsvinden. Zo'n elementenplan kan als volgt eruit zien:

- concipiëren van brieven;
- beantwoorden van brieven;
- telefoneren;
- vergaderen;
- bespreking;
- persoonlijke verzorging;
- recupereren;
- spreekuur;
- rapport;
- beoordelen enz.

De resultaten van de waarnemingen worden verzameld in een tabel (zie tabel 2).

Indien de resultaten bekend zijn kan men de werkelijke onnauwkeurigheid bepalen, want de echte „p” is immers bekend per categorie, evenals het aantal waarnemingen; en voorts weten wij dat:

$$n = \frac{4p(100 - p)}{O^2}$$

TABEL 2
Schema multimomentopname (MMO)

BETREFT AFDELING	PERIODE								
	AARD ACTIVITEITEN								
PERSONEEL	DIRECT. PRO-DUCT.	MAAGAZIN	ADMINISTRATIE	WACHTEN	CONTACT CHEF	CONTACT COLLEG.	RUST	ONBEKEND	AANTAL WAARNEM.
Jansen, A. Randwijk, C. Dirx, Th. etc.									
TOTAAL									

Bij de beoordeling van de verkregen resultaten moet men zich afvragen hoe de verhouding is tussen de direct-productieve en de niet direct-productieve activiteiten. Wanneer die verhouding ongunstig is, kan dit aanleiding zijn voor een nader onderzoek, hetzij naar de routing en lay-out, hetzij naar de taakhoud van het personeel, de verhouding tussen personeelsleden of andere factoren die een rol kunnen spelen.

Zijn daarna maatregelen getroffen, dan kan men, om het effect te meten, na verloop van tijd nog eens dezelfde MMO uitvoeren en deze vergelijken met de oorspronkelijke.

De voordelen van de MMO zijn de volgende.

- Men verkrijgt inzicht in de verhouding van productieve tot niet-productieve uren van personeel.
- Zonder gevaar voor de betrouwbaarheid van de uitkomst kan het onderzoek enige tijd worden onderbroken, waardoor het waargenomen personeel niet continu wordt bekeken.
- Relatief weinig mensen zijn nodig om de MMO uit te voeren.

Behalve de meest efficiënte werkmethode interesseert het de leidinggevende functionaris of zijn mensen de juiste hoeveelheid werk per tijdseenheid (per dag, per week, enz.) te verrichten krijgen of dat er sprake is van leegloop. Hier zal de MMO voldoende inzicht kunnen verschaffen.

In de praktijk kan ook blijken, dat een deel van het personeel min of meer is overbelast, maar dat anderzijds personeel, dat (gezien zijn werklust, geschiktheid en werkbelasting) gemakkelijk een deel van de taken zou kunnen overnemen, hiertoe niet wordt aangewezen.

Verder analyserend kan blijken, dat de chef/commandant niet voldoende op de hoogte is van de inhoud van de te verrichten taken. Verbetering hierin kan worden bereikt door toepassing van de geschetste technieken als taakanalyse, bewerkingsstudies en processtudies.

Om in de praktijk te komen tot een goede werkbelasting kan men het beschikbare personeel (capaciteit) in een overzicht afzetten tegen de te verrichten hoeveelheid werk per tijdseenheid. Dit overzicht dient tijdig van te voren te worden gemaakt en kan eruit zien als geschetst in tabel 3. Uit een dergelijk overzicht kan de leiding direct aflezen, dat er v.w.b. deze periode een behoefte is aan extra plaat/bankwerkers en dat er voor de machine/bankwerker niet voldoende werk is; deze

TABEL 3

Afdeling.....	Periode			
	Capaciteit		te verrichten werk	
Soort personeel	mensen	uren	uren	Werkorders
plaat/bankwerkers	2	80	150	10
machine/bankwerkers	1	40	20	4
lassers	1	40	45	10

laatste dient in deze periode elders te worden ingezet (wellicht komt hij in aanmerking voor cross-training) of er moet op korte termijn werk voor hem worden aangetrokken. Om deze overzichten te kunnen maken, zal de leidinggevende functionaris over een aantal gegevens moeten beschikken (tijdnormen, capaciteit personeel, taakomschrijvingen, inzicht in de uit werkorders voortvloeiende werkzaamheden) die, met behulp van technieken als voorheen genoemd, kunnen worden verkregen.

Organisatie-checklist

Meer als aanvulling op de genoemde technieken dan als een aparte methode, kan gebruik worden gemaakt van de organisatie-checklist. Indien de bestaande situatie m.b.v. de een of andere methode (bv. procesanalyse of MMO) zichtbaar is gemaakt, zal men zich aan de hand van een vragenlijst kunnen afvragen of de bestaande situatie optimaal is en zo niet, wat er fout is en wat er eventueel aan kan worden gedaan.

Voor de MMO zou deze o.a. de volgende vragen kunnen bevatten.

Aan welke activiteit wordt relatief veel tijd besteed?

Wordt er bv. veel tijd besteed aan transport dan kan men zich afvragen:

- hoeveel wordt er getransporteerd en door wie?
- waarmee geschiedt het transport?
- waarom wordt er getransporteerd, m.a.w.: is de lay-out optimaal?
- welk transport kan worden vermeden en hoe?
- waar zitten de knooppunten in de transportwegen?

Vindt er veel administratie plaats dan kan men zich afvragen:

- is er niet te veel administratieve rompslomp?
- zo ja, hoe is deze te verminderen?
- is de administratie duidelijk en hanteerbaar?

Voor een procesanalyse kan men de standaardvragenlijst gebruiken, weergegeven in tabel 4.

Ten aanzien van de taakverdeling kan men zich o.m. het volgende afvragen.

1. Is de taakverdeling zodanig dat iedereen een redelijke dagtaak heeft?
2. Zijn er geen doublures of lacunes in de taakverdeling?
3. Is een goede coördinatie tussen de verschillende werkzaamheden mogelijk?
4. Zijn er voldoende mensen aanwezig om alle taken te vervullen?
5. Is de taakverdeling flexibel genoeg, d.w.z. kan zij snel worden aangepast?

Deze vragenlijsten zijn een bijzonder belangrijk hulpmiddel bij het systematisch en concreet zichtbaar maken van de fouten in de organisatie en van de mogelijkheden tot verbetering daarvan.

Planning

Eén van de belangrijkste activiteiten binnen een organisatie is de planning, die kan worden gedefinieerd als een systematische en op objectieve grondslagen berustende voorbereiding van beslissingen en maatregelen, alsmede de beveiliging van hun goede uitvoering; m.a.w.: bij de planning tracht men vooraf vast te leggen wat er moet gebeuren, alsmede wanneer, waar en hoe.

Binnen de organisatie is hierbij altijd sprake van een zg. „plannenhierarchie”, in die zin dat algemene doelstellingen worden omgezet in meer gedetailleerde en specifieke plannen, die dan weer verder naar beneden in de organisatie worden omgezet in nog verder gedetailleerde en nog meer specifieke plannen.

Ten aanzien van de planning moge worden verwezen naar het onlangs in de Militaire Spectator verschenen artikel van Kapitein J. G. P. Rous, dat met name de projectplanning met behulp van een netwerk behandelt [8].

Samenvatting

Resumerend kan worden gesteld dat de toepassing van moderne en aangepaste bedrijfsvoeringstech-

nieren in de Koninklijke Landmacht mogelijk én noodzakelijk is.

Wat de doelmatige inzet van personeel betreft: een doelmatige inzet in kwantitatieve zin (zorgen dat ieder personeelslid voldoende werk krijgt per tijdseenheid en tot een acceptabele „productie” komt) is van groot belang en veronderstelt een goede organisatie van het werk zelf; voor realisatie van de doelstellingen is het nodig dat het personeel nauwkeurig weet wat het moet doen, dat het vakmanschap voortdurend wordt bewaakt en normstelling t.o.v. kwaliteit resp. toepassing van kwaliteitsnormen plaatsvindt.

Hiervoor is het noodzakelijk te beschikken over inzicht in de werkprocedures, de capaciteiten en inzetbaarheid van het personeel.

Hoewel bij de Intendantschool van de KL reeds toegepast, verdient het aanbeveling te onderzoeken in hoeverre het mogelijk is de beschreven en andere technieken van bedrijfsvoering in de lesprogramma's van opleidingen voor lager en middenkader te doen opnemen, want niet alleen de kennis van de techniek, maar evenzeer de bereidheid de technieken toe te passen zal moeten worden bevorderd.

Literatuur

1. J. C. M. Knol — *Mil. Spect.* **139**(1970)(1)20.
2. P. Drucker — *The practice of management.* Harper, New York (1961).
3. C. L. Barnard — *The functions of the executive.* Harvard University Press, Cambridge (Mass) (1953) 72.
4. H. Luyk — *Taakverdeling en functievorming.* Samsom, Alphen aan de Rijn (1969).
5. W. J. Loos — *Mars in Cathedra* (1969)(1).
6. H. C. Hermans — *Arbeidsstudie.* Agon-Elsevier, Amsterdam (1964)18.
7. G. Mensink — *Mars in Cathedra* (1970)(6).
8. J. G. P. Rous — *Mil. Spect.* **139**(1970)(10)460.
9. H. J. van der Schroeff — *Leiding en organisatie van het bedrijf,* 4e dr. Kosmos, Amsterdam (1965).
10. J. L. Mey — *Leerboek der bedrijfseconomie,* dl 2, 5e dr. Delwel, 's-Gravenhage (1958).
11. W. Nelis — *Beknopte inleiding tot de praktijk van arbeidsstudie.* Samsom, Alphen aan de Rijn (1966)15.
12. P. G. Bosch — *De organisatiegids.* Samsom, Alphen aan de Rijn (1965).
13. E. Dale — *Management theory and practice.* McGraw-Hill, New York (1965).
14. G. R. Terry — *Principles of management.* Irwing, Homewood (1963).
15. R. Likert — *New patterns of management.* McGraw-Hill, New York (1962).

TABEL 4
Standaardvragenlijst procesanalyse

VRAGENLIJST PROCESANALYSE. Behoort bij procesanalyseblad nr.									
1) zijn al deze bewerkingen nodig. Is splitsing of combinatie mogelijk									
2) Beantwoord voor de elementen van de gekozen indeling de volgende vragen.									
TRANSPORT NRS:					OVERSLAG NRS:				
1.) Kan dit geëlimineerd					1) Eliminatie mogelijk				
2.) Kan transportweg korter					(ander transport)				
3.) Ander transportmiddel					2) Andere methode				
4.) Meer tegelijk vervoeren					3) Direct op transport-				
5.) Transportfrequentie anders					middel.				
6.) Dienstregeling mogelijk maken					4) Andere ladingseenheid				
7.) Benutting zwaartekracht.					5) Benutting zwaarte-				
8.) Deuren of liften elimineren					kracht.				
WACHTEN NRS:					Opslag NRS:				
1) Kan dit geëlimineerd of					1.) Eliminatie mogelijk				
verkort worden (betere af-					(betere planning, bestel-				
stemming, opheffing bottlenecks,					systeem, contact				
continu bewegend transport)					leverancier)				
2) Kan het op een andere plaats					2) Minder ruimte nodig				
3) Kan het minder ruimte bestaan					(beter stapelen)				
4) Wachten in of op transport-					3) op andere plaats				
middel.					4) kans op waarde-				
5) kans op beschadiging					vermindering				
+ = mogelijk					- = Niet mogelijk				
					++ = Nader onderzoek nodig				

The Royal Marines

Norman L. Dodd

Colonel UK Army, retired

The year 1972 will be the first since the end of World War II in which all Her Majesty's Royal Marines will be stationed in Great Britain with the sole exception of one Commando Group in Malta.

The last Commando to leave the Far East will be the 40th which has served continuously overseas since 1945. It has been employed in Palestine, Hong Kong, Malaya, Malta, The Canal Zone, Cyprus, Suez, Singapore and Borneo, places which include most of the trouble spots in which the British forces have operated.

The Mission of the Royal Marines remains as it has been since they were formed in 1664 as "The Admiral's Regiment": "The provision of the land force element of the British amphibious forces" . . . though no doubt they expressed it differently in those days. However with the contraction of the British Imperial responsibilities its orientation for the future is towards the support of NATO. The hard hitting and versatile Commandos are ideally suited for operations in Norway and Turkey on the flanks of NATO's *European Command*. Therefore much of the training and organisation now has this task in view.

The last Administration in Great Britain laid down as a matter of policy that British Forces would never intervene in any country unless invited to do so. This, on the surface, appeared to rule out one of the Marines chief attributes: their capability of making assault landings against light resistance. However this is not so; the unexpected normally happens and, for political reasons, "an invitation to assist" may easily come very late making it necessary to land over open beaches or by helicopters from assault carriers. The organisation of the Royal Marines for the 1970s therefore continues to take this requirement into consideration.

Presently at a strength of 8000 the Marines will be reduced to a planned figure of 7000 by 1973.

De taak van de Engelse mariniers doet denken aan een combinatie van de Nederlandse mariniers en de Nederlandse commando's. Ook de opleiding heeft veel gemeen met die bij ons KCT. Redactie

The Force will contain one Commando Brigade consisting of the 40th, 41st and 42nd Commando, a light regiment Royal Artillery and an independent squadron Royal Engineers. Other units and formations will continue to be a Special Boat Squadron, a Raiding Squadron, an Independent Commando Group (the 45th), an Air Liaison Squadron, a Logistic Regiment, a Garrison HQ, a Training Centre and the Ceremonial Bands who, in their colourful blue uniforms and white pith helmets have thrilled thousands of spectators with their displays of precision marching and faultless music in the Ceremony of Beating Retreat.

A Marine Commando is similar in strength to an Infantry Battalion, a Commando Group contains in addition supporting artillery and engineer troops and its logistic detachments. It is able to operate indefinitely in peacetime and for up to thirty days in operations. The 41st Commando Group based in Malta has such an organisation and is equipped to support Allied Forces Southern Europe. The 45th Commando Group is stationed in Arbroath on the east coast of Scotland, is fully equipped and trained to operate in the arctic conditions of North Norway where they train regularly with the Norwegian and other Allied Forces. The 40th and 42nd Commandos based in Plymouth and 41st in Malta will spend a great deal of their time embarked for training and exercises on one of the Royal Navy's two Commando Carriers, HMS Bulwark and HMS Albion. Other Naval vessels designed for the amphibious forces are the Assault Ships HMS *Intrepid* and HMS *Fearless* and various landing ships and small craft. The Marines also supply detachments for ten fri-

gates on which they operate as normal seamen but provide the nucleus of landing parties if needed. Unlike the US Marine Corps who have their own tactical air support units, air support for the Royal Marines is provided by the Royal Air Force; the Royal Naval Air Service provides two Air Commando Squadrons who are presently equipped with Wessex 5 helicopters, each of which carries ten fully combat ready Marines in an assault role.

Marine Commandos provide their own ground transport all of which is capable of being helicopter borne including the 105 Italian designed guns used by the artillery component. The snow tracked Volvos and snow Trix Tugs used by the Commandos earmarked for arctic areas are also light weight. Support weapons include the anti-tank Swingfire guided missile, the Wombat anti tank gun, 81 mm mortars and the normal complement of rapid fire small arms and machine guns. Marines do not operate tanks and are therefore not suitable for operations on NATO's Central Front.

The "glamour boys" of Royal Marines are perhaps the Special Boat Sections and the Raiding Squadron. Based at Pool Harbour they are trained as frogmen, parachutists and in the art of operating all types of small boats, underwater swimming, diving, demolitions, survival, intelligence and reconnaissance. Their roles include clearance of underwater obstacles, long range reconnaissance and intelligence gathering, attack raids and the preparation of helicopter and assault boat landing zones.

What of the men themselves? A visit to the Commando Training Centre Royal Marines at Lympstone leaves one in no doubt that the twenty two week training course produces tough, resilient and self reliant Marines from men who, before being accepted for training, have already gone through a stiff selection procedure or served in the Junior Marine Regiment near Portsmouth since they were sixteen.

"Lean, mean fighting men in good physical shape daring to go", was the description given to them by General Leonard F. Chapman Jr., the Commander of the United States Marine Corps on a recent visit to the Centre.

The aim of the Centre is: "To produce a disciplined educated and physically fit Marine, who is able to fulfil with confidence the duties of a rifleman in a Commando and who understands his role as a responsible citizen".

The Chief Instructor, Colonel Dickie Grant, well known for his mountain climbing expeditions, including the scaling of Mount Annapurna, explained that the training is based on four principles.

- a. To give a sense of purpose to a recruit.
- b. To communicate in the widest sense of the word both with the recruit and with the Commandos who will receive him after training.
- c. To inculcate the Family Spirit, an Esprit de Corps of the Brotherhood of the Green Beret, a feeling of belonging to something fine, which will never betray him and of which he will be a member for his whole life.
- d. To concentrate on producing a "whole man", not just a fighting machine. The Marine, in these very political days, must be aware of the part he plays in the Country's future and act as a responsible self disciplined citizen wherever he may be. A man who "will not lose his head when all around are losing theirs".

These principles are followed throughout his training, by trust, by encouragement and by example. The Marine Corps is small enough to know and be known and young men are earmarked at the earliest stages for future promotion and advancement, being given leadership responsibilities even during their recruit training.

The training is undoubtedly hard and always a little more than the man thinks he can do... "the full stretch". Each year 1500 recruits complete the course. It includes fitness, self reliance taught by living in the open, field craft, battle drills, map reading, obstacle negotiation, helicopter operations, beach landings, rock climbing, section weapons, field firing and a high standard of drill. The Corps believes the latter plays an important part in giving a man a pride in himself and in his bearing; certainly the Royal Marines on ceremonial Parade are a magnificent sight.

The final tests include a fourteen and a half kilometer cross country course in ninety minutes finishing on a rifle range where he must score good marks, an assault course in thirteen minutes, a rope "Tarzan type" three hundred metre climb through and along the tree tops and finally a forty eight kilometer cross country march over the wildest parts of Dartmoor which includes self navigating and must be completed in eight hours. "That's sure moving up", said General Chapman.

All Marines and attached Artillery and Engineer troops, padres, doctors etc. must complete the

Commando Course which is about the last half of the recruit course.

Recognised as really worthwhile training the course is popular with allied and friendly countries. Norwegians, Swedes, Americans, Iranians, Dutch, French, Kuwaites as well as members of all British Services have qualified as "Commandos".

Some, like Captain John Riply of the United States Marine Corps and Captain Receveur of the Royal Netherlands Marines have returned to serve as exchange officers with the Corps.

The drop out rate is about 25%; a recruit may opt out on his ninetieth day of service without any penalty, otherwise his engagement is for five or nine years. Increased pay is given to those who take the longer engagement. The usual reason for leaving is that the man himself does not think, often incorrectly, that he will measure up to the high standards demanded by the Corps. The course is however flexible enough to allow a man to spend further time on some portions and he is encouraged and helped to do this instead of dropping out, especially if it appears likely that he will become a good Marine.

At the final Ceremonial Parade every Marine who completes the course receives his Green Beret in front of his parents and friends, leaving the Centre for his Commando feeling ten feet tall!

The Royal Marines are the only Service which trains its Recruits, Officers and Non Commissioned Officers at the same Training Centre. Before promotion to Corporal a Marine must return to the Centre for a Junior Leader's Course of eight weeks, for Sergeant it is a six weeks Senior Leader's Course, and the Advanced Course for preparation for promotion to Sergeant Major is four weeks. Promotion to Regimental Sergeant Major — Warrant Officer Class I, the highest NCO rank — is by selection and attendance at a month's course. This system ensures fairness and even standards throughout the Corps. It can be done successfully due to the comparatively small size of the Force.

Young men selected at the Royal Navy's Selection Boards as suitable for training to become officers in the Royal Marines are Commissioned Probationary Second Lieutenants at the commencement of their training at the Centre or as undergraduates at a recognised University. The officer strength of the Corps is about 550 and the annual requirement for new entrants is variable, in 1971 it was 34; 21 of these entered on Short Services

Commissions for five years, one third of whom will be able to extend to permanent commissions if so desired and are wanted by the Corps. The remainder came either from the Universities or directly from Schools, some having been partly educated on scholarships offered by the Marines. The commissioning of the entrants as Probationary Second Lieutenants at the beginning of their training is peculiar to the Marines. They believe that a young man must realise at the start of his career that he is a leader and must think and act like one even during his early training. The military training course lasts one year at Lympstone and as soon as possible after that the young man is sent to a Commando to be "blooded" as a Leader of men. He later returns for a four months refresher course at the Centre to learn more of the requirements for the rank of Captain; some of the more academically inclined may go directly to University after the first period with troops, returning thereafter for the refresher course. After about six years the Marine Officer's career parallels that of the other Services, attending a staff college, ship and shore duty with troops and preparation for higher appointments.

The small numbers make it possible to follow the career of every officer with great care and to ensure that he is properly trained and capable of filling any appointment allotted either on the Staff or with a Commando. This has given the Marines a very high reputation as first class officers when serving on the Staffs of Allied Headquarters or in exchange positions with Allied Services.

The Training Centre is also responsible for the supply of all specialists for the Corps. This includes signallers, cooks, drivers, mechanics, mortar and guided missile operators and assault pioneers. The latter are fully trained in the use of all forms of demolitions, an art which is vitally important when on a raiding mission.

Altogether a highly impressive Training Centre which radiates a feeling efficiency, confidence and purposefulness. There is no doubt that the training methods aiming to produce a "Complete Man" are ahead of other Services and certainly ahead of public opinion in Great Britain who seem to believe that training and discipline are still based upon the blind obedience concept of previous generations. It remains arduous and tough but leadership is now based on example, self discipline and understanding.

With the contraction of British overseas responsi-

bilities, the advent of nuclear weapons and the early total war concept there had been discussion on the need for a specialised elite Marine Force, which must rely on other Services for its sea and air transport and support. However the Ministry of Defence correctly decided that the arrival of a superbly trained, disciplined and resourceful force over the beaches or by helicopter would provide an excellent deterrent and a mark of Britain's determination to stand by her friends and Allies. This decision was fully justified by the advent of the NATO strategy of flexible response. Here in-

deed is a perfect example of flexibility of movement and operation.

So Her Majesty's Royal Marines who, because many are parachutists and all are helicopter trained, should add "Per Astra" to their proud motto "Per Mare, Per Terram", enter 1972 with four ever ready Commando Groups and Specialist forces available at a moments notice to come to the aid of any threatened Ally in the European area.

A most useful contribution to the forces of the Free World.

NIEUWE UITGAVE

Conflict en radicalisme, door R. Kroes, 219 blz. Uitg.: Boom, Mepel, 1971. Prijs: f 15,50.

Dit boek behoort tot de reeks „Teksten sociologie” en is voor de niet-socioloog of wetenschapsbeoefenaar van aanverwante disciplines moeilijk te lezen. Het is doorspekt met vakjargon, waaronder woorden als: adscriptief, meritocratie, reïfificatie, consociationed democracy, transgressief

e.d. De gebruikte schema's en diagrammen munten niet uit door duidelijkheid. Schr. heeft getracht zowel het rechts- als het linksradicalisme in één boek te „vangen”. Het rechtsradicalisme wordt vertegenwoordigd door het leger v.w.b. het ingrijpen in de binnenlandse politiek (20 blz.) met als voorbeeld het optreden van het leger tijdens het dekolonisatieproces in Indonesië (20 blz.). De hoofdmoot is evenwel het studentenradicalisme waaraan ruim 100 blz., worden gewijd en waarvan een onderzoek terzake de kern vormt. Afgezien van deze asymmetrische kwantitatieve verdeling wordt aan het rechts-radicalisme voorbeeld te weinig recht gedaan.

Niettegenstaande de indrukwekkende

hoeveelheid „noten”, voor het gehele boek verzameld in ruim 25 extra blz. aan het slot, steunen verscheidene beweringen op een te smalle basis, bv. op de inhoud van een enkele brief of zonder meer op de aanduiding „vertrouwelijke mededeling”. Hierdoor wordt een indruk van onvolledigheid en van eenzijdigheid gevestigd. Het meest overtuigende deel is het hoofdstuk over een onderzoek naar studentenradicalisme, gehouden in 1970 onder de Amsterdamse studenten, waarbij aandacht wordt besteed aan de activistische linker- en rechtervleugel.

Het siert de auteur overigens, dat hij zijn empirisch materiaal uit de Nederlandse geschiedenis heeft gekozen.

drs. B. VAN DIJKEN, Kol Inf

BANDEN

Geconfronteerd met de noodzaak van opnieuw een prijsverhoging voor de linnen banden voor het inbinden van de jaargang 1971, is een onderzoek ingesteld inzake de feitelijke vraag naar de linnen banden in het recente verleden. Daarbij is gebleken dat de laatste jaren telkenmale niet meer dan circa 10 bestellingen werden ontvangen.

Deze — gezien in het licht van een oplaag van ruim 7500 — wel zeer geringe belangstelling en de noodzaak de prijs sterk te verhogen, hebben geleid tot het besluit geen banden meer te laten vervaardigen. Degenen die voorheen een linnen band bestelden, wordt aangeraden, zich rechtstreeks tot een binderij te wenden.

Samenwerking tussen militaire en civiele geneeskundige diensten

H. E. Gramberg

Majoor van de Geneeskundige Troepen

Ervaringen die zijn opgedaan bij een oefening gaven een redelijk inzicht in de huidige situatie bij de samenwerking tussen militaire en civiele geneeskundige diensten in oorlogstijd en de hieraan verbonden tekortkomingen. Wellicht kunnen deze ervaringen de noodzakelijke verbeteringen opleveren en tot een doelmatiger samenwerking bijdragen.

Inleiding

Op 25 en 26 november 1971 werd in het gebied van de Territoriaal Bevelhebber Oost de oefening „Ever-Ready” gehouden. Deze staf/commando-postoefening was door Staf 783 Geneeskundige Groep opgezet en er werd tevens aan meegewerkt door civiele functionarissen van GOGA (Coördinatie Orgaan Geneeskundige Aangelegenheden) op provincie/districts- en kring/groepsniveau van de provincies Friesland, Groningen, Drente, Overijssel en Gelderland.

Het doel van de oefening was de samenwerking tussen civiele en militaire instanties te testen, te vergroten en de zo noodzakelijke eenheid van opvatting te verkrijgen t.a.v. het onderbrengen van burger- en militaire slachtoffers in civiele inrichtingen.

Behoudens op het instructieve karakter werd de nadruk gelegd op de taak en werkwijze van de civiele en militaire functionarissen in COGAverband. Bovendien bestond behoefte na te gaan in hoeverre de beschikbare verbindingsmiddelen aan de gestelde eisen zouden kunnen voldoen.

Opdat de lezer zich een juist beeld kan vormen van de samenwerking, volgt hier een uiteenzetting over de bedoelde werkwijze.

a. De ziekenhuisorganisatie in buitengewone omstandigheden

Deze organisatie (hierna te noemen ziekenhuisorganisatie) werd in 1957 ingesteld en stelt zich

tot doel optimaal te voldoen aan de noodzaak tot opname van civiele en militaire zieken en gewonden in burgerziekenhuizen en toegevoegde inrichtingen; zij sluit aan op de geneeskundige dienst BB (Bescherming Bevolking). De militair geneeskundige dienst zal eveneens van de ziekenhuisorganisatie gebruik maken voor het onderbrengen van militaire patiënten in burgerziekenhuizen.

Bijna alle ziekenhuizen verlenen op basis van vrijwilligheid medewerking aan deze ziekenhuisorganisatie.

Voorts is tussen de minister van binnenlandse zaken en de minister van volksgezondheid overeengekomen, dat bepaalde BB-functionarissen tevens zullen optreden als functionaris voor de ziekenhuisorganisatie.

Uitgangspunt is dus, dat zowel civiele als aangevoerde militaire oorlogsslachtoffers zoveel mogelijk in de bestaande ziekenhuizen worden ondergebracht.

In buitengewone omstandigheden zal 50% van alle in vreedstijd aanwezige bedden voor calamiteitspatiënten beschikbaar komen en van rijkswege worden daaraan bovendien in de ziekenhuizen en hun dépendances, in te vorderen gebouwen, nog duizenden bedden met verplegingstoebehoren toegevoegd.

b. Organisatie en werkwijze van de ziekenhuisorganisatie

1. De ziekenhuisorganisatie is gebaseerd op het systeem van onderlinge bijstand, waartoe het land is verdeeld in 41 rayons die in de meeste gevallen overeenkomen met de BB-kringen. De rayons zijn weer samengevoegd tot 11 districten (provincies). Ziekenhuizen die binnen een rayon zijn gelegen, vormen een ziekenhuisgroep; de ziekenhuisgroepen die binnen een district zijn gelegen vormen te zamen een ziekenhuisdistrict.

2. De distributie van civiele en militaire gewonden over de ziekenhuizen van een groep ge-

Schema van de militair-civiele samenwerking in de Coördinatie Organen Geneeskundige Aangelegenheden (COGA)

C. COGA Centraal Coördinatie Organen Geneeskundige Aangelegenheden

D. COGA Districts Coördinatie Organen Geneeskundige Aangelegenheden

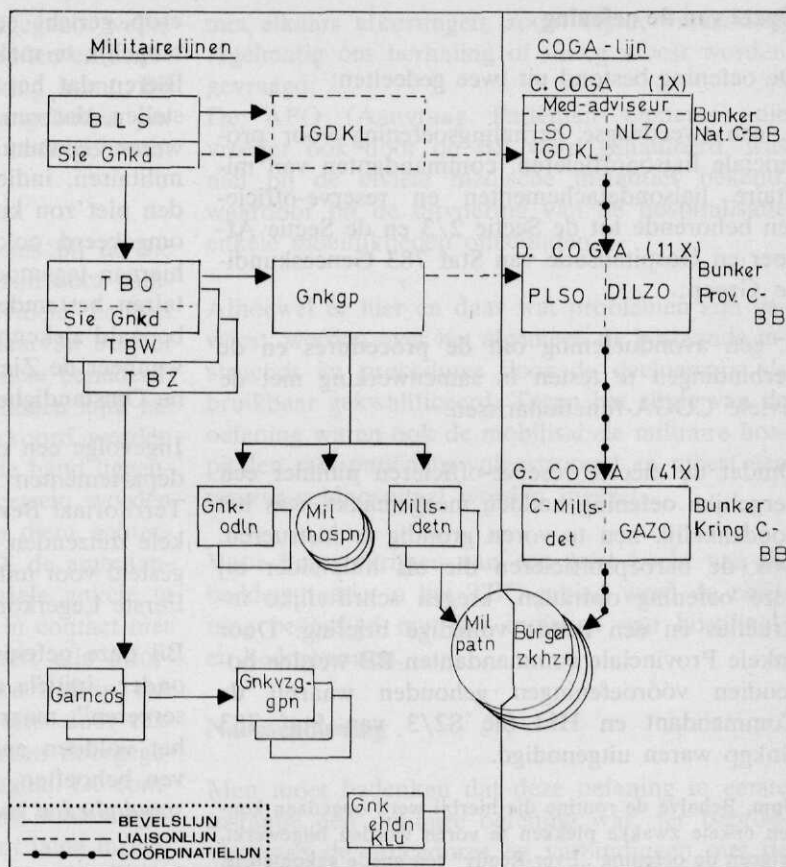
G. COGA Groeps Coördinatie Organen Geneeskundige Aangelegenheden

LSO Liaisonofficier

NLZO Nationaal Leider Ziekenhuis Organisatie

DILZO District Leider Ziekenhuis Organisatie

GAZO Groeps Arts Ziekenhuis Organisatie

schiedt door de „groepsarts-ziekenhuisorganisatie” (GAZO). Hiervoor is steeds de kringcommandant geneeskundige dienst BB aangewezen. Bijstandsverlening tussen de ziekenhuisgroepen onderling in een district wordt geregeld door de „district-leider ziekenhuisorganisatie” (DILZO), die tevens Provinciaal Commandant BB is. Met de leiding op nationaal niveau — waaronder begrepen de regeling van de bijstandverlening tussen de districten onderling — is de „nationaal leider ziekenhuisorganisatie” (NLZO), belast. Hiervoor is de adviseur van de Geneeskundige Verdedigingsraad aangewezen.

c. De samenwerking tussen militaire en civiele organisaties

De doelmatige samenwerking tussen de ziekenhuisorganisatie, de militair geneeskundige dienst en geneeskundige dienst BB, in het bijzonder m.b.t. de hospitalisatie van alle civiele en militaire patiënten geschiedt op nationaal, provinciaal en lager regionaal niveau door de Coördinatie Organen Geneeskundige Aangelegenheden (COGA's), waarvoor naar het hierbij afgedrukte schema wordt verwezen.

1. Het nationale orgaan, het Centraal COGA heeft de volgende leden:

- de Nationaal Leider Ziekenhuis Organisatie;
- de medisch adviseur van de Nationale Commandant BB;
- de vertegenwoordiger van de Militair Geneeskundige Dienst.

2. Het provinciaal orgaan, het Districts-COGA, heeft als leden:

- de Districtleider Ziekenhuis Organisatie, tevens Provinciaal Commandant BB;
- de Provinciaal Liaisonofficier van de Militair Geneeskundige Dienst.

3. Het lagere regionale orgaan, het Groeps-COGA, bestaat uit:

- de Groepsarts Ziekenhuis Organisatie (tevens de daartoe aangewezen Commandant van de Geneeskundige Dienst BB);
- de Commandant van het Militaire Liaisondetachement (C-Millsdet) bij een ziekenhuisgroep c.q. de Stafarts van de Commandant Maritieme Middelen.

Opzet van de oefening

De oefening bestond uit twee gedeelten:

a. een tweedaagse herhalingsoefening voor provinciale liaisonofficieren, commandanten van militaire liaisondetachementen en reserve-officieren behorende tot de Sectie 2/3 en de Sectie Afvoer en Hospitalisatie van Staf 783 Geneeskundige Groep;

b. een avondoefening om de procedures en de verbindingen te testen in samenwerking met de civiele COGA-functionarissen.

Omdat de meeste reserve-officieren nimmer een dergelijke oefening hadden meegemaakt, was het noodzakelijk hen te voren grondig te instrueren. Ook de beroepsofficieren die als hulpleider bij deze oefening optraden, kregen schriftelijke instructies en een zelfde volledige briefing. Door enkele Provinciale commandanten BB werden bovendien vóóroefeningen gehouden waarbij de Commandant en Hfd Sie S2/3 van Staf 783 Gnkgp waren uitgenodigd.

Opm. Behalve de routine die hierbij werd opgedaan konden enkele zwakke plekken te voren worden bijgewerkt, hetgeen de oefening „Ever-Ready” ten goede gekomen is.

Uitgegaan werd van een oorlogssituatie die door de Staf 783 Gnkgp werd gecreëerd en waarin voornamelijk conventionele bombardementen werden verondersteld. Om de ambulancetreinen en de ziekenauto(bus)konvoeien in de gang van de oefening te kunnen betrekken, moest de strijd al enkele dagen aan de gang zijn, en ook in de Nationale Sector werd ervan uitgegaan dat reeds grote aantallen burger- en militaire slachtoffers waren gevallen.

Patiënten, afkomstig van het legerkorps (ambulancetreinen en ziekenauto(bus)konvoeien), de garnizoens-geneeskundige detachementen en de verbandplaatsen van de KLu werden na indiening van een Aanvraag Patiënten Opname (APO) aangeboden. Vanuit hun oorlogslokaties bij de BB coördineerden de Provinciale liaisonofficieren en de commandanten militair liaisondetachement in samenwerking met de leden van het COGA de verdere opname in burgerziekenhuizen. Voorts werden vele door luchtbombardementen gewonde burgers aangeboden, ziekenhuisontuimingen en quarantainegevallen beoefend, enz.

De organisatie en werkwijze van zowel het COGA als de militair geneeskundige dienst zijn

erop gericht een snelle, efficiënte hospitalisatie mogelijk te maken. Men dient zich hierbij te realiseren dat het onjuist zou zijn te voren vast te stellen, dat een bepaald aantal bedden in aangegeven ziekenhuizen gereserveerd kan blijven voor militairen, indien een aanbod van burgergewonden niet zou kunnen worden verwerkt en dat dit omgekeerd ook mogelijk zou kunnen zijn. Om hieraan tegemoet te komen worden de voor militairen bestemde bedden niet verbonden aan een bepaald ziekenhuis maar aan een ziekenhuisgroep wanneer de Ziekenhuisorganisatie in Buitengewone Omstandigheden in werking treedt.

Ingevolge een overeenkomst tussen de betrokken departementen zijn in het gezagsgebied van de Territoriaal Bevelhebber Oost aldus „initieel” enkele duizenden ziekenhuisbedden ter beschikking gesteld voor militaire patiënten, afkomstig van het Eerste Legerkorps en uit de Nationale Sector.

Bij deze oefening werd nadrukkelijk gesteld dat onder „initiële verdeling” niet werd verstaan „reserveren”, maar een zoveel mogelijk streven naar het voldoen aan de door de militairen opgegeven behoeften, *zolang dit onder de gegeven omstandigheden mogelijk zou zijn.*

Verloop van de oefening

Bij de aanvang van de oefening werd verondersteld, dat 30% van de beschikbare bedden reeds was belegd en 10% hiervan door militairen, hetgeen in hospitaal- en bedrapporten moest worden doorgegeven.

Intussen kwamen de eerste APO's (Aanvragen Patiënten Opname) voor een ambulancetrein en een ziekenautokonvooi binnen, waardoor het samenspel kon aanvangen, ook op provinciaal niveau.

Daarna werden met regelmaat zowel civiele als militaire slachtoffers aangeboden. In strijd met de werkelijkheid moest in een kort tijdsbestek (de beschikbare oefentijd van de BB) een aantal ambulancetreinen en ziekenautokonvoeien binnen de oefentijd worden aangeboden; in werkelijkheid ligt de frequentie veel lager.

Ter verduidelijking volgt nu een APO-procedure van 1 Lk (102 Gnkgp) betreffende een ambulancetrein met 200 gewonden; deze APO komt binnen bij Sie S2/3-783 Gnkgp.

Nadat te voren het gebied van de Territoriale Bevelhebber waarheen de trein zal doorrijden, is vastgesteld, wordt aan de hand van beschikbare

gegevens (o.a. overzichtsbord) nagegaan welke provincie (i.v.m. aanwezige vrije bedden en andere factoren) het meest in aanmerking komt. Bij overleg wordt vastgesteld of de aangeboden patiënten inderdaad kunnen worden ondergebracht en in welke ziekenhuizen.

Het kan voorkomen, dat de gegevens bij de Sie S2/3 - 783 Gnkgp niet meer juist zijn door calamiteiten die intussen in de provincie hebben plaatsgevonden. In dat geval zal daarvan bericht komen en wordt een andere provincie benaderd. Aangenomen, dat er geen moeilijkheden zijn, zal aan Sie S2/3 - 783 Gnkgp het akkoord worden gegeven en tevens het meest voor de hand liggende uitlaadstation van de ambulancetrein worden aangegeven. Laatstgenoemde sectie dient achter-eenvolgens de sectie transport TBO, de ambulancetreinencompagnie en een territoriale gnkcie te informeren. Sectie transport treedt in contact met de Nederlandse Spoorwegen en geeft alle informatie door over het vermoedelijke tijdstip van aankomst en de treinroute, die tevens door tussenkomst van Staf 783 Gnkgp worden doorgegeven aan de ambulancetreinencompagnie. De commandant van de territoriale gnkcie zal in het toegewezen uitlaadstation een opvangpunt laten inrichten. Hij krijgt de bestemmingen op en de bijzonderheden, zoals aantallen (soort) patiënten per ziekenhuis. Wanneer dat alles heeft plaatsgevonden, is een APO pas geheel afgewerkt en kan de realisatie ervan ter plaatse beginnen.

De opzet van het oefenspel was zodanig dat na enige tijd bij diverse provincies een tekort aan bedden, voor civiele resp. voor militaire patiënten zou ontstaan. Hierdoor werd overleg op hoger niveau noodzakelijk; gesimuleerd door een „control cell,” in het stafgebouw TBO waarin, behalve een militaire hulpleider, ook een vertegenwoordiger van de VIBO (Volksgezondheid In Buitengewone Omstandigheden) „meespeelde”.

Door het grote aantal opdrachten binnen de krappe speeltijd moest door alle deelnemers op maximumtoeren worden gewerkt en de centrales konden de berichtenstroom niet snel genoeg verwerken, waardoor spoedig een achterstand ontstond. Wanneer Staf - 783 Gnkgp over een aantal automatische telefoontoestellen had kunnen beschikken, zou dat de centrales aanvankelijk hebben ontlast. Vertraging in de berichtgeving werd mede veroorzaakt door verschil in procedure, afwijkende berichtenformulieren (indeling/kleur), verschillend spelalfabet en onvoldoende bekendheid

met elkaars afkortingen, zodat bij de verzending regelmatig om herhaling of uitleg moest worden gevraagd.

De APO (Aanvraag Patiënten Opname) die vroeger ook door de BB werd gehanteerd, was niet bij de civiele medische instanties bekend, waardoor bij de uitvoering van de hospitalisatie enkele moeilijkheden ontstonden.

Alhoewel er hier en daar wat problemen zijn geweest, werden over het algemeen de bestaande instructies en procedures door de deelnemers als bruikbaar gekwalificeerd. Tegen het einde van de oefening waren ook de mobilisabele militaire hospitalen met patiënten volgestroomd en moest een reserve-veldhospitaal worden ingezet.

Voor het verkrijgen van een juist beeld van de beddensituatie in het TBO-gebied werd de oefening beëindigd met het indienen van hospitaal- en bedrapporten.

Nabeschouwing

Men moet bedenken dat deze oefening in eerste instantie een militaire oefening was, ter beproefing van de procedures en verbindingen met de civiele verdediging. Het civiele tegenspel heeft er toe bijgedragen dat verschillen in spelalfabet, berichtenformulieren en afkortingen de berichtenwisseling onnodig vertraagden. Ook onbekendheid met elkaars voorschriften gaf hier en daar problemen.

De huidige verbindingsmiddelen zijn een punt van grote zorg en vooral in buitengewone omstandigheden, waarbij de berichtenstroom naar verwachting nog groter zal zijn (o.a. door rapportages), zal men, om stagnatie te voorkomen, andere mogelijkheden dienen te realiseren.

Tijdens deze oefening moesten op een gegeven moment de initiële militaire bedden met civiele patiënten worden belegd, hetgeen onder oorlogsomstandigheden eveneens kan gebeuren; hierdoor kon ook coördinatie op een hoger niveau worden beoefend.

Opm. In de Eerste Wereldoorlog waren van elke 10 gewonden 1 à 2 burgers, in de Tweede Wereldoorlog reeds 4 à 6 en in een toekomstige oorlog zal het aantal civiele slachtoffers naar verhouding niet geringer zijn.

Voor de militair geneeskundige dienst moet dit tot voorzichtigheid manen, omdat de 4e-echelons geneeskundige verzorging nog niet is gewaarsborgd. Alhoewel de omschreven werkwijze haar

nut heeft bewezen, is de patiënten-onderbrenging (ambulancetreinen en ziekenauto(bus)konvoeien) pas gegarandeerd, wanneer wij over een voldoende aantal mobilisabele militaire hospitalen kunnen beschikken.

Samenvatting

— Hospitalisatie van militaire patiënten is in oorlogstijd pas gewaarborgd wanneer voldoende mobilisabele militaire hospitalen aanwezig zijn.

— In gezamenlijk overleg dienen zowel voor mili-

taire als civiele leden van de COGA gelijklopende instructies te worden gemaakt.

— De bestaande militaire verbindingsmiddelen dienen te worden uitgebreid met automatische telefoontoestellen en zo mogelijk met point-to-point-radio-verbindingen.

— Procedures bij de berichtenwisseling dienen gelijk te zijn.

— Liaison bij alle GAZO's is noodzakelijk voor een snelle en gegarandeerde onderbrenging van militaire patiënten in civiele ziekenhuizen.

NIEUWE UITGAVE

Britische und Amerikanische Panzer des Zweiten Weltkrieges, door P. Chamberlain en C. Ellis, 272 blz., 570 afb. Uitg.: J. F. Lehmanns Verlag, München, 1972. Prijs: DM 48,—.

In tegenstelling tot de Sovjet-Unie, waar de ontwikkeling van tanks in de vooroorlogse jaren zo doelmatig werd aangepakt, dat reeds in juni 1940 kon worden gestart met serieproductie van de uitmuntende T-34, en tot Duitsland, waar het materieel voor de „Blitzkrieg” werd ontwikkeld, werd in Engeland en de Verenigde Staten in de jaren '30 weinig aandacht besteed aan tankontwikkeling en -productie. Het gevolg daarvan was, dat na het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog door de Westerse geallieerden een aanzienlijke kwalitatieve achterstand moest worden ingelopen en dat de ontwikkeling van diverse typen pantservoertuigen in korte tijd moest plaatsvinden.

Het door Chamberlain en Ellis samengestelde overzicht illustreert de

stormachtige ontwikkeling van de Britse en Amerikaanse pantservoertuigen in de jaren 1939-1945 op voortreffelijke wijze en geeft een goede indruk van de technologische krachtsinspanning die op dit gebied is geleverd. Om deze reden zal het overzicht boeiende lectuur vormen voor allen die belangstelling hebben voor de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog. Vooral voor degenen die uit hoofde van hun beroep of om andere redenen zijn geïnteresseerd in tanks en tankontwikkeling is dit eerste, volledige overzicht van de Britse en Amerikaanse pantservoertuigen in de Tweede Wereldoorlog, door de talrijke gegevens, de overzichtelijke indeling, de goede illustraties en de verzorgde vormgeving een bijzonder waardevolle aanwinst.

Hoewel het boek 570 illustraties bevat en voertuigen met vrijwel identiek uiterlijk door middel van één afbeelding worden gepresenteerd, konden toch niet alle typen worden afgebeeld. Niet gepresenteerd is een beperkt aantal voertuigen in beproevingsstadium, dat echter voor het overzicht weinig betekenis heeft. In dit geval wordt volstaan met de beschrijving van de belangrijkste kenmerken. Bij lezing van de tekst ontstaat desondanks toch wel eens het verlangen een afbeelding van zo'n weinig relevant ontwerp onder ogen te krijgen. Zo wordt op blz.

137 het prototype van een artillerietrekker beschreven, de „Heavy Tractor T16”, waarbij laconiek wordt opgemerkt: „Er erwies sich als ungeeignet, weil kein Platz für die Besatzung und die Munition vorhanden war”.

Het boek geeft in volgorde eerst de Britse, daarna de Amerikaanse pantservoertuigen en ten slotte die van de Commonwealth. Binnen deze ordening zijn de voertuigen naar grootte en gewicht ingedeeld in klassen. De tot een klasse behorende pantservoertuigen worden daarin in chronologische volgorde beschreven. Bij de bespreking van een bepaald voertuig wordt de ontwikkelingsgeschiedenis beknopt weergegeven en de belangrijkste technische bijzonderheden worden vermeld. Bijzonderheden over motor en bewapening worden behandeld in een van de bijlagen. Een in het boek opgenomen register maakt het mogelijk op eenvoudige wijze voertuigen te vinden die zijn ontworpen voor het uitvoeren van specifieke opdrachten.

Het boek is uit het Engels vertaald door T. Fuchs. Het merkwaardige feit doet zich hierbij voor, dat de Duitse vertaling eerder is gepubliceerd dan de Engelse tekst, aangezien de Engelse uitgave (blijkens informatie bij de uitgever Arms and Armor Press, Londen) op 17 januari jl. nog niet in druk was verschenen.

J. M. A. THOMAS, Maj Cav

MENINGEN

VAN ANDEREN

De luchtverdediging in Europa

Ten aanzien van bovengenoemd artikel van Maj N. M. M. L. Hameleers (*Mil. Spect.* 141(1972)(1)6) zou ik enkele opmerkingen willen maken.

1. Onder het hoofd „Luchtdreiging” (blz. 7)

De vermelding „jongste oefening (DVINA)” is onjuist. De laatste grote

oefening was de oefening JUG (zuid) die van 8 t/m 19 juni 1971 in zuidelijk Rusland werd gehouden.

2. Onder het hoofd „Actieve lvd-middelen” (blz. 8)

Het hier vermelde betreffende de Russische lvd-middelen is op vele punten niet juist. Omdat het onmogelijk is t.b.v. de Militaire Spectator uit geclassificeerde bronnen te putten zou ik schrijver (en ook de lezers) willen aanbevelen de uitstekende

de artikelenserie betreffende de Sovjet-wapensystemen te raadplegen, recent verschenen in het tijdschrift „Aviation Week and Space Technology” (4, 11, 18 en 25 oktober en 8 november 1971). Op deskundige wijze wordt in deze artikelen een uiteenzetting gegeven over de offensieve en defensieve wapensystemen van de SU, waarbij ook uitgebreid aandacht wordt besteed aan AWACS, grond-lucht geleide wapens, radars en vliegtuigen.

E. VAN ELTEN, Kap KLu

Vakbekwaamheid

Naar aanleiding van de artikelen Vakbekwaamheid (1) en (2) (*Mil. Spect.* 140(1971)(12)551,554) zou ik de volgende opmerkingen willen maken.

1. a. Ten onrechte wordt in Vakbekwaamheid (1) de indruk gewekt dat vakbekwaamheid en vaktechnische kennis vrijwel identiek zouden zijn. Te weinig komt tot uiting, dat vaktechnische kennis slechts een (zij het uiterst belangrijke) component is van vakbekwaamheid. Hieruit volgt dat de door de auteurs gedane suggesties voor behoud en/of vergroting van de vakbekwaamheid slechts gedeeltelijk effectief zullen zijn, aangezien hun voorstellen primair op de vaktechnische component zijn gericht.

b. Een ernstig gemis vind ik ook het ontbreken van enige aanduiding van de mogelijke oorzaak van het door de schrs. gesignaleerde verschijnsel. Indien de vakbekwaamheid inderdaad afneemt, een constatering waarmee ik geen moeite heb, hoe komt het dan dat zoveel beroepsmilitairen er geen been in zien om, onvoldoende geëquipeerd, dikwijls verantwoordelijke posten te bekleden? Als een belangrijke oorzaak voor de gesigna-

leerde gezapigheid zou ik m.b.t. de officieren het feit willen noemen, dat van 75% van de beroepsofficieren omstreeks het 30e levensjaar het tempo en het eindstation van hun carrièregang onwrikbaar vastliggen. Prestaties, ijver, intelligentie of luiheid en gemakzucht kunnen (in het tempo) een verandering van maximaal enkele jaren bewerkstelligen. Het lijkt mij dat van deze situatie een weinig stimulerende werking uitgaat. Het starre bevorderingsschema voor de onderofficieren heeft, mutatis mutandis, een zelfde effect.

c. Op duidelijke wijze zetten de Majors De Poorter en Van der Spek de nadelen van het vigerende systeem, zoals deze zich in de praktijk laten voelen, op een rij. Zij besteden echter weinig aandacht aan de voordelen van dit systeem, noch aan de nadelen van hun voorstellen. Ter illustratie wil ik twee punten noemen: — het tegengaan van de verstarring en het hobbyïsme dat de „specialist” dikwijls kenmerkt;

— zolang er in het algemeen geen inspraak is op het gebied van plaatsing en functietoewijzing, is de te voorspellen korte duur van een onprettige plaatsing dikwijls de enige troost voor betrokkene.

d. Op korte, duidelijke, kernachtige wijze en vanuit de praktijk benaderd

wordt in Vakbekwaamheid (1) een groot en belangrijk probleemgebied binnen de KL aan de orde gesteld. Omvang en complexiteit van het onderwerp hadden in dit geval echter een diepgaander behandeling gerechtvaardigd.

2. Aangezien er zeker aangrijpingspunten zijn voor een gefundeerde kritiek op Vakbekwaamheid (1), vind ik het ontmoedigend te zien dat de reactie van Generaal-Majoor Mensink zich primair richt op het feit, dat de Majors De Poorter en Van der Spek de vakbekwaamheid in het openbaar ter discussie stellen. Als C-COKL had juist Generaal Mensink de gelegenheid moeten verwelkomen om de discussie en het denken omtrent deze aangelegenheid op gang te brengen. In plaats daarvan wordt elke vorm van dialoog bij voorbaat afgekapd en het bestaan van de problematiek eenvoudig ontkend. Op duidelijker wijze had de kloof tussen „Den Haag” en „de troep” haast niet kunnen worden geïllustreerd. Overigens wordt door de beide majors niet de kwaliteit van de door Genm Mensink genoemde opleidingen betwist. Hun bezwaar is juist ertegen gericht dat er, buiten deze opleidingen, zo weinig aan verdere scholing gebeurt.

3. Vakbekwaamheid (2) zou een goede gelegenheid zijn geweest om, als een daadwerkelijk vervolg op Vakbekwaamheid (1), van de „hoogste opleider van de KL” een beter inzicht te verkrijgen in de door de beide majoors aangesneden problematiek. In plaats daarvan worden wij geconfronteerd met een aantal nogal abrupt geponeerde stellingen, zonder enige vorm van adstructie en gebaseerd op een zeer subjectieve en arbitraire normstelling. Het zou interessanter en leerzamer zijn geweest om, uitgaande van de in Vakbekwaamheid (1) genoemde organisatorische fouten, nader te worden geïnformeerd over:

a. de vakbekwaamheidseisen binnen de KL (zijn deze vastgelegd? Hoe geschiedt de normstelling; door wie; wie hanteert de normen en bewaakt ze? Zijn de normen openbaar, zo nee, waarom niet?);

b. coördinatie en integratie van plaatsings-, functietoewijzings- en opleidingsbeleid (vindt er op dit gebied coördinatie plaats? Wordt niet veel „opleidingsproduktie” weggegooid door functieuitoefening buiten de specialisatie en buiten de interesse-sfeer?);

c. het „up to date” houden/brengen van het beroepspersoneel (erkent de KL op dit gebied een taak op zowel vaktechnisch als maatschappelijk gebied? Waarom eindigt de systematische aanpak omstreeks het 35e levensjaar?);

d. manager/specialistconceptie (waarom is deze op grote schaal aanvaarde conceptie voor de KL niet gewenst? Is deze conceptie in wezen niet op grote schaal aanwezig binnen de KL, doch qua uitvoering niet logisch en consequent opgezet en qua niveau niet ver genoeg doorgevoerd?).

J. A. W. M. CORNELISSEN, Kap Inf

meer in aanmerking. Zij zien de eindrang van luitenant-kolonel al in het verschiet liggen, maar de uitdaging van een nieuw commando of de gelegenheid zich intensief in een bepaald functiegebied te gaan ontplooiën en daarin een nieuwe bestemming te vinden zien zij in het algemeen niet meer. Aan hun gebrevetteerde collega's wordt daarentegen voortdurend zorg besteed. De niet-gebrevetteerde KMA-officier heeft het gevoel na de Cursus Stafdienst te worden losgelaten en bij het plaatsingsbeleid een sluitpost te vormen, doordat, in het kader van „job-rotation” en het beoordelen van de „commandogeschiktheid”, vele uitdagende hoofd-officiersfuncties in de eerste plaats aan gebrevetteerden zijn voorbehouden.

Tot zover een door mij veel gehoorde klacht, die zich niet zonder meer laat afdoen met de opmerking „ouderdomsverschijnselen”. Ik ben er dan ook van overtuigd dat het carrièrebeleid, het plaatsingsbeleid en, daaraan gekoppeld, het opleidingsbeleid vooral voor de niet-gebrevetteerde officieren mede erop moeten zijn gericht aan deze officieren in het tweede deel van hun loopbaan een nieuw perspectief te bieden, zodat de prikkel van een nieuwe uitdaging zich van hen meester maakt. Ik ben het dan ook grotendeels eens met het bij de *alternatieven* genoemde punt 3b, waarin van een C-Cursus wordt gesproken.

Ik zie echter niet de noodzaak om alle gebrevetteerde officieren hieraan te laten deelnemen. De gebrevetteerde officieren dienen slechts een dergelijke, op één branche (bv. personeel of logistiek) gerichte C-Cursus te volgen, indien zij hun managersfuncties daarna in de dienovereenkomstige branche zouden gaan vervullen.

Hiermee kom ik dan vanzelf bij punt 5 van de *alternatieven*, waarin de Majoors De Poorter en Van der Spek stellen, dat het streven naar „allroundschap” moet plaatsmaken voor de *functiegebiedenspecialisatie*. Deze uitspraak zou ik wat willen nuanceren. Een in branches ingedeeld leger, geleid door louter specialisten, draagt het gevaar in zich te verzuilen, waarbij elke branche een eigen leven gaat leiden en de gebiedsbewaking hoogtij viert. Binnen de branches bestaande vakgebieden hebben de neiging aan het zelfde

Vakbekwaamheid

Het artikel Vakbekwaamheid (1) van de Majoors C. E. de Poorter en J. van der Spek is een kenmerkend produkt van twee officieren die in de dagelijkse dienstvervulling bij een paraat bataljon hebben gemerkt dat er aan de vakbekwaamheid van, onder meer, het beroepspersoneel nogal wat schort. Dat zij hier en daar simplificeren, ongenueanceerd zijn en wellicht minder analytisch te werk gaan, neemt niet weg dat zij niet hebben willen volstaan met signaleren; zij hebben tevens een aantal oorzaken opgespoord en mogelijke verbeteringen voorgesteld. Zij doen dit als troepenofficier, zonder kennis te dragen van al die achtergrondinformatie, die nodig is om de door hen voorgestelde alternatieven te kunnen toetsen.

Indien degenen, die wél over de nodige argumenten en achtergrondkennis beschikken, nu zouden reageren door de alternatieven te analyseren en op hun levensvatbaarheid en gewenstheid te toetsen, zou de door de schrijvers beoogde discussie werkelijk op gang kunnen komen. De categorische afwijzing van hun ideeën in Vakbekwaamheid (2) is mijns inziens dan ook betreurenswaardig en kan beter zo snel mogelijk worden ver-

geten. Om in de toekomst allerlei gevoeligheden bij dit soort discussiestukken te vermijden verdient het aanbeveling in de Militaire Spectator een discussierubriek te openen waarin een ieder zijn mening vrijelijk kan uiten. Dergelijke rubrieken zijn niet nieuw en bestaan reeds in verschillende buitenlandse militaire vakbladen (Military Review: „Reader Forum”; Der Schweizer Soldat: „Du hast das Wort”; Allgemeine Schweizerische Militärzeitschrift: „Podium”). In deze discussierubriek zouden o.m. alle artikelen dienen te komen die een indirecte kritiek op het gevoerde beleid inhouden.

Thans een kanttekening bij enkele door de Majoors De Poorter en Van der Spek onderkende *fouten in de organisatie*. Schrs. pleiten onder meer voor een uitbreiding van de verdere vorming, waarmee ze een mijns inziens belangrijk aspect belichten.

Ik heb gemerkt dat bij velen van mijn niet-gebrevetteerde leeftijdgenoten de ambitie wat begint te tanen. Eén van de redenen daarvoor is dat zij — na de Cursus Stafdienst — het gevoel hebben min of meer te zijn „afgeschreven”. Het compagniescommando was een hoogtepunt, daarna kwamen de staffuncties, maar voor een bataljonscommando komen zij (zeker bij de infanterie) veelal niet

euvel te gaan lijden. Er zullen daarom twee soorten „managers” moeten zijn: ten eerste generale-staf-officieren, die aan verschillende functiegebieden (branches) algemene leiding kunnen geven (o.m. geïntegreerde planning). Deze officieren — de „general managers” — zullen op vele gebieden een algemene kennis moeten bezitten. Daarnaast zie ik generale-staf-officieren, die hun loopbaan volgen in een bepaald functiegebied, doch daarin nog steeds „generale” leiding geven (voorbeeld: een plv. OOP). Hen zou ik „branche-managers” willen noemen. In zo'n branche zie ik diverse specialismen, waarin de branche-manager slechts algemeen inzicht heeft, bv. in de personeelsbranche: personeelsvoorziening (waaronder werving), personeelsbestuur, rechtstoestand en andere juridische personeelszaken, personeelsregistratie, sociale personeelszorg, geneeskundige aangelegenheden, financiële personeelszaken, sociale en psychologische zaken, enz. In deze specialismen komen zowel hoger gevormde specialisten (sociologen, juristen, artsen enz.) als in die branche gespecialiseerde, niet-gebrevetteerde officieren voor. Voor de laatste categorie én voor de branche-managers zou een op die branche gerichte C-Cursus — als door schrs. genoemd — zeker op zijn plaats zijn. Een *analyse van alle functies* is nodig om o.m. de branches te kunnen samenstellen en de inhoud van de diverse C-Cursussen te kunnen bepalen.

Voorts zouden het *carrièrebeleid*, het *plaatsingsbeleid* en het *opleidingsbeleid* als een eenheid moeten worden gezien. Dat ook het te verwachten *personeelsbestand* en de *omvang van de organisatie* hiermee nauw samenhangen, behoeft m.i. geen nader betoog. De C-Cursussen zouden een duidelijke functie hebben in de „*éducation permanente*” van de officier.

Ook zou op deze wijze een toeneming van de professionele bekwaamheid worden bereikt, die — te zamen met het vorenstaande — kan leiden tot een grotere arbeidssatisfactie. De nadelen liggen uiteraard ook voor de hand: een groter percentage officieren zal tijdelijk aan zijn functie worden onttrokken.

Voorts heeft de organisatie de neiging te verstarren omdat de oudere officieren te veel in bepaalde hokjes

(branches) moeten worden geplaatst. Het zal in onze relatief kleine landmacht daarom incidenteel nodig blijven officieren van de ene naar de andere branche over te plaatsen.

Toch zullen de kennis en de ervaring van zo'n officier die uit een andere branche komt niet minder zijn dan bij een overplaatsing in het kader van het huidige plaatsingsbeleid, maar in het alternatief van De Poorter en Van der Spek is er dan een doelgerichte branche-cursus, die de „nieuweling” in de branche althans een behoorlijke theoretische ondergrond meegeeft voor diens nieuwe functie. Het moge duidelijk zijn dat van een „*extra* specialisatie in de functiegebieden”, waarover in Vakbekwaamheid (2) wordt gesproken (blz. 555, r.kol.), geen sprake is. De organisatie waarin iedereen alles kan, bestaat niet meer. Dat De Poorter en Van der Spek met hun functiegebiedenspecialisatie met name op die officieren doelen die in het tweede deel van hun loopbaan buiten hun oorspronkelijke wapen of dienstvak zullen gaan dienen, is voor mij eveneens duidelijk.

Ten slotte nog iets over de officieren voor speciale diensten. Het is genoegzaam bekend dat voor deze officieren een in eigen tijd te volbrengen studie bestaat, die toelating tot de categorie KMA-officieren mogelijk maakt. Deze overgangsstudie vergt vele jaren en is voor velen — mede i.v.m. de dagelijkse functievervulling — een te zware opgave. Toch zijn er vele (staf)functies, die afwisselend door KMA-officieren en door officieren voor speciale diensten worden vervuld. Vanaf ouder kapitein heeft de KMA-officier, behalve de KMA-studie, een algemene stafvorming alsmede het algemene deel van de B-Cursus ontvangen. Ik vraag mij af, waarom de officier van speciale diensten niet een Cursus Stafdienst kan volgen. Op deze wijze zouden deze officieren met hun zesmaandse SRO-opleiding en hun A-Cursus eveneens een theoretische ondergrond meekrijgen die — geënt op hun doorgaans vrij lange praktijkervaring — een wat uitgebreidere bagage zou vormen, die kan worden meegenomen in het tweede deel van hun loopbaan, wanneer ook zij in niet-specifieke wapen- of dienstvakfuncties worden geplaatst.

Toegegeven, er wordt reeds gestu-

deerd op een nieuw opleidingssysteem voor de toekomstige officieren voor speciale diensten en deze aan gelegenheid blijkt dus al in behandeling te zijn. Reden te meer, lijkt mij, om de *huidige* officieren voor speciale diensten alsnog zoveel mogelijk de Cursus Stafdienst of een cursus met ongeveer dezelfde inhoud te laten volgen. Het komt mij voor dat ook deze officieren enige tijd daarna een op de branche gerichte cursus, zo nodig met een wat minder uitgebreide inhoud, moeten volgen.

Het zijn nl. juist de categorieën niet-gebrevetteerde KMA-officieren, officieren voor speciale diensten en voor een deel ook de officieren van vakdiensten, die de zo noodzakelijke *continuïteit* in de functievervulling in de verschillende branches kunnen brengen. Het is immers voor deze officieren veel minder noodzakelijk dat zij in het kader van hun resterende loopbaan in een systeem van „*job-rotation*” in méér dan één functiegebied worden opgenomen, dan wel beurtelings in en buiten hun specifieke wapen of dienstvak worden tewerkgesteld.

Welaan dan, laten wij de professionele theoretische én praktische bekwaamheid van deze officieren dan opvoeren door ze in het tweede deel van hun loopbaan zo mogelijk behalve een doelgerichte branchevorming, ook een brancheloopbaan te laten volgen. Dit systeem zou moeten zijn gebaseerd op de behoefte per branche, de vermoede of gebleken geschiktheid en de persoonlijke voorkeur van de desbetreffende officieren.

Uit het bovenstaande blijkt wel, dat ook mijnerzijds geen analytisch opgebouwd commentaar is gegeven en vele voorstellen worden gedaan, die niet gepaard gaan met een opsomming van alle daaraan verbonden voor- en nadelen. Ook ontbreken aan mijn betoog personeelspyramides, loopbaanschema's, functiebezettingsschema's, enz. Die laat ik nl. gaarne over aan de ter zake „vakbekwamen”, die op grond van de hun ter beschikking staande gegevens kunnen uiteenzetten:

a. welke plannen er bestaan voor het (doen) verrichten van een functieanalyse van alle functies voor vrijwillig dienenden;

b. hoe het bestaande bestand aan vrijwillig dienenden in grote lijnen deze functies zal gaan bezetten, met andere woorden: welke loopbaanplannen in de toekomst per categorie zijn te verwachten;

c. welk plaatsingssysteem met het oog hierop in beginsel zal worden gevolgd;

d. welk opleidings-/vormingssysteem — geënt op dit loopbaan- en plaat-

singssysteem — per categorie wordt voorzien.

Een antwoord op deze vragen — al zou dit slechts in algemene termen kunnen worden gegeven — zou wellicht een „cri de coeur” als die van de Majoors De Poorter en Van der Spek overbodig maken. *Zó'n* „opleidingsnummer” van de Militaire Spectator zou uiterst welkom zijn en in een grote behoefte voorzien!

M. G. WOERLEE, Lkol Inf

Vakbekwaamheid

Naar aanleiding van de reactie van Generaal-Majoor G. Mensink op bovengenoemd artikel van de Majoors De Poorter en Van der Spek in het decembernummer 1971 van de Militaire Spectator, meen ik het volgende te moeten opmerken.

De wijze, waarop beide schrijvers van repliek wordt gediend, beantwoordt mijns inziens niet aan de normen, die men aan een vaktechnische discussie als de onderhavige mag stellen. In plaats van een zakelijke weerlegging van de argumentatie van de Majoors De Poorter en Van der Spek wordt hun vakbekwaamheid in twijfel getrokken. Ook wordt hun elke vermeende (wetenschappelijke) analyse ontzegd, iets wat de schrijvers overigens zelf in het geheel niet pretendeerden. Zij registreerden slechts en trokken daaruit *hun* conclusies met betrekking tot eventuele verbeteringen: opbouwende kritiek in de ware zin des woords.

In dit verband wil ik ook nog eens verwijzen naar mijn artikel in *VOKL* van januari 1971 over „de functie van kritiek” en naar het *NRC/Handelsblad* van 18 december jl., waarin prof. mr. Th. J. F. van Maarseveen over „krijgsmacht en meningsuiting” schrijft. Laatstgenoemde stelt, dat een organisatie, die zich onvoldoende openstelt voor meningen van haar leden, zich zelf in hoge mate schaadt en, door handhaving van een onaanangepaste structuur, een zich zelf vernietigende organisatie aan het worden is.

Nu mag het zijn, dat Generaal Mensink slechts wenste te getuigen van zijn tegengestelde mening (zoals de redactie van de Militaire Spectator in een begeleidende notitie opmerkt), het belet de auteur verderop in het

artikel niet, te spreken van bewijzen. Bewijzen, willen zij overtuigend zijn, dienen te steunen op objectieve feiten en niet op subjectieve meningen, en de bewijsvoering in Vakbekwaamheid (2) steunt meer op de laatste.

Ten eerste de vakbekwaamheid van vrijwillig dienenden. De schrijver projecteert hier eigen vakbekwaamheid op die van anderen en voert dat dan aan als bewijs. Eigen vakbekwaamheid wil echter niet zeggen, dat alle anderen vakbekwaam zijn. Daar komt bij, dat bijna niemand zijn vakbekwaamheid ten volle zelf kan beoordelen. Onderzoekingen hebben meer dan eens aangetoond, dat zelfperceptie dikwijls een vertekend beeld kan geven; vooral ook omdat de criteria voor succes in een bepaalde functie verschillend worden beoordeeld. Ook het beroep op eigen ervaring is allesbehalve een bewijs van vakbekwaamheid. Eerder opgedane ervaring kan in een tijd van snelle maatschappelijke veranderingen voor een organisatie zelfs disfunctioneel zijn, indien men zich onvoldoende aanpast. In de organisatie-literatuur staat dit verschijnsel bekend als „trained incapacity” [1].

Ten tweede de opleiding. Ik heb geen reden aan te nemen, dat de opleidingen in de KL niet goed zouden worden gegeven. Of zij alle functioneel zijn voor de organisatie, d.w.z. personeel afleveren, dat voldoende deskundigheid bezit voor de te vervullen functies, is voor mij allerm minst bewezen. De aangevoerde argumenten tonen dat in elk geval niet aan. — Het alleen noemen van de Hogere Krijgsschool — ook al bestaat zij meer dan 100 jaar — zegt niets over de waarde van dat instituut en de adequaatheid van de gedooerde stof voor de militaire organisatie; evenmin de stelling dat opleidingen in de

KL de beste zijn (waaraan moet dat worden afgemeten?).

— Dat er binnen de KL geen formele belemmeringen bestaan, die het bereiken van een hogere functie in de weg staan, moge zo zijn. Uit onderzoek in verschillende krijgsmachten, maar ook in civiele bedrijven, is echter wel duidelijk geworden dat mensen niet alleen op grond van hun kwaliteiten met betrekking tot een bepaalde functie op een hogere plaats terecht komen, maar dat wel degelijk ook vele andere variabelen hierin meespelen [2].

Tot slot enkele kanttekeningen bij de zg. „extra specialisatie in functiegebieden” (?).

Moderne technologische en maatschappelijke ontwikkelingen bewerkstelligen in elke organisatie een toenemende differentiatie; met name geldt dat voor een krijgsmacht. Deze ontwikkelingen nopen — wil men zijn functie goed kunnen blijven vervullen — tot een steeds bredere, maar vooral ook een meer diepgaande deskundigheid. Dit vereist een langere opleidingstijd en een langere inwerkperiode, zowel voor zuivere specialisten (zij die zelf de uitvoeringswerkzaamheden verrichten) als voor hen, die leiding geven aan een bepaalde afdeling; vakdeskundigheid is immers een van de belangrijkste componenten van leiderschap [3].

Tegen de achtergrond van de menselijke beperktheid en de wenselijkheid van een optimaal rendement van de man voor de KL moet, vooral voor de leidinggevende lagen onder de top, het streven naar „all-roundheid” worden beperkt. Het betekent langer dienen in één bepaalde functie en minder rouleren. Daarmee wordt tevens voorkomen, zoals de bekende organisatiedeskundige McGregor schrijft:

... dat iemand op een plaats komt waarvan hij weet, dat hij er niet lang zal zitten. Hij neemt dan niet de volle verantwoordelijkheid op zich, maar houdt de zaken op peil, tot hij wordt afgelost. Hij voert geen vernieuwingen in, neemt geen risico's; in het kort: hij gedraagt zich eigenlijk helemaal niet als een manager, maar als een assistent die, tijdens de afwezigheid van zijn chef, de zaken zolang waarneemt [4].

Dat de wenselijkheid van een verhoging van de managerscapaciteit zich niet zou verdragen met het streven

naar „extra specialisatie” (waarbij dit begrip wel moet worden opgevat, zoals de Majoors De Poorter en Van der Spek bedoelen, nl. brede functiegebieden), omdat dit een verlies aan daadkracht zou betekenen, is bij mijn weten nergens in de organisatieleer aangetoond; wél het tegenovergestelde. In het bekende „Handbook of organizations” [5] van J. G. March merkt D. W. Taylor op: *Limits upon*

rationality in decision making are imposed by lack of knowledge.

drs. J. WIERSUM, Maj Inf

Literatuur

1. J. D. Thompson — *Organizations in action*. McGraw-Hill, New York (1967)79, 117, 147, 157.
2. *Onderzoek onder het hoger personeel van Philips N.V.* Eindhoven (1970).

3. M. Mulder — *Mensen—groepen—organisatie*. Kon. van Gorcum, Assen (1969)85.
4. D. McGregor — *De menselijke kant van het ondernemen*. Samsom, Alphen a.d. Rijn (1970)157.
5. D. W. Taylor — *Decision making and problem solving*; in: J. G. March — *Handbook of organizations*. Rand, McNally & Comp., Chicago (1968)61.

ANTWOORD

OP MENINGEN VAN ANDEREN

De luchtverdediging in Europa

De opmerking van Kap E. van Elten m.b.t. de oefening JUG is juist. Het desbetreffende artikel is een uittreksel van een luchtverdedigingsstudie (aan de hand van open bronnen) die in mei 1971 is gemaakt. Deze toevoeging is in de titel van het artikel niet gegeven. Het ging echter (in dit soort oefeningen) om het luchtlandingsaspect.

Uiteraard is het niet mijn bedoeling geweest de wapentechnische gegevens als zodanig centraal te stellen. In de inleiding is duidelijk uiteengezet dat vooral de algemene trend in de lvd-ontwikkeling in de huidige strategische conceptie wordt aangegeven.

De thans in mijn artikel verwerkte wapentechnische gegevens zijn voor een gedeelte ook uit het tijdschrift „Aviation Week and Space Technology” afkomstig. Er is een aparte uitgave van „Aviation Week and Space Technology”-artikelen verschenen in een nummer, getiteld „The Middle East Air War”, alsmede een aparte overdruk van artikelen over de Vietnam-oorlog. Alhoewel ook van oudere datum dan november 1971 worden daarin de technische gegevens van bv. de SA-2-raketten verstrekt aan de hand van veroverde intacte SA-2-systemen. De opstelling van

SA-2- en SA-3-raketten en de lua wordt met foto's en tekeningen geïllustreerd. Het desbetreffende nummer stel ik gaarne ter inzage beschikbaar. Overigens verschillen deze gegevens ook v.w.b. radars en vliegtuigen (bv. MIG-23 Mach 3.5, i.p.v. Mach 3.2; hoogte > 80.000 ft, i.p.v. 73.000) niet zo wezenlijk met die in de door Kap Van Elten bedoelde artikelenserie (bij het ontvangen van zijn reactie reeds enige tijd in mijn bezit; dank aan het TDCK). De gesignaleerde verschillen zijn echter niet van wezenlijke invloed op de algemene trend die door mij t.a.v. de luchtverdediging werd aangegeven.

Overigens ben ik verheugd met deze reactie omdat daaruit blijkt dat (al dan niet qualitate qua) de wapen-

technische ontwikkelingen van de SU ook bij individuele militairen nauwgezet en op de voet worden gevolgd. Kap Van Elten beschikt in zijn functie kennelijk over de geclasificeerde bronnen. Uit zijn kwalificatie „uitstekend” t.a.v. de artikelenreeks van oktober en november 1971 zou kunnen worden afgeleid dat de daarin vervatte wapentechnische gegevens vrij nauwkeurig overeenstemmen met de thans bekende geclasificeerde gegevens. Over een half jaar beschikken wij zeker weer over nóg betere gegevens uit open bronnen. In het tijdschrift „Air Force” van december 1971 bv. staan grotendeels de kwantitatieve gegevens van de militaire balans 1971-1972 vermeld.

N. M. M. L. HAMELEERS, Maj KLu

Vakbekwaamheid

De reacties van Luitenant-Kolonel Woerlee en van Kapitein Cornelissen juich ik van harte toe.

Ten eerste omdat ik het geheel met hen eens ben, dat publikaties omtrent vakbekwaamheid een nuttige functie vervullen in het denkproces van velen die zich met deze materie bezighouden. Wat dit betreft is er — meen ik — in het geheel geen sprake van een kloof tussen „Den Haag” en „de troep”.

Ten tweede omdat zij beiden — en mogelijk met hen ook vele anderen — hebben verondersteld dat ik niet zou willen discussiëren over het bewuste onderwerp. Het tegendeel is het geval en ik neem aan dat de auteurs en „contra-auteurs” dit ook wel weten. Wél echter weiger(de) ik

te discussiëren over dit onderwerp met als uitgangspunt: „het vrijwillig dienende personeel — althans het gros hiervan — is thans niet vakbekwaam, zoals dit „categorisch” in Vakbekwaamheid (1) was gesteld. Dit punt was dan ook voor mij de enige reden het contra-artikel te schrijven.

Overigens is mij wel gebleken dat de beide majoors in feite hebben willen schrijven over „professional obsolescence”. Een boekje met deze titel, van de hand van S. S. Dubin, is onlangs verschenen, uitgegeven door The English Universities Press te Londen. Het bevat de teksten van een aantal voortreffelijke voordrachten die zijn gehouden op een symposium in Engeland in juni 1970, onder auspiciën van de Scientific Affairs Division van de NAVO.

G. MENSINK, Genm Inf ▷

Vakbekwaamheid

Ter wille van de leesbaarheid geven wij, de schrijvers van Vakbekwaamheid (1), hier een samengevatte reactie op zowel het artikel Vakbekwaamheid (2) van Genm G. Mensink als de meningen van Lkol M. G. Woerlee en Kap J. A. W. M. Cornelissen.

Wij zijn van oordeel dat het beter ware geweest indien wij in ons artikel een beperking hadden aangegeven, nl. dat wij ons in het bijzonder richten op het beroepspersoneel, dat een functie vervult waarbij kennis van het optreden van het eigen wapen een primaire rol speelt. Deze beperking stellen wij ons alsnog, ervan uitgaande dat wij ons slechts willen uitspreken over datgene waarover wij voldoende geïnformeerd menen te zijn.

Met Gen Mensink en Kap Cornelissen zijn wij van mening dat vakbekwaamheid bestaat uit de componenten vakkennis (als resultaat van opleiding en studie) en ervaring, opgedaan in de functievervulling. De gesignaleerde fouten in de organisatie, nl. onvoldoende continuïteit in functievervulling en het afwisselend in en buiten het wapen dienen en de daarmee corresponderende alternatieven geven onzes inziens duidelijk aan dat wij het element ervaring geenszins veronachtzamen.

Centraal moet de vraag worden gesteld of er een ernstige vermindering in vakbekwaamheid is ontstaan. De reden voor het schrijven van het artikel en het daarbij aanvaarden van de gevaren, verbonden aan openbare kritiek op de KL, is immers het vermeende lage peil van vakbekwaam-

heid. Gen Mensink ontkent een gebrek aan vakbekwaamheid. Kap Cornelissen stelt — schijnbaar achteloos — dat hij geen moeite heeft met de constatering van verminderde vakbekwaamheid en Lkol Woerlee maakt geen bezwaar tegen het uitgangspunt van het artikel.

Nu is het toetsen van de graad van vakbekwaamheid zeer moeilijk, met name in de krijgsmacht met haar moeilijk meetbare produktie, haar hiërarchieke structuur en haar neiging tot autoritair leiderschap. Om niet te vervallen in het geven van altijd aanvechtbare voorbeelden hebben wij gemeend een aantal indicaties (fouten) te moeten opsommen, die in feite de door Kap Cornelissen gemiste oorzaken zijn. Deze bewijzen weliswaar niet dat de vakbekwaamheid onder de maat is, maar geven wel een aanwijzing dat redelijkerwijs slechts bijzonder begaafde naturen in staat zullen zijn om, ondanks al deze handicaps, vakbekwaam te zijn en te blijven.

De *gesignaleerde fouten* worden noch in Vakbekwaamheid (2), noch in de Meningen van anderen bestreden. Wij handhaven dan ook ons uitgangspunt: de onvoldoende vakbekwaamheid. Zelfs al zou deze nu goed zijn, zoals Gen Mensink stelt, dan zou deze ten gevolge van de waargenomen fouten onvermijdelijk moeten teruglopen. Hierop zou dan nu moeten worden geanticipeerd.

Er is niet slechts een normaal streven naar verbetering (bijsturing) nodig, maar een grondig herzien van uitgangspunten inzake carrière-, plaatsings- en opleidingsbeleid en — zeker niet in de laatste plaats — in de persoonlijke verantwoordelijkheid voor eigen verdere vorming!

Wij aanvaarden de aanvulling van het kopje „fouten” met het feit dat voor vele officieren en onderofficieren het gebrek aan uitzicht op een uitdagende, verdere carrière remmend werkt. Wij delen de mening van Lkol Woerlee dat het als eenheid bezien van carrière-, opleidings- en plaatsingsbeleid hierin verbetering zou kunnen brengen, met name op het gebied van de arbeidsvreugde.

De voorgestane *functiegebieden (branche)specialisatie* is bepaald niet de door Kap Cornelissen zo gevreesde, blikvernauwende, verstarrende beperking tot een klein taakgebied. Als voorbeeld van het tegendeel kan de door Lkol Woerlee aangegeven opsomming van functies binnen de personeelsbranche dienen. Ongetwijfeld zullen er officieren en onderofficieren moeten zijn die langdurig — een groot deel van hun diensttijd zelfs — in een beperkt specialisme met vreugde en bekwaamheid werken. Het is, zoals Lkol Woerlee schetst, o.a. de taak van branchemanagers dit specialisme in hun branche te benutten maar tevens in toom te houden. Een beperkt aantal general managers doet hetzelfde t.a.v. de branches. Wij weten dat t.a.v. een aantal door ons gesuggereerde alternatieven onderzoeken gaande zijn. Wij hebben hierin volledig vertrouwen, maar beseffen dat hiermee jaren zullen zijn gemoeid. Wij pleiten daarom ervoor om — behalve het plannen op langere termijn — maatregelen op korte termijn te treffen, zoals ook Lkol Woerlee deze bv. aanbeveelt ten aanzien van de verdere vorming van officieren voor speciale diensten.

Wij handhaven onverkort de conclusies, neergelegd in de samenvatting van ons artikel.

C. E. DE POORTER, Maj Inf
J. VAN DER SPEK, Maj Inf

NIEUWE UITGAVE

Macht, politiek en bewapening, door T. C. Schelling (vert. drs. H. A. Schreuder), 303 blz. Uitg.: Samson, Alphen a/d Rijn, 1972. Prijs: f 24,50.

De schrijver van dit zeer interessante boek (oorspronkelijke titel „Arms and influence” is hoogleraar in de mathematische economie, waarnemend directeur van Harvards Centrum voor Internationale Betrekkingen, stafid van het Witte Huis (begin van de jaren '50), adviseur van de ministeries van buitenlandse zaken en defensie en schrijver van de boeken „The strategy of conflict” (1960) en „Strategy and arms control” (co-auteur M. Halperin, 1961). De vertaling van deze strategische studie over de invloed van militaire macht in de internationale betrekkingen is knap en hier en daar vrij (zie bv. de titel van het boek). De talrijke Engelse technische begrippen zijn vertaald in zeer acceptabele Nederlandse begrippen. Slechts enkele — ook in ons land reeds ingeburgerde Engelse begrippen — zijn onvertaald gebleven (bv. no-cities en counterforce, massive retaliation, brinkmanship).

Uit het voorwoord van prof. dr. P. Valkenburgh blijkt, dat door de redactie van de „Serie Maatschappijbeelden” opdracht is gegeven tot vertaling van „Arms and influence” en dat het boek onder nr 11 in die reeks is opgenomen. Als doel van de vertaling wordt genoemd: „... de waardevolle denkbeelden van prof. Schelling voor het hedendaagse buitenlands-politieke en strategische beleid toegankelijk te maken voor een groter publiek”.

Ongetwijfeld zal bestudering van dit boek bijdragen tot meer begrip voor de grootse, doch moeilijke, rol van Amerika als wereldmacht. Lezing is ook nuttig voor de merkwaardige categorie van fervente critici van de

Amerikaanse buitenlandse politiek, die vaak niet het flauwste begrip hebben van de zeer moeilijke strategische problemen van de grote mogendheden in de wereld van vandaag.

In het eerste hoofdstuk worden enkele beginselen van de „diplomatie van het geweld”, de uitbuiting van het vermogen om schade en leed te berokkenen, geweld als pressiemiddel, grondig geanalyseerd. De militaire strategie is volgens schr. door het ontstaan van kernwapens — een mijlpaal in de geschiedenis van de oorlogvoering — niet meer de kunst of wetenschap, die de nadruk legt op het juiste gebruik van de juiste middelen om veldslagen te leveren en te winnen. Een overwinning is niet langer voorwaarde voor het in het nauw drijven van de vijand, want kernwapens scheppen de mogelijkheid de vijand zeer snel monstreuus geweld te doen ondergaan zonder eerst een overwinning te bevechten. De militaire strategie is van karakter veranderd en geworden tot de diplomatie van het vermogen om schade en leed toe te brengen, de kunst van het afdwingen, de intimidatie en de afschrikking. Brute kracht slaagt, wanneer zij wordt gebruikt, maar het vermogen om leed toe te brengen is het meest succesrijk als het in reserve wordt gehouden. Door de dreiging hiermee kan de tegenstander worden gedwongen, mits deze dreiging geloofwaardig is. Naarmate de vernietigingskracht van de bewapening toeneemt, wordt militaire macht vooral indirect gebruikt. Het hanteren van de potentiële vernietigingskracht wordt onderhandelingswapen.

Oorlog is niet meer alleen een krachtmeting. Oorlog en het risico van oorlog („brink of war”) is meer een wedstrijd in zelfbeheersing en moed om risico's te nemen, een wedijveren in incasserings- en uithoudingsvermogen.

In het volgende hoofdstuk, „De kunst zich te binden”, worden onder meer geloofwaardigheid en redelijkheid van de dreiging en de wederzijdse verplichtingen, het omzeilen van andermans verplichtingen en het verschil tussen afschrikken en afdwingen behandeld.

Het hoofdstuk „Manipuleren met het risico” is m.i. het sterkste hoofdstuk van het boek. Hierin gaat schr. uitvoerig in op de gebeurtenissen bij de Berlijnse en de Cubaanse crisis. Hij behandelt het ontstaan van risi-

co door een beperkte oorlog als afschrikingsmiddel ter voorkoming van verdere agressie, of als dwangmiddel tot intimidatie, hetgeen vaak moet worden gezien als een operatie, die het risico van een grotere oorlog in zich draagt. Hij zegt verder belangrijke dingen over prestige en risicovergroting door het gebruik van kernwapens en over de mogelijkheden tot beheersing van dreigingen en conflicten.

Hoofdstuk 4 behandelt de „Kenmerken van militair optreden” waarin beperkte slagveldoorlogen als Korea en Vietnam worden besproken, alsmede de risico-oorlog met gevarendrempels, grenzen van het risico, vergeldingsacties en kernwapenoorlog.

In het volgende hoofdstuk, „De overlevingsdiplomatie”, worden uitvoerig behandeld: de „counterforce”- en „cities”-strategie, wapenbeheersing en wapenstilstand.

In het hoofdstuk „De dynamiek van wederzijds alarm” worden de problemen van het machtsevenwicht in een bewapende wereld en die in een onbewapende wereld besproken en vergeleken.

Ten slotte gaat schr. met „De dialoog van de bewapeningswegloop” o.m. uitvoerig in op de waarde van een directe communicatielijn en andere mogelijkheden van overleg waarmee in een crisis-situatie de wapenbeheersing en bewapeningscontrole tot stand kunnen worden gebracht. Hierbij wordt het moeilijke probleem van inspectiemogelijkheden over en weer niet vergeten.

Van grote waarde zijn ook de vele en uitgebreide noten met aanhalingen uit en verwijzingen naar andere belangrijke werken over de afschrikingsstrategie, conflictbeheersing enz. Zij vormen een goede gids in de omvangrijke literatuur.

Bij het lezen van dit interessante boek krijgt de lezer ongetwijfeld een goed inzicht in de grote problemen van het buitenlandse politieke beleid van de wereldmachten Amerika, Rusland en China, en meer kennis betreffende de vele mogelijkheden, die kunnen leiden tot vreedzame oplossing van de wereldproblemen op strategisch gebied. Het zou zeer interessant zijn te weten hoe Russische en Chinese experts op het gebied van de buitenlandse politiek oordelen over de in dit boek verwerkte ideeën.

G. VOLLEMA, Kol Art

Deze rubriek bevat uittreksels uit binnen- en buitenlandse publicaties. De verantwoordelijkheid van de redactie beperkt zich tot een juiste weergave van de inhoud van de artikelen.

Leiderschap in het moderne vrijwilligersleger

Nooit te voren heeft het leger voor zo'n uitdaging aan het leiderschap gestaan als nu. Bijna dagelijks wordt men geconfronteerd met berichten over gevallen van drugmisbruik, aanvallen op superieuren, weigeringen om te vechten, rassensconflicten, enz. Hoewel vele van deze berichten eenzijdig en vertekend zijn, blijft het feit, dat het leiderschap nog nooit zo op de proef is gesteld.

Dit alles betekent dat een bezinning op dat leiderschap nodig is. Van het op de opleidings- en trainingscentra gehanteerde begrip „leider—groep—situatie” is het gedeelte „leider” echter niet het meest interessant; ook de toekomstige leider zal, in het kader van situationeel aangepast leiderschap, zijn stijl van leiding geven (moeten) blijven variëren van autoritair tot democratisch. Een vruchtbaarder object van studie is gelegen in de groep van ondergeschikten. De vraag komt naar voren hoe het leger, speciaal de zorgvuldig geselecteerde, professionele strijdmacht die wij aan het opbouwen zijn, wordt beïnvloed door de veranderende gedragspatronen van de Amerikaanse jeugd; de jeugd die immers het grootste deel van het leger uitmaakt, c.q. zal uitmaken.

Dr. Friedlander en mr. Bier, van de Case Western Reserve University, hebben een belangrijke analyse gemaakt van huidige en toekomstige jeugdgedragspatronen. Op duidelijke wijze beschrijven zij de „persoonlijkheidstypen” die in Amerika kunnen worden onderkend en geven ons daarmee een helder inzicht in het gedeelte „groep” van het begrip „leider—groep—situatie”.

De volgende typen worden onderscheiden (zie ook schema 1).

- De *formeel georiënteerden*, die de voorkeur geven aan goede discipline en straffe organisatie en die zeer goed onder het traditionele leiderschapstype kunnen werken.
- De *sociaal georiënteerden*, die zich zeer sterk bewust zijn van de groepsprestatie en die het beste reageren op een democratische stijl van leiding geven.
- De *persoonlijk georiënteerden*, die egocentrisch zijn, elke poging om de deugdelijkheid van hun experimentele wereld in twijfel te trekken, betwisten, en die alleen goed werken onder democratisch leiderschap.

De opgave waarvoor wij nu in het leger zijn geplaatst, is te trachten deze drie basisgedragspatronen in een coherente strijdmacht in te passen. Daarbij is het belangrijk te weten dat het eenvoudig onmogelijk is (in tegenstelling tot wat vaak ten onrechte wordt verondersteld) iedereen door middel van training en bijbrengen van discipline tot een formeel georiënteerd persoon te maken. Wat gebeuren moet is het hanteren van dezelfde selectieprocedure die de zakenwereld al jarenlang gebruikt: de basisgedragspatronen via psychologische tests bepalen. De verschillende gedragsgroepen kunnen dan (rekening houdend met de gestelde opleidingseisen) taken toebedeeld

SCHEMA 1

Behavior/ Value	Formal Oriented	Social Oriented	Personal Oriented
Basis of action	Direction from authorities	Discussion, agreement with others	Direction from within
Form of control	Rules, laws, policies	Interpersonal commitments	What I think is right or needed
Responsibility to	Superordinate powers	Peers, colleagues, self	Self
Desired end	Compliance	Consensus and agreement	Actualization of individual
To be avoided	Deviation from authority direction	Failure to reach agreement	Not being one's self
To get material goods	Compete	Collaborate	Taken for granted
Basis for growth	Follow established order	Interaction	Acting on awareness of self
Position vis-a-vis others	Member of hierarchy	Peer group member	Separate Individual
Identify with	Organization	Group	Individual
Time perspective	Future	Near future	Present

krijgen die het beste met enerzijds die groepskenmerken en anderzijds met de behoeften van het leger overeenkomen.

In het algemeen kan worden gesteld dat het leger twee typen taken heeft: in de eerste plaats vechten en gevechtstraining en in de tweede plaats de gehele reeks van „ondersteuningstaken”, zoals onderzoek en ontwikkeling, logistiek, technische training, e.d.

Het is duidelijk dat het formeel georiënteerde gedragspatroon het beste past in onze huidige conventionele organisatie voor typische gevechtstaken. Wanneer een formeel georiënteerd persoon daarin eenmaal is opgenomen, kunnen alle bekende „prikkel” met groot succes op hem worden toegepast; speciale baretten, laarzen, emblemen en andere blijken van bv. onderdeelstraditie. De formeel georiënteerde persoon steunt van nature op discipline en plichtsbesef en reageert bereidwillig op traditioneel leiderschap. In het moderne vrijwilligersleger dient hij dan ook de ruggegraat van de gevechtseenheid te zijn.

Het sociaal georiënteerde gedragspatroon, dat het grootste deel van de jongeren tegenwoordig bezit, vormt een grotere uitdaging voor het leger. Wij weten dat de leden van de sociaal georiënteerde groep de band met hun kameraden belangrijker vinden dan taakvervulling. Dit behoeft echter geen zaak te zijn om zich zorgen over te maken: Rensis Likert, van het Institute for Social Research van de universiteit van Michigan, heeft aangetoond dat „people-oriented”-leiders in staat zijn een opdracht beter te doen uitvoeren dan hun „mission-oriented”-collega's. Hoewel de sociaal georiënteerden sceptisch staan tegenover de conventionele organisatie, kunnen zij daarin niettemin goede prestaties leveren zolang de leider, waar mogelijk, eenheid van gevoelens tracht te bereiken en het hoe en waarom van zijn instructies tot in details uitlegt.

Dat de conventionele organisatie niet het meest geschikte organisatietype voor de persoonlijk georiënteerde groep is, heeft onderzoek duidelijk aangetoond. Dr. Friedlander suggereert een organisatietype dat hij omschrijft als „organisch” (zie schema 2).

Hoewel het valt te betwijfelen dat

SCHEMA 2

Organization Function	Complex Task Characteristics	Organic Structure
Activities	Integrated interdependent, abstract, uncertain	Overlapping shared
Authority	Unstructured, ill-defined, novel, explorative	Vested in expertise, mutual influence
Communication	Diffused, non-categorical, shared comprehension	Searching process, advisory and consultative
Decision-making	Complex, wide scope search process non-programmed	Via mutual influence evolving and interpretative
Objective	Innovative, unclear interpretative, changing	Interpretative, established by mutual influence, shared beliefs and values

organisaties zich snel in die richting zullen wijzigen, is het evenwel goed mogelijk de persoonlijk georiënteerden taken op te dragen in die delen van de organisatie die nu al bijna als „organisch” kunnen worden getypeerd. Zo zijn er in het leger vele ondersteuningstaken die de persoonlijk georiënteerden kunnen motiveren.

Voor taken op het gebied van bv. onderzoek, ontwikkeling en logistiek zijn conventionele benaderingen en traditionele leiderschapsbegrippen minder noodzakelijk dan voor gevechtstaken. Hoewel de meningen sterk uiteen zullen lopen, is schr. van mening dat de persoonlijk georiënteerden:

- in het leger moeten worden geplaatst;
- niet met de formeel georiënteerden moeten worden „vermengd”;
- niet met conventionele (gevechts)taken moeten worden belast;
- moeten worden beloond en gedisciplineerd in termen van taakvervulling.

De juiste tewerkstelling van de persoonlijk georiënteerden is de voornaamste uitdaging voor het moderne vrijwilligersleger.

In het leiderschapsmodel van schema 3 wordt op schematische wijze een variant getoond op de reeds genoemde leider—groep—situatiebenadering.

Wij zien dat een bepaald gebied van het leiderschap past bij elk van de hiervoor omschreven basisgedragspatronen en dat binnen elk patroon de leider zijn stijl van leiding geven zal variëren, afhankelijk van de kenmerken van de groep. Het blijkt dat de democratische stijl nooit effect zal sorteren op de formeel georiënteerde groep omdat deze stijl geen richting en begeleiding geeft. Evenzo zal de autoritaire stijl geen effect hebben op de persoonlijk georiënteerde groep, omdat deze stijl haar ergert. Het model toont verder aan dat de persoonlijk georiënteerde groep, wanneer zij op de juiste wijze is ingedeeld, nooit zal komen te verkeren in situaties waarin sprake is van veel gevaar en sterke pressie, omdat dat de enige situatie is waarin een autoritaire stijl van leiding geven vereist is. Het model sluit ook de groepskenmerken uit die niet van toepassing zijn. De persoonlijk georiënteerde zal bv. altijd veel behoefte aan vrijheid hebben, dus is de „range” van veel naar weinig behoefte aan vrijheid niet in het model opgenomen. De formeel georiënteerde zal bv. altijd sterk gemotiveerd zijn, zodat de daarop betrekking hebbende „range” voor hem niet is vermeld.

Ten slotte maakt dit leiderschapsmodel het mogelijk voor elke afzonderlijke situatie en groep de juiste leiderschapsstijl te vinden. Wanneer

SCHEMA 3

Personal-Oriented Group	Low	Goal Understanding	High
	Low	Accepts Responsibility	High
	Low	Maturity	High
	Low	Interest	High
	Low	Expertise	High
Social-Oriented Group	Low	Goal Understanding	High
	Low	Accepts Responsibility	High
	Low	Need for Freedom	High
	Low	Maturity	High
	Low	Interest	High
	Low	Motivation	High
	Low	Expertise	High
Formal-Oriented Group	Low	Goal Understanding	High
	Low	Accepts Responsibility	High
	Low	Maturity	High
	Low	Interest	High
	Low	Expertise	High
Situations	Routine	Job Demands	Innovative
	High	Danger	Low
	Lots	Pressure	Little
	Little	Time	Lots
	← Autocratic (Direct)	→ (Consult and Persuade)	← Democratic (Delegates)

bv. de leider in een situatie verkeert waarin hij over veel tijd beschikt, waarin bovendien gevaar en pressie gering zijn en waarin hij werkt met een persoonlijk georiënteerde groep, dan zou hij van een volledig democratische stijl van leiding geven gebruik moeten maken, met delegatie van gezag en vrijheid voor ondergeschikten. Verkeert hij in een situatie waarin hij over een normale hoeveelheid tijd beschikt, waarin de taakeisen en uitgeoefende pressie eveneens normaal zijn en waarin hij werkt met een ervaren, zeer belangstellende, formeel georiënteerde groep, dan zou hij een stijl van leiding geven moeten hanteren die het midden houdt tussen autoriteit en vrijheid. Hij zal, alvorens hij een beslissing neemt, zijn ondergeschikten raadplegen en, nadat de beslissing is genomen, trachten die te „verkopen”.

Of het model in de toekomst kan worden gebruikt hangt af van de plaatsing van mensen op grond van hun door middel van psychologische tests vastgestelde basisgedragpatroon. In grote lijnen wil dat zeggen: formeel en sociaal georiënteerden bij gevechts(ondersteunings)eenheden en sociaal en persoonlijk georiënteerden bij eenheden met onderzoek-, ontwikkelings-, logistieke en soortgelijke taken. Wanneer hieraan serieus aandacht wordt besteed en dit grondig wordt getest, kan een modern vrijwilligersleger, bestaande uit zeer gedisciplineerde, professionele elitegevechtseenheden en juist gemotiveerde ondersteuningseenheden, inderdaad worden gerealiseerd.

„Leadership in the modern volunteer army”, door Bgen J. A. Hoefling, in „Army”, augustus 1971

drs. W. H. BRUNSVELD, Vdg Int

Tacfire, geautomatiseerd vuurregelingsstelsel voor de artillerie*

Schr. geeft een zeer helder overzicht over de plaats en de mogelijkheden van Tacfire in de totaliteit van de automatische informatieverwerkingsystemen van de landmacht, zoals deze voor US Army zijn geconcipeerd volgens afb. 1.

Het Tacfire-systeem is meer dan de term „vuurregelingsstelsel” zou doen vermoeden. Vele aan de inzet van artillerie inherente verwerkingsprocedures worden thans nog manueel uitgevoerd. Een aantal hiervan is zodanig tijdrovend, dat zij in het moderne gevecht geen enkele toepassingsmogelijkheid meer bieden.

Behalve tijdsbesparing garandeert Tacfire het opvoeren van de betrouwbaarheid en efficiënt munitieverbruik bij de inzet van artillerie.

In vergelijking met de huidige verwerkingsmethoden realiseert Tacfire de volgende verbeteringen.

— Drastische inkrimping van transmissietijden (van minuten tot seconden).

— Betrouwbare verbindingen; digitale meldingen zijn over grotere afstanden te verzenden dan telefonie.

— Foutloze informatieoverdracht; foutieve coderingen worden automatisch onderkend en ten dele gecorrigeerd.

— Foutloze terreinmeet-, ballistische en andere berekeningen van ingevoerde gegevens.

— Verkorting tot fracties van de thans nodige tijden voor berekeningen in de vuurregelingscentra.

— Verkorting van het besluitvormingsproces door onmiddellijke en overzichtelijke verbeelding van de noodzakelijke gegevens.

— Verrassing door de mogelijkheid onmiddellijk uitwerkingsvuur af te geven zonder voorafgaand inschieten.¹

— Besparing van munitie wegens het wegvallen van de noodzaak van inschieten.

* Zie ook: *Mil. Spect.* 138(1969)(12) 586.

¹ Volledigheidshalve had schr. hier behoren te vermelden, dat wel dient te worden voldaan aan de eisen van plaatsbepaling van inzetmiddel en doel, en bekendheid met de kogelbaan bepalende invloeden; W.P.V.

Het tenietdoen van de beweeglijkheid

Uitgaande van de feitelijke situatie dat West-Duitsland een „grensland” is, zouden voor een beweeglijke, voorwaartse verdediging ten minste 60 à 70 divisies onder de huidige omstandigheden wenselijk zijn. Er zijn echter slechts 30 divisies beschikbaar (incl. de 6 divisies die binnen 2 weken ter versterking kunnen worden ingezet). Kernwapens zullen noodgedwongen dienen te worden gebruikt. De verdediging van de Bondsrepubliek blijft echter op deze wijze voor de potentiële tegenstander toch ongehoofwaardig.

Bij agressie kan het voor de Bondsrepubliek van doorslaggevend belang blijken te zijn ten minste zo lang tijd aan haar oostgrens te winnen tot de politieke toestand duidelijk is, daarbij gelijktijdig slijtage van de aanvallende strijdkrachten bewerkstelligend. Daartoe is het nodig dat bij spanning de grens dermate tegen chanterende druk uit het oosten kan worden beveiligd, dat duidelijk is dat bij een eventuele aanval de tegenstander in gevechten raakt, waarvan duur en omvang hem voor nauwelijks te voorziene risico's zullen plaatsnemen. Realisatie van een dergelijke wijze van optreden noopt tot de opstelling van een tactisch, zeer flexibel, grensbeveiligingssysteem, dat is gebaseerd op het ontzeggen van bepaalde gebieden aan vijandelijke tanks en waarbij eigen gemechaniseerde eenheden tussen deze gebieden mobiel optreden. Er dient een verdedigingsopzet in het leven te worden geroepen waarin pantserbestrijding centraal in organisatie, uitrusting en optreden komt te staan.

De Tweede Wereldoorlog leerde al dat tanks, dank zij mijnen, hindernissen en antitankgeschut, reeds hadden opgehouden een wapen voor de doorbreking te zijn. Het is verder een vergissing deze oorlog als een onafgebroken zegetocht voor de tanks te beschouwen.

Sindsdien hebben zich belangrijke ontwikkelingen op het gebied van de wapentechniek voorgedaan. Behalve verbetering van het tankgeschut zelf en pantserafweerwapens als tlvn en raketsystemen (Cobra, Milan, Tow enz.), is vooral opmerkelijke voortgang geboekt op het gebied van mijnen. Elektronische ontstekers hebben

hun intrede gedaan en het is mogelijk gebleken het gewicht van de mijn tot minder dan $\frac{1}{4}$ van het oorspronkelijke gewicht terug te brengen onder handhaving van de mogelijkheid een tank uit te schakelen. Met behulp van vliegtuigen en raketartillerie kunnen nu strooimijnen tegen tanks worden gelegd. Deze passieve mijnen — passief in die zin dat zij bij het raken van de grond niet detoneren — kunnen worden gezien als een symbiose tussen de traditionele artillerie en de vroegere mijn. De mijnen komen tot ontploffing door de nadering van het doel, d.w.z. van de tanks; met andere woorden: de projectielen treffen het doel niet, maar het doel treft de verschoten ladingen.

Het inzetten van dit soort antitankmijnen met behulp van vliegtuigen (waaronder heli's) kan vooral plaatsvinden tegen in de diepte van het gevechtveld gelegen gebieden. De bestrijding van aanvalsvoorbereidingen of van tanks meer naar voren kan beter geschieden m.b.v. artillerieraketten. Indien hierbij het ter plaatse „stoppen” van vijandelijke pantservoertuigen wordt beoogd, dient verrassend vuur te worden afgegeven, waarbij een dichtheid van strooimijnen van 0,4 t/km² dient te worden bereikt, d.w.z. van 2 raketten per km². Voor pantserremmende hindernissen, in het algemeen in front van tankeenheden of loodrecht op de te verwachten aanvalsrichting, is een dichtheid van 0,2 t/km², derhalve van 1 raket per km², vereist.

Om een stoppend effect te verkrijgen was vroeger op 4 km² ca. 409 t aan granaten nodig met een kostprijs van DM 3 miljoen. Nu kan met 1,6 t, d.w.z. 640 ladingen van 2,5 kg, worden volstaan tegen een kostprijs van DM 480.000 (raket hierbij inbegrepen). Van de 44 tanks van een vijandelijk tankbataljon zal dan gemiddeld 50% (met een waarde van DM 26 miljoen) buiten gevecht kunnen worden gesteld.

Schr. komt tot de berekening dat voor een frontbreedte van 150 km, waarin zich drie tanknaderingsmogelijkheden van 20 km breedte bevinden, 120 raketten nodig zijn, waarmee binen 5 minuten 24 t munitie kan worden verschoten. Uitgaande van 6 schoten per raketwerper betekent dit dat 20 raketwerpers zodanig tot vuren gereed dienen te zijn dat geconcentreerd vuur op een bepaald gebied mogelijk is.

De tankbestrijding met behulp van vdrdragende raketwerpers (70 km) kan in handen worden gegeven van een pantserbestrijdingsbrigade voor grote afstand (op legerkorps- of legerniveau). Een mogelijke samenstelling hiervan is een staf, een verbindingsseenheid, drie radardoelopsporingsafdelingen (radarbereik 40 km), een meetbatterij, drie raketafdelingen elk met 18 raketwerpers, munitietransporteenheden, reparatie-inrichtingen en een bewakingsbataljon. De drie raketafdelingen zijn nodig in verband met de veelvuldige stellingveranderingen, om verliezen op te vangen, om voor plotseling zich voordoende doelen steeds ongeveer $\frac{1}{3}$ in reserve te kunnen hebben en om de lange herladingstijden (ca. 1 uur) te kunnen overbruggen. Voor deze brigade zijn aan personeel ca. 3500 man en aan investeringen (inbegrepen de oorlogsvoorraad munitie) DM 328 miljoen nodig. Schr. propageert de vorming van 10 van dergelijke brigades. De kosten komen dan ongeveer overeen met die van 3000 tanks. De bewering dat deze tanks meer effect zullen sorteren dan de 10 pantserbestrijdingsbrigades wordt door hem niet aanvaard op grond van de volgende argumentatie.

— De Bundeswehr kan niet het risico lopen van het moeten uitvoeren van beweeglijke gevechten over grote diepte, gezien het gevaar dat daarbij grote delen van het territorium moeten worden prijsgegeven.

— De 3000 tanks *alleen* zijn niet inzetbaar; zij dienen te zijn opgenomen in een groter geheel.

— Invoering van de tanks zou daarom gepaard dienen te gaan met de oprichting van allerlei eenheden die de tanks kunnen steunen of waarmee kan worden samengewerkt. De hieraan verbonden kosten bedragen, omgerekend per tank, ten minste DM 3 tot 4 miljoen; totaal derhalve ten minste DM 9 tot 12 miljard. Aan mankracht vergt e.e.a. ten minste 100.000 tot 120.000 man.

Behalve de pantserbestrijding op hoog niveau blijft uiteraard ook de pantserbestrijding op of beneden divisieniveau een rol spelen. Hier wordt o.m. de mogelijkheid onderkend om strooimijnen-at met behulp van 110 à 160 raketwerpers in te zetten.

Samenvattend stelt schr. dat, wanneer het slechts zou lukken m.b.v.

vliegtuigen en lange-afstandraketwerpers 25 tot 30% van de vijandelijke tanks uit te schakelen, de aanval reeds dermate zou zijn verzwakt dat deze in het geconcentreerde afweervuur tot staan kan worden gebracht. De politieke en militaire voordelen van deze opzet zijn duidelijk. Alleen op deze wijze kan worden gehoopt dat een groot gedeelte van de vijandelijke tanks in het grensgebied, of deels zelfs nog oost van het ijzeren gordijn, kan worden uitgeschakeld.

Traditioneel beschouwen de huidige tankeenheden zich als de voortzetting van de vroegere cavalerie. Zij schijnen echter aan de spectaculaire

ontwikkelingen van de moderne pantserbesteding even weinig aandacht te schenken als hun voorgangers aan de vuurkracht van de automatische wapens. Ook vandaag ontbreekt het voorstellingsvermogen dat in een verdedigingswijze, die tanks, tankbestrijdende tanks, raketgeschut, strooimijnen-at en lichte at-wapens omvat, tankaanvallen zullen vastlopen zoals in 1914 de cavalerie, hoog te paard en met getrokken sabel, onderging in het vuur van ingegraven mitrailleurs.

„Mobility-kill in der Grenzverteidigung”, door F. O. Miksche, in „Wehr und Wirtschaft”, september 1971

J. VOSKUIL, Lkol Inf

Verzorging door de lucht bij het Westduitse leger

Algemeen

Door de invoering van de lichte transporthelikopter (Bell UH-1D) en de aanschaffing van de middelbare transporthelikopter (CH-53D) verkrijgt de landmacht van de Bundeswehr middelen om verzorgingstaken door de lucht uit te voeren.

De verzorging door de lucht door deze transportheli's omvat:

- transport van bevoorradingsgoederen;
- afvoer van gewonden;
- transport van geneeskundigedienstmaterieel en geneeskundige inrichtingen, geneeskundigedienstpersoneel inbegrepen;
- transport van gespecialiseerd onderhoudspersoneel;
- afvoer van hoogwaardig defect materiaal.

Bovendien komen transportvliegtuigen van de luchtmacht ter beschikking ten behoeve van:

- transport van materieel;
- overbrengen (al dan niet geparacheerd) van vracht;
- transport van gewonden en zieken;
- bijzondere opdrachten.

Economische overwegingen bij de inzet

Het gevraagde luchttransport dient geval voor geval te worden afgewogen tegen het te voorziene nut hier-

van. Bij luchttransport van materieel komt de tijdwinst ten opzichte van transport over land in het algemeen eerst dan naar voren, indien de vliegafstanden voor transportheli's ten minste 100 km en voor transportvliegtuigen minimaal 250 km bedragen. Luchttransport kan echter ook over kortere afstanden noodzakelijk zijn, wanneer de toestand, en wel in het bijzonder terrein- of verkeersomstandigheden, zulks vereisen. Hierbij wordt met name aan het „bergen” van gewonden en aan het overwinnen van waterhindernissen of besmette terreindelen gedacht.

In het algemeen zullen heli's niet boven door de vijand bezette terreingedeelten worden ingezet, zulks in verband met de kwetsbaarheid voor vuur vanaf de grond.

De logistieke verzorging van ingesloten eenheden door heli's zal daarom tot de uitzonderingen blijven behoren.

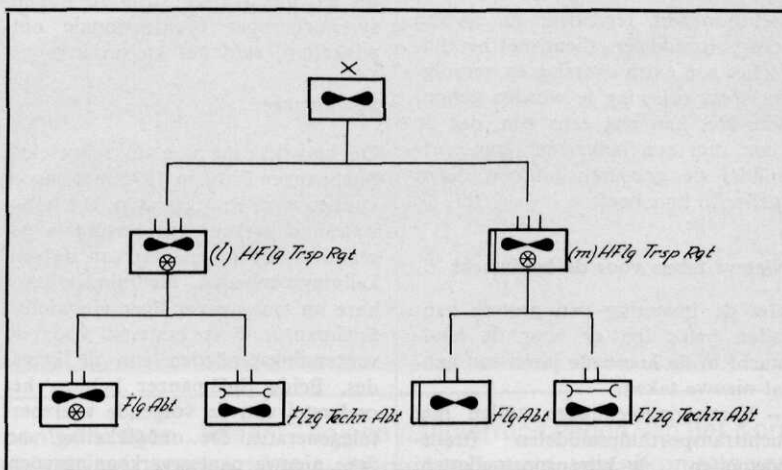
Organisatie en middelen

Op legerkorpsniveau zijn de transportheli's in een lichte en in een middelbare legerluchttransportgroep (Heeresfliegertransportregiment) ingedeeld en samengebracht in een legerluchttransportbrigade (Heeresfliegergruppe) (zie het schema). De legerkorpscommandant bepaalt de prioriteiten bij de inzet van deze eenheid.

De lichte transportheli kan maximaal 13 personen of 6 gewonden vervoeren. Aan vrachtgoed kan maximaal 1,2 t in het laadruim of als „buitelast” worden meegevoerd. De lichte transportheli is bijzonder geschikt voor gevechtveldverzorging. Voor een snelle berging van zwaargewonden zal deze heli veelal het enige geschikte middel zijn.

De middelbare transportheli kan 38 personen of 24 gewonden met voldoende begeleidend verplegend personeel vervoeren. In het laadruim of in de „slings” kan maximaal 6 t vrachtgoed worden getransporteerd. De meest economische inzet van deze middelbare heli is tussen diverse verzorgingsinrichtingen, bv. tussen een depot en een aanvullingsplaats of een brigadeverdeelpaats.

Als transportvliegtuigen van de luchtmacht staan voor de landmacht straalvliegtuigen (bv. de Boeing-707) en de turbopropvliegtuigen (bv. de Transall C-160) voor resp. lange en middellange trajecten ter beschikking. De laadruimen van deze transportmiddelen zijn voor luchttransportcontainers en luchttransportpalletten geschikt. De Transall (werkpaard van het luchttransporteskader) kan óf 16 t vrachtgoed, óf 61 volledig uitgeruste parachutisten, óf 62 gewonden vervoeren. De transportvliegtuigen van

de luchtmacht worden in het kader van de logistieke taak voor de landmacht tussen het achterland/etappegebied en het operatieachtergebied ingezet. In bijzondere gevallen kunnen ook zij met verzorgingstaken in de gevechtszone worden belast. De goederen worden dan geparachuteerd of op geringe hoogte afgeworpen.

Inzetmogelijkheden

Het voordeel van transportheli's is dat zij onafhankelijk van vliegvelden of voorbereide terreinen kunnen worden ingezet. Nochtans verhogen de aanwezigheid van technische hulpmiddelen en andere faciliteiten op voorbereide helilandingsterreinen de capaciteit, o.a. doordat de overslag van goederen sneller kan plaatsvinden. Aangezien heli's bij het vervoeren van goederen in het ruim slechts kunnen laden, resp. ontladen, waar zij ook kunnen landen resp. opstijgen, is het van belang dat bij het inrichten van verzorgingsinrichtingen de aanwezigheid van een goed heliterrein als voorwaarde wordt gesteld. Dit terrein dient voor verzorgingsvoertuigen goed bereikbaar te zijn, ook bij slechte weersomstandigheden. Hetzelfde geldt voor geneeskundige inrichtingen op alle echelons.

De transportvliegtuigen van de luchtmacht hebben — behalve als de goederen worden afgeworpen — doorgaans een voorbereid vliegveld nodig. Hierbij gelden voor de Transall echter minder strenge eisen. Grondpersoneel van de luchtmacht houdt deze vliegvelden in bedrijf. Aangezien deze vliegvelden zich zelden in de onmiddellijke omgeving van de verzorgingsinrichtingen van de landmacht bevinden, zal steeds overslag op andere transportmiddelen nodig zijn. Bij de afweging van dit soort luchttransport tegenover de andere transportmiddelen, dient met het tijdverlies aan extra overslag en vervoltransport rekening te worden gehouden. Het kan wel eens zijn, dat de klant met een langzamer transportmiddel de goederen uit een depot sneller in huis heeft.

Nieuwe taken voor de landmacht

Met de invoering van grotere aantallen heli's ligt er voor de landmacht in de komende jaren een aantal nieuwe taken.

— Verzorgingseenheden zullen met luchttransporthulpmiddelen (transportnetten, luchttransportpalletten,

e.d.) worden uitgerust. Alleen bij een goed gebruik hiervan kan de luchttransportcapaciteit worden benut. Tot op brigadeniveau moet hiertoe het nodige personeel in de omgang met deze hulpmiddelen worden getraind. — Geneeskundige eenheden zullen zich met materieel en personeel op een toenemende afvoer van gewonden door de lucht moeten richten. Om ook retourvluchten van vrachtheli's te kunnen benutten, is nauwe samenwerking tussen de geneeskun-

dige-dienst officier en de desbetreffende S4/G4 van beslissende betekenis.

— Voor de legerluchtmacht komt het erop aan de nieuwe heli's vliegt technisch en materieeltechnisch te gaan beheersen, ten einde de nieuwe taken met succes te kunnen vervullen.

„Luftversorgung im Heer”, door Olt i.G. A. Sievert, in „Truppenpraxis”, oktober 1971

M. G. WOERLEE, Lkol Inf

De Westduitse pantserconceptie

De Westduitse minister van defensie heeft het „Panzerkonzept” van de landstrijdkrachten goedgekeurd als grondslag voor de materieelplanning. Hierdoor worden de volgende plannings officieel bevestigd.

Kampfpanzer

Als opvolger van de Amerikaanse M48-tank wordt de Leopard 2 ontwikkeld. Deze „Halbgenerationswechsel” betekent dat de betrokken tankeenheden door de invoering van de Leopard 2 aanzienlijk aan gevechtskracht zullen winnen. Bovendien wordt gewerkt aan de verhoging van de gevechtskracht van de Leopard 1, o.a. door de invoering van een gestabiliseerd vizier voor de commandant. De Kampfpanzer 3 wordt ontworpen als opvolger van de Leopard 1. Vermoedelijk zal de ontwikkeling van deze tank in het midden van de jaren '80 voltooid zijn. De Bondsrepubliek streeft bij dit en alle overige kostbare wapensystemen naar multinationale ontwikkeling, aanschaf en produktie.

Spähpanzer

De ontwikkeling van de achtwielige Spähpanzer 2 zal in 1972 met succes kunnen worden afgesloten. Dit hoogwaardige verkenningsvoertuig is gepland als de ruggegraat van de verkenningsseenheden. De minder kostbare en wat eenvoudigere vierwielige Spähpanzer 3 is bestemd voor de verkenningsseenheden van de brigades. Beide Spähpanzer hebben het onderstel van de volgende wielvoertuiggeneratie. De ontwikkeling van deze nieuwe pantservederkenningsvoer-

tuigen zal zodanig geschieden dat een tijdige vervanging van de verouderde Hotchkiss-verkenningsvoertuigen mogelijk zal zijn.

Jagdpanzer

Een vervanger van de Kanonenjagdpanzer is niet gepland. Het is economischer tanks van een oudere generatie de rol van Kanonenjagdpanzer te laten vervullen. Binnenkort zal dan ook worden begonnen met de invoering van de M48-tank in de Panzerjäger-eenheden van de Heimatschutztruppe. De defensieve gevechtskracht van deze tanks is voor deze taak nog voor lange tijd voldoende. De bestaande Raketenjagdpanzer zal met het Duits-Franse antitankraketsysteem Hot worden uitgerust, zodra dit systeem gereed is voor invoering bij de troep. Door o.a. de halfautomatische besturing en de grote dracht van 4000 m van de Hot zal een aanzienlijke verhoging van het tankafwerend vermogen worden bereikt.

Schützenpanzer

Met de invoering van het pantsersinfanterierupsvoertuig Marder zal worden voortgegaan tot alle Panzergrenadierbataillone ermee zijn uitgerust. De pantserrupsvoertuigen van het type HS30 zullen, voor zover zij versleten zijn, uit de bewapening worden afgevoerd. Voor zover laatstgenoemde pantservoertuigen echter nog in goede staat zijn, zullen zij net als de tanks van de oudere generatie in een zuiver defensieve rol als wapendrager van de antitankwapens bij de Jägerbataillone worden ingevoerd.

„Das Panzerkonzept des Heeres”, in „Soldat und Technik”, december 1971 A. C. DE JONGE, Lkol Inf